

თავი V

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

მუხლი 14. საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განისაზღვროს საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის პრიორიტეტები (პირველი დონე), მათ ფარგლებში განსახორციელებელი პროგრამები (მეორე დონე) და ქვეპროგრამები (მესამე და მესამისშემდგომი დონეები) შემდეგი რედაქციით:

1 ხელმისაწვდომი, ხარისხიანი ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა

ადამიანზე ორიენტირებული სოციალური პოლიტიკის მთავარი მიღწევა საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამის ამოქმედებაა. საქართველოს მთავრობა შეინარჩუნებს საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის სისტემას, რომელმაც უამრავი ადამიანის სიცოცხლის გადარჩენა და ოჯახების გაღარიბების თავიდან აცილება უზრუნველყო. საქართველოს ყველა მოქალაქე კვლავ დაცული იქნება სამედიცინო მომსახურებასთან დაკავშირებული მაღალი ხარჯების გაწევისაგან. საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით, განიხილება საჯარო-კერძო პარტნიორობის მოდელები და მექანიზმები, რათა დასაქმებულებმა მეტი წვლილი შეიტანონ ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურებაში.

განხორციელდება პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის რეფორმის მომდევნო ეტაპი. დაიხვეწება პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის დაფინანსების მექანიზმები და გაიზრდება ოჯახის ექიმის როლი და მნიშვნელობა, რის საფუძველზედაც შემცირდება როგორც სახელმწიფოს, ისე მოსახლეობის მიერ გაწეული ხარჯები.

დაავადებათა პროფილაქტიკა (პრევენცია) ჯანმრთელობის დაცვის პოლიტიკისთვის პრიორიტეტული იქნება. დაავადებაზე რეაგირების რეჟიმიდან აქცენტი გადატანილი იქნება როგორც დაავადების წარმოქმნის პრევენციაზე, ისე დაავადების დროულად აღმოჩენასა და მისი გართულების თავიდან აცილებაზე.

გაგრძელდება ჯანმრთელობის დაცვის სპეციალიზებული მიმართულებების პროგრამული დაფინანსება: C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამაში ჩართვის საშუალება მომავალშიც ყველა პაციენტს ექნება; გაუმჯობესდება ფსიქიკური ჯანმრთელობის პროგრამის ხარისხი როგორც სტაციონარულ, ისე ამბულატორიულ და თემზე დაფუძნებული სერვისების დონეზე.

განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობას, ქვეყნის მასშტაბით განხორციელდება დედათა და ბავშვთა (პერინატალური) სამედიცინო ცენტრების რეგიონალიზაციის გეგმა; გაგრძელდება აცრების ეროვნული კალენდრით ბავშვთა იმუნიზაცია და ორსულებისა და ახალშობილების უზრუნველყოფა ჯანსაღი განვითარებისათვის აუცილებელი პრეპარატების მიწოდებით.

საფუძველი ჩაეყრება ონკოლოგიური დაავადებების მკურნალობის თანამედროვე და მაღალეფექტიან მეთოდებს.

ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის დაფინანსება დაეფუძნება შემდეგ

პრინციპებს: დაიხვეწება არსებული სტანდარტიზებული საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვის საბაზისო პაკეტი; მომსახურების ხარჯების ანაზღაურებისათვის გამოყენებული იქნება დაფინანსების დიაგნოზთან შეჭიდული ჯგუფების და გლობალური ბიუჯეტების მეთოდი, რაც უზრუნველყოფს შესაბამისი პროგრამის ხარჯების უფრო ეფექტიან და პროგნოზირებად გაწევას.

მედიკამენტების ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად განხორციელდება სისტემური რეფორმა, რომლის შედეგადაც მოსახლეობის მოწყვლადი ჯგუფებისთვის ამბულატორიული მოხმარების მედიკამენტები უფრო ხელმისაწვდომი გახდება.

ჯანმრთელობის დაცვის სერვისებისა და მედიკამენტების ხარისხი უზრუნველყოფილი იქნება ადეკვატური სახელმწიფო მონიტორინგის განხორციელებით, აგრეთვე საკანონმდებლო ბაზის დახვეწით.

დაიწყება ელექტრონული სამედიცინო ჩანაწერების სისტემის დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით, რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ჯანმრთელობის დაცვის ხარისხის გაუმჯობესებას.

სალიცენზიო, სანებართვო და მაღალი რისკის შემცველი ამბულატორიული სამედიცინო საქმიანობის მარეგულირებელი ტექნიკური რეგლამენტის პირობები გამოწვევების შესაბამისი გახდება.

ჯანმრთელობის დაცვის ხარისხი უზრუნველყოფილი იქნება სამედიცინო განათლების სისტემური რეფორმით, რომელიც უზრუნველყოფს მაღალი კომპეტენციის მქონე სამედიცინო პერსონალის აღზრდას. დაიხვეწება სამედიცინო პერსონალის დიპლომის შემდგომი განათლების სისტემა, რაც, ერთი მხრივ, გააუმჯობესებს პაციენტებისათვის წარმატებული პრევენციული და სამკურნალო პროცესების შედეგებს, ხოლო, მეორე მხრივ, შეამცირებს სამედიცინო დაწესებულებების დანახარჯებს.

სოციალური დაცვის პოლიტიკის ძირითადი პრინციპებია: სიღატაკის დამლევა და სიღარიბის შემცირება, სოციალური დახმარების სისტემის ეფექტიანობა, სამართლიანობა და გამჭვირვალობა, დასაქმების მოტივაციის გაზრდა და ხელშეწყობა.

მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად დაიხვეწება სოციალური დაცვის სისტემა. უზრუნველყოფილი იქნება ამ სისტემის ობიექტურ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით ფუნქციონირება, რათა გამოირიცხოს სუბიექტური ფაქტორები. გამკაცრდება მონიტორინგის სისტემა.

დაინერგება დაგროვებითი საპენსიო სისტემის ახალი მოდელი, რომელიც საპენსიო ასაკში ღირსეული არსებობის გარანტია გახდება. დაგროვებითი სისტემა გულისხმობს თანადაფინანსებას დასაქმებულის, დამსაქმებლისა და სახელმწიფო ბიუჯეტის მხრიდან.

შეისწავლება შრომის ბაზრის მოთხოვნები და უზრუნველყოფილი იქნება მჭიდრო კოორდინაცია სამუშაოს მაძიებელთა და დამსაქმებელთა შორის. სახელმწიფო სამუშაოს მაძიებლებს გაუწევს ინფორმაციულ დახმარებას პროფესიის არჩევის, მომზადებისა და გადამზადების სფეროში. სახელმწიფო აქტიურად შეუწყობს ხელს პოტენციური დამსაქმებლების პროფესიული გადამზადების პროცესში მონაწილეობას.

1.1 მოსახლეობის სოციალური დაცვა (პროგრამული კოდი 35 02)

მოქალაქეთათვის საქართველოს კანონმდებლობით გარანტირებული

სოციალურ-ეკონომიკური უფლებების რეალიზება, მიზნობრივი სოციალური ჯგუფების მატერიალური მდგომარეობის შემსუბუქება და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა (მათ შორის, ბავშვთა), ხანდაზმულთა და მზრუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა ფიზიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და მათი საზოგადოებაში ინტეგრაცია პრევენციული, სარეაბილიტაციო, ალტერნატიული, ოჯახის გასაძლიერებელი მომსახურებებით და დამხმარე საშუალებებით;

საპენსიო ასაკის პირთა (ქალებისა – 60 წლიდან, მამაკაცებისა – 65 წლიდან) პენსიით და პირთა სპეციფიკური კატეგორიების (ძალოვანი სტრუქტურების, პროკურატურის, სამოქალაქო ავიაციის მუშაკების, საქართველოს პარლამენტის ყოფილი წევრების, უმაღლესი რანგის დიპლომატების და სხვათა) სახელმწიფო კომპენსაციით უზრუნველყოფა;

სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებისთვის საარსებო შემწეობის, მიზნობრივი ჯგუფებისთვის „სოციალური პაკეტის“, დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა შემწეობების, რეინტეგრაციის შემწეობის, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობის ფულადი ბენეფიტების, ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის მოვლის, აგრეთვე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო დახმარების გაცემა დადგენილი წესისა და პირობების შესაბამისად; შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისათვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება;

„მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პენსიონერებისთვის/„სოციალური პაკეტის“ მიმღებთათვის დანამატის დაფინანსება პენსიის/„სოციალური პაკეტის“ 20 პროცენტის ოდენობით; დანამატების დაფინანსება სამედიცინო პერსონალისთვის: ექიმისთვის – პენსიის ორმაგი ოდენობით, ექთნისთვის – პენსიის ერთმაგი ოდენობით; მაღალმთიან დასახლებაში მცხოვრები აბონენტებისთვის (საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისთვის) მაღალმთიან დასახლებაში მოხმარებული ელექტროენერგიის ყოველთვიური საფასურის 50 პროცენტის (არაუმეტეს მოხმარებული 100 კვტ.სთ ელექტროენერგიის საფასურისა) ანაზღაურება;

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის), ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის, სექსუალური ძალადობის მსხვერპლთა/დაზარალებულთა/სავარაუდო მსხვერპლთა სამართლებრივი დაცვა, სამედიცინო მომსახურების ორგანიზება/მიღების უზრუნველყოფა და ფსიქოსოციალური რეაბილიტაციისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.

1.1.1

მოსახლეობის საპენსიო უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 35 02

01)

საპენსიო ასაკის პირთა (ქალებისა – 60 წლიდან, მამაკაცებისა – 65 წლიდან) პენსიით და პირთა სპეციფიკური კატეგორიების (ძალოვანი სტრუქტურების, პროკურატურის, სამოქალაქო ავიაციის მუშაკების, საქართველოს პარლამენტის ყოფილი წევრების, უმაღლესი რანგის დიპლომატების და სხვათა) სახელმწიფო კომპენსაციით უზრუნველყოფა;

მოქალაქეთათვის საქართველოს კანონმდებლობით გარანტირებული სოციალურ-ეკონომიკური უფლებების რეალიზება.

1.1.2 **მოსახლეობის მიზნობრივი ჯგუფების სოციალური დახმარება (პროგრამული კოდი 35 02 02)**

მიზნობრივი სოციალური ჯგუფების მატერიალური მდგომარეობის შესამსუბუქებლად სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებისთვის საარსებო შემწეობის, მიზნობრივი ჯგუფებისთვის „სოციალური პაკეტის“, დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა შემწეობების, რეინტეგრაციის შემწეობის, დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობის ფულადი ბენეფიტების, ორსულობის, მშობიარობისა და ბავშვის მოვლის, აგრეთვე ახალშობილის შვილად აყვანის გამო დახმარების გაცემა დადგენილი წესისა და პირობების შესაბამისად;

შრომითი მოვალეობის შესრულებისას დასაქმებულის ჯანმრთელობისათვის ვნების შედეგად მიყენებული ზიანის ანაზღაურება.

1.1.3 **სოციალური რეაბილიტაცია და ბავშვზე ზრუნვა (პროგრამული კოდი 35 02 03)**

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა (მათ შორის, ბავშვთა), ხანდაზმულთა და მზრუნველობას მოკლებულ, სოციალურად დაუცველ, მიუსაფარ და მიტოვების რისკის ქვეშ მყოფ ბავშვთა ფიზიკური და სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და მათი საზოგადოებაში ინტეგრაცია;

კრიზისულ მდგომარეობაში მყოფი ბავშვიანი ოჯახების გადაუდებელი დახმარება.

1.1.4 **სოციალური შეღავათები მაღალმთიან დასახლებაში (პროგრამული კოდი 35 02 04)**

„მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული შემდეგი შეღავათების დაფინანსება: მაღალმთიან დასახლებაში მუდმივად მცხოვრები პენსიონერებისთვის – დანამატისა პენსიის 20 პროცენტის ოდენობით; „სოციალური პაკეტის“ მიმღებთათვის – დანამატისა „სოციალური პაკეტის“ 20 პროცენტის ოდენობით; დანამატებისა მაღალმთიან დასახლებაში მდებარე, სახელმწიფოს წილობრივი

მონაწილეობით დაფუძნებულ და მის მართვაში არსებულ სამედიცინო დაწესებულებაში დასაქმებული სამედიცინო პერსონალისთვის (ექიმისთვის – პენსიის ორმაგი ოდენობით, ექთნისთვის – პენსიის ერთმაგი ოდენობით); აბონენტის (საყოფაცხოვრებო მომხმარებლის) მიერ მაღალმთიან დასახლებაში მოხმარებული ელექტროენერჯის ყოველთვიური საფასურის 50 პროცენტის (არაუმეტეს მოხმარებული 100 კვტ.სთ ელექტროენერჯის საფასურისა) ანაზღაურება.

1.1.5

სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანთ ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 35 02 05)

ადამიანთ ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) და ოჯახში ძალადობის მსხვერპლთა სამართლებრივი დაცვა, სამედიცინო და ფსიქოლოგიური რეაბილიტაცია, თავშესაფრით უზრუნველყოფა და სხვადასხვა სერვისით მომსახურება;

საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ბენეფიციარებისთვის კომპენსაციის გაცემა;

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის, ხანდაზმულთათვის და მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ ბავშვთათვის ღირსეული ცხოვრების პირობების შექმნა, მათი ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის, სამედიცინო და ფსიქოლოგიური რეაბილიტაციის და საზოგადოებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

სახელმწიფო ზრუნვის ქვეშ მყოფ პირთა ინსტიტუციური პატრონაჟი – მოვლა-პატრონობა, კვება, პირველადი სამედიცინო მომსახურება, სარეაბილიტაციო ღონისძიებების განხორციელება.

1.2

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 35 03)

მოსახლეობისთვის ჯანმრთელობის დაცვის სერვისების ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდა; დაავადებათა პრევენციის, საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის საფრთხეებისათვის მზადყოფნის და საპასუხო რეაგირების უზრუნველყოფა;

გეგმური ამბულატორიული, გადაუდებელი ამბულატორიული და სტაციონარული, გეგმური ქირურგიული მომსახურება, ქიმიო-, ჰორმონო- და სხივური თერაპია; მშობიარობისა და საკეისრო კვეთის სერვისების დაფინანსება; ბენეფიციართა გარკვეული ჯუფების (სოციალურად დაუცველთა, საპენსიო ასაკის პირთა, ვეტერანთა და სხვათა) შესაბამისი მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

მოსახლეობის ჯანმრთელობის ხელშეწყობა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრება და გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენცია; იმუნიზაციის, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის

ხელშეწყობა, აგრეთვე ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორებიცაა ტუბერკულოზი, მალარია, ვირუსული ჰეპატიტები, აივ ინფექცია, სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების გავრცელების კონტროლი;

ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე მოსახლეობის ამბულატორიული და სტაციონარული სპეციალიზებული დახმარებით უზრუნველყოფა; დიაბეტით დაავადებული პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; ბავშვთა ონკოჰემატოლოგიური მომსახურება; თირკმლის ქრონიკული უკმარისობით დაავადებული პაციენტების დიალიზით, თირკმლის ტრანსპლანტაციითა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; ინკურაბელური პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; იშვიათი დაავადებების მქონე პაციენტთა მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა; სასწრაფო სამედიცინო დახმარების, სამედიცინო ტრანსპორტირებისა და სოფლად ამბულატორიული მომსახურების უზრუნველყოფა; რეფერალური დახმარების უზრუნველყოფა; სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება;

დონორების მიერ დაფინანსებული მიმდინარე პროგრამების ეტაპობრივად სახელმწიფოს ვალდებულებებში ასახვა;

მაღალმთიანი და საზღვრისპირა მუნიციპალიტეტებისათვის დეფიციტურ და პრიორიტეტულ საექიმო სპეციალობებში საექიმო სპეციალობის მაძიებელთა დიპლომისშემდგომი/სარეზიდენტო მზადების დაფინანსება.

1.2.1 მოსახლეობის საყოველთაო ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 35 03 01)

მოსახლეობისთვის ჯანმრთელობის დაცვის სერვისების ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით: გეგმური ამბულატორიული, გადაუდებელი ამბულატორიული და სტაციონარული, გეგმური ქირურგიული მომსახურება, ქიმიო-, ჰორმონო- და სხივური თერაპია; მშობიარობისა და საკეისრო კვეთის სერვისების დაფინანსება; ბენეფიციართა გარკვეული ჯუფების (სოციალურად დაუცველთა, საპენსიო ასაკის პირთა, ვეტერანთა და სხვათა) შესაბამისი მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.2 საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვა (პროგრამული კოდი 35 03 02)

მოსახლეობის ჯანმრთელობის ხელშეწყობის, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრების და გადამდებ და არაგადამდებ დაავადებათა პრევენციის მიზნით იმუნიზაციის, დაავადებათა ადრეული გამოვლენისა და სკრინინგის ხელშეწყობა, აგრეთვე ისეთი გადამდები დაავადებების, როგორებიცაა ტუბერკულოზი, მალარია, ვირუსული ჰეპატიტები, აივ ინფექცია, სქესობრივი გზით გადამდები ინფექციების გავრცელების კონტროლი და მოსახლეობაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დამკვიდრების

ღონისძიებების განხორციელება.

1.2.2.1

დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და სკრინინგი (პროგრამული კოდი 35 03 02 01)

დაავადებათა ადრეული გამოვლენის და გავრცელების შეზღუდვის მიზნით ძუძუს, საშვილოსნოს ყელის, კოლორექტული და პროსტატის კიბოს სკრინინგი (ძუძუს კიბოს სკრინინგი – 40-დან 70 წლის ჩათვლით ასაკის ქალებში, საშვილოსნოს ყელის კიბოს სკრინინგი – 25-დან 60 წლის ჩათვლით ასაკის ქალებში, მსხვილი ნაწლავის კიბოს სკრინინგი – 50-დან 70 წლის ჩათვლით ქალებსა და მამაკაცებში, 50-დან 70 წლის ჩათვლით ასაკის მამაკაცების სპეციფიკურ ანტიგენზე გამოკვლევა პროსტატის კიბოს ადრეული დიაგნოსტიკის მიზნით); საშვილოსნოს ყელის ორგანიზებული სკრინინგი (გურჯაანის მუნიციპალიტეტში);

1-დან 6 წლამდე ბავშვთა მსუბუქი და საშუალო ხარისხის მენტალური განვითარების დარღვევების პრევენცია, ადრეული დიაგნოსტიკა და გონებრივი ჩამორჩენილობის პროფილაქტიკა;

ეპილექსიის დიაგნოსტიკა და ზედამხედველობა;

დღენაკლულთა რეტინოპათიის საპილოტე სკრინინგი, დღენაკლულთა სიბრმავის პროფილაქტიკა.

1.2.2.2

იმუნიზაცია (პროგრამული კოდი 35 03 02 02)

მოსახლეობის დაცვის და შესაბამისი მარაგების შექმნის მიზნით ვაქცინების (მათ შორის, აივ ინფექციით/შიდსით და C ჰეპატიტით დაავადებული პირების B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო ვაქცინაციისათვის) და ასაცრელი მასალების (შპრიცებისა და უსაფრთხო ყუთების) შესყიდვა;

სპეციფიკური (ბოტულიზმის, დიფტერიის, ტეტანუსის, გველის შხამის საწინააღმდეგო) შრატების და ყვითელი ცხელების საწინააღმდეგო ვაქცინების სტრატეგიული მარაგის შესყიდვა;

ანტირაბიული სამკურნალო საშუალებებით უზრუნველყოფა;

გრიპის საწინააღმდეგო ვაქცინის შესყიდვა;

ვაქცინების, ანტირაბიული სამკურნალო საშუალებების, სპეციფიკური შრატების და ასაცრელი მასალების (შპრიცებისა და უსაფრთხო ყუთების) მიღება, შენახვა და „ცივი ჯაჭვის“ პრინციპების დაცვით ცენტრალური დონიდან რეგიონულ/მუნიციპალურ ადმინისტრაციულ ერთეულებამდე გაცემა-განაწილება;

წითელას მასობრივი გავრცელების პრევენციისა და გლობალური

ელიმინაციის სტრატეგიით განსაზღვრული ღონისძიებების ფარგლებში, მოსახლეობის არაიმუნურ ან არასრულად იმუნოზებულ ფენებში ეპიდჩვენებით იმუნოპროფილაქტიკის წარმოება;

გრიპის საწინააღმდეგო სეზონური ვაქცინაციისადმი დაქვემდებარებულ პირთა აცრა.

1.2.2.3

ეპიდზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 35 03 02 03)

რეგიონულ და მუნიციპალურ დონეებზე არსებული ჯანმრთელობის დაცვის სამედიცინო ცენტრების მიერ ეპიდზედამხედველობის განხორციელება და სამედიცინო სტატისტიკური სისტემის ფუნქციონირება;

მუნიციპალური საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის ცენტრების სამოქმედო არეალში ეპიდზედამხედველობის ღონისძიებების განხორციელება;

მალარიისა და სხვა ტრანსმისიური პარაზიტული დაავადებების (დენგეს, ზიკას, ჩიკუნგუნიას, ყირიმ-კონგოს ცხელება, ლეიშმანიოზი და სხვა) პრევენცია და კონტროლი;

ნოზოკომიური ინფექციების ეპიდზედამხედველობა და კონტროლი;

ვირუსული დიარეების კვლევა ქვეყანაში შერჩეულ ძირითად ბაზაში (ინფექციური პროფილის სამედიცინო დაწესებულებაში, რომელიც მომსახურებას უწევს 0-დან 14 წლის ჩათვლით ასაკის ბავშვებს); ჰოსპიტალიზებულ 0-დან 14 წლის ჩათვლით ასაკის ბავშვთა ფეკალური სინჯების ლაბორატორიული კვლევა როტავირუსულ, ადენოვირუსულ და ნოროვირუსულ ინფექციებზე;

გრიპის სეზონური გავრცელების პრევენციის ღონისძიებების დაგეგმვა (მათ შორის, გრიპის საწინააღმდეგო ვაქცინის შესყიდვა) და განხორციელება.

1.2.2.4

უსაფრთხო სისხლი (პროგრამული კოდი 35 03 02 04)

დონორული სისხლის კვლევა B და C ჰეპატიტებზე, აივ ინფექციაზე/შიდსზე და ათაშანგზე;

ხარისხის გარე კონტროლისა და მონიტორინგის უზრუნველყოფა;

სისხლის უანგარო, რეგულარული დონორობის მხარდაჭერისა და დონორთა მოზიდვის ეროვნული კამპანიის განხორციელება; ტრანსფუზიით გადამდები ინფექციების პრევენცია.

1.2.2.5

პროფესიულ დაავადებათა პრევენცია (პროგრამული კოდი 35 03 02

05)

დასაქმებული მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა პროფესიული და პროფესიით განპირობებული დაავადებების პრევენციით;

უსაფრთხო სამუშაო გარემოს ხელშეწყობა.

1.2.2.6

ინფექციური დაავადებების მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 02 06)

მოსახლეობის გადამდებ დაავადებათა სტაციონარული მკურნალობის ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

ინფექციური და პარაზიტული დაავადებების მქონე ავადმყოფთა სტაციონარული სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა.

1.2.2.7

ტუბერკულოზის მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 02 07)

ტუბერკულოზის ყველა სავარაუდო შემთხვევის გამოკვლევა, დაავადებულთა ამბულატორიული მომსახურება (ანტიტუბერკულოზური პრეპარატებით უზრუნველყოფა და მკურნალობა უშუალო მეთვალყურეობით);

ლაბორატორიული მართვა;

ფთიზიატრიული სტაციონარული დახმარების ფარგლებში დიაგნოსტიკური, თერაპიული და ქირურგიული მომსახურება;

სენსიტიური და რეზისტენტული ფორმების მკურნალობა (მათ შორის, მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის ახალი მედიკამენტებით მკურნალობა და მკურნალობის მონიტორინგი);

ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა (მათ შორის, პირველი რიგის და მეორე რიგის ანტიტუბერკულოზური მედიკამენტების შესყიდვა); მომსახურების სრულად ანაზღაურება;

ტუბერკულოზით გამოწვეული ავადობის, სიკვდილიანობის და ინფექციის გავრცელების შემცირება.

1.2.2.8

აივ ინფექციის/შიდსის მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 02 08)

აივ ინფექციის/შიდსის გავრცელების შეფერხება და აივ ინფექციით/შიდსით დაავადებულთათვის მკურნალობის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა (პროგრამა არ ითვალისწინებს მოსარგებლის მხრიდან თანაგადახდას);

აივ ინფექციაზე/შიდსზე ნებაყოფლობითი კონსულტაცია და ტესტირება;

აივ ინფექციით/შიდსით დაავადებულთა ამბულატორიული და სტაციონარული მკურნალობა;

აივ ინფექციის/შიდსის სამკურნალო პირველი რიგის და მეორე რიგის მედიკამენტების შესყიდვა (სრული ღირებულების არაუმეტეს 25 პროცენტის ანაზღაურებით).

1.2.2.9

დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობა (პროგრამული კოდი 35 03 02 09)

ორსულთა ეფექტიანი პატრონაჟისა და მაღალკვალიფიციური სამედიცინო დახმარების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით: ანტენატალური მეთვალყურეობა; გენეტიკური პათოლოგიების ადრეული გამოვლენა; ორსულებში B და C ჰეპატიტების, აივ ინფექციის/შიდსის და ათაშანგის სკრინინგი; ორსულთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

ახალშობილთა და ბავშვთა სკრინინგი ჰიპოთირეოზზე, ფენილკეტონურიაზე, ჰიპერფენილლანინემიასა და მუკოვისციდოზზე;

ახალშობილთა სმენის სკრინინგული გამოკვლევა.

1.2.2.10

ნარკომანიით დაავადებულ პაციენტთა მკურნალობა (პროგრამული კოდი 35 03 02 10)

ნარკომანიით დაავადებულ პირთა მკურნალობა (სტაციონარული დეტოქსიკაცია) და პირველადი რეაბილიტაცია, ჩამანაცვლებელი ნარკოტიკით უზრუნველყოფა და სამედიცინო მეთვალყურეობა;

ალკოჰოლის მიღებით გამოწვეული ფსიქიკური აშლილობის მქონე პაციენტების სტაციონარული მომსახურება.

1.2.2.11

ჯანმრთელობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 35 03 02 11)

ჯანმრთელობის შესახებ მოსახლეობის ცნობიერების ასამაღლებლად თამბაქოს მოხმარების კონტროლის გაძლიერება;

ჯანსაღი კვების და ალკოჰოლის ჭარბი მოხმარების შესახებ ცნობიერების ამაღლება;

ფიზიკური აქტივობის ხელშეწყობა;

C ჰეპატიტის პრევენცია და მოსახლეობის განათლების ხელშეწყობა;

ფსიქიკური ჯანმრთელობის ხელშეწყობა და ნივთიერებადამოკიდებულების პრევენცია;

ჯანმრთელობის ხელშეწყობის პოპულარიზაცია და გაძლიერება.

1.2.2.12

C ჰეპატიტის მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 02 12)

სკრინინგული კვლევა, C ჰეპატიტით დაავადებულ პირთა დიაგნოსტიკა, მათ შორის, მკურნალობის დაწყებამდე აუცილებელი კვლევებისა და მკურნალობის პროცესის

მონიტორინგისთვის აუცილებელი კვლევების ჩატარების უზრუნველყოფა;

C ჰეპატიტის სამკურნალო ფარმაცევტული პროდუქტით (სოფოსბუვირი, ჰარვონი, პეგილირებული ინტერფერონი, რიბავირინი) უზრუნველყოფა;

მედიკამენტების ლოჯისტიკა.

1.2.3

მოსახლეობისათვის სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პრიორიტეტულ სფეროებში (პროგრამული კოდი 35 03 03)

ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე მოსახლეობის სპეციალიზებული დახმარებით უზრუნველყოფა;

დიაბეტით დაავადებული პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

ბავშვთა ონკოჰემატოლოგიური მომსახურება;

თირკმლის ქრონიკული უკმარისობით დაავადებული პაციენტების დიალიზით, თირკმლის ტრანსპლანტაციითა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

ინკურაბელური პაციენტების მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

იშვიათი დაავადებების მქონე პაციენტთა მკურნალობა და მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

სასწრაფო სამედიცინო დახმარების, სამედიცინო ტრანსპორტირებისა და სოფლად ამბულატორიული მომსახურების უზრუნველყოფა;

რეფერალური დახმარების უზრუნველყოფა;

სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება;

არაგადამდები დაავადებებით გამოწვეული სიკვდილიანობის შემცირება და ამ დაავადებებით გამოწვეული ფინანსური რისკებისგან მოსახლეობის დაცვა მისთვის ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების (მათ შორის, სასწრაფო – გადაუდებელ შემთხვევებში პირველადი სამედიცინო მომსახურებების) ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით.

1.2.3.1

ფსიქიკური ჯანმრთელობა (პროგრამული კოდი 35 03 03 01)

მოსახლეობისთვის ფსიქიატრიული მომსახურების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

ბავშვთა და მოზრდილთა ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურება;

ფსიქოსოციალური რეაბილიტაცია;

ფსიქიატრიული კრიზისული ინტერვენცია;

თემზე დაფუძნებული მობილური გუნდის მომსახურება;

ფსიქიკური დარღვევების მქონე პირთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა.

1.2.3.2 დიაბეტის მართვა (პროგრამული კოდი 35 03 03 02)

შაქრიანი დიაბეტით დაავადებულ ბავშვთა მომსახურება;

სპეციალიზებული ამბულატორიული დახმარების გაწევა;

შაქრიანი და უშაქრო დიაბეტით დაავადებული მოსახლეობის სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

შაქრიანი და უშაქრო დიაბეტით დაავადებული პაციენტების შესაძლო გართულებების პრევენცია.

1.2.3.3 ბავშვთა ონკოპემატოლოგიური მომსახურება (პროგრამული კოდი 35 03 03 03)

18 წლამდე ონკოპემატოლოგიური პაციენტების ფინანსური ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად ონკოპემატოლოგიური დაავადებების მქონე 18 წლამდე ბავშვთა ამბულატორიული და სტაციონარული მკურნალობა.

1.2.3.4 დიალიზი და თირკმლის ტრანსპლანტაცია (პროგრამული კოდი 35 03 03 04)

ჰემოდიალიზით და პერიტონეული დიალიზით უზრუნველყოფა;

ჰემოდიალიზისა და პერიტონეული დიალიზისათვის საჭირო სადიალიზე საშუალებების, მასალისა და მედიკამენტების შესყიდვა და მიწოდება;

თირკმლის ტრანსპლანტაცია;

ორგანოგადანერგილთა იმუნოსუპრესიული მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.5 ინკურაბელურ პაციენტთა პალიატიური მზრუნველობა (პროგრამული კოდი 35 03 03 05)

ინკურაბელურ პაციენტთა ამბულატორიული პალიატიური მზრუნველობა;

ინკურაბელურ პაციენტთა სტაციონარული პალიატიური მზრუნველობა და სიმპტომური მკურნალობა;

ინკურაბელურ პაციენტთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.6

იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ პაციენტთა მკურნალობა (პროგრამული კოდი 35 03 03 06)

იშვიათი დაავადებების მქონე 18 წლამდე ბავშვთა ამბულატორიული მომსახურება;

იშვიათი დაავადებების მქონე და მუდმივ ჩანაცვლებით მკურნალობას დაქვემდებარებულ 18 წლამდე ბავშვთა სტაციონარული მომსახურება;

ჰემოფილიით და სისხლის შედედების სხვა მემკვიდრეობითი პათოლოგიებით დაავადებულ ბავშვთა და მოზრდილთა ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურება;

იშვიათი დაავადებების მქონე პაციენტთა სპეციფიკური მედიკამენტებით უზრუნველყოფა.

1.2.3.7

სასწრაფო, გადაუდებელი დახმარება და სამედიცინო ტრანსპორტირება (პროგრამული კოდი 35 03 03 07)

სასწრაფო სამედიცინო დახმარების უზრუნველყოფა;

სასწრაფო, გადაუდებელი სამედიცინო დახმარების და სამედიცინო ტრანსპორტირების უზრუნველყოფა.

1.2.3.8

სოფლის ექიმი (პროგრამული კოდი 35 03 03 08)

პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურება სოფლად (მათ შორის, ამბულატორიული მომსახურებისათვის აუცილებელი მედიკამენტების და სამედიცინო დანიშნულების საგნების, ექიმის ჩანთის და სამედიცინო დოკუმენტაციის ბეჭდვის მომსახურების შესყიდვა);

სოფლის მოსახლეობისთვის პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურების გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

სპეციალურ დაფინანსებაზე მყოფი დაწესებულებების მიერ შესაბამისი ამბულატორიული და სტაციონარული მომსახურების მიწოდება;

სპეციალურ დაფინანსებაზე მყოფი ზოგიერთი სამედიცინო დაწესებულების დამატებითი ფინანსური უზრუნველყოფა;

შიდა ქართლის სოფლების ამბულატორიული ქსელის

ხელშეწყობა და განვითარება.

1.2.3.9

რეფერალური მომსახურება (პროგრამული კოდი 35 03 03 09)

სტიქიური უბედურებების, კატასტროფების, საგანგებო სიტუაციების, კონფლიქტების რეგიონებში დაზარალებულ მოქალაქეთათვის და საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული სხვა შემთხვევების დროს მოსახლეობისათვის სამედიცინო დახმარების გაწევა;

მოსახლეობის ფინანსური და გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის გაზრდით მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება.

1.2.3.10

სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა სამედიცინო შემოწმება (პროგრამული კოდი 35 03 03 10)

სამხედრო ძალებში გასაწვევ მოქალაქეთა ამბულატორიული შემოწმება და მათთვის დამატებითი გამოკვლევების ჩატარება.

1.2.3.11

ქრონიკული დაავადებების სამკურნალო მედიკამენტებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 35 03 03 11)

სამკურნალო ფარმაცევტული პროდუქტის შესყიდვა შემდეგი დაავადებების სამკურნალოდ: გულ-სისხლძარღვთა ქრონიკული დაავადებები, ფილტვის ქრონიკული დაავადებები, ფარისებრი ჯირკვლის დაავადებები, მე-2 ტიპის დიაბეტი;

ფარმაცევტული პროდუქტის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე გაფორმების ხარჯების ანაზღაურება, მისი მიღება, შენახვა, ტრანსპორტირება და პროგრამით მოსარგებლეებისთვის გაცემა.

1.2.4

დიპლომისშემდგომი სამედიცინო განათლება (პროგრამული კოდი 35 03 04)

იმ დეფიციტური და პრიორიტეტული საექიმო სპეციალობების განსაზღვრა, რომლებში მზადებაც დაფინანსდება, და აღნიშნული სპეციალობებისთვის გათვალისწინებული ადგილების (კვოტების) რაოდენობის განსაზღვრა;

იმ მუნიციპალიტეტების ჩამონათვალის განსაზღვრა, რომლებისთვისაც განხორციელდება მაძიებელთა დაფინანსება;

მაძიებელთა შერჩევა პროგრამით განსაზღვრული „საექიმო სპეციალობის მაძიებელთა შერჩევის წესის“ მიხედვით.

1.3

ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 29 03)

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და საქართველოს შეიარაღებული ძალების პერსონალისა და მისი ოჯახის წევრებისათვის, დაღუპული სამხედრო მოსამსახურეების ოჯახის წევრებისათვის, აგრეთვე სამოქალაქო პირებისათვის სოციალური და სამედიცინო დახმარების გაწევა, მათ შორის, ამბულატორიული და სტაციონარული მკურნალობა, სამედიცინო რეაბილიტაცია და

დისპანსერიზაცია;

საქართველოს შეიარაღებული ძალების ხელმისაწვდომი, ხარისხიანი და მრავალპროფილიანი სამედიცინო დახმარებით უზრუნველყოფა, მორალურ-ფსიქოლოგიური და სოციალური მხარდაჭერა;

საქართველოს შეიარაღებული ძალების საკონტრაქტო სამხედრო მოსამსახურეთათვის (მეორე და მეორისშემდგომი კონტრაქტების შემთხვევაში) ფინანსური დახმარების გაწევა;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში სოციალური, სამედიცინო და ფინანსური დახმარების თაობაზე შემოსული კორესპონდენციის განმხილველი კომისიის დასკვნის შედეგად ერთჯერადი ფინანსური დახმარებების გაცემა, აგრეთვე დალუპულ სამხედრო მოსამსახურეთა ოჯახებისთვის, დაჭრილი და დაშავებული სამხედრო მოსამსახურეებისთვის ფულადი დახმარებების გაცემა.

1.4

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 35 01)

შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი;

შრომის, სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება;

ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის მარეგულირებელი აქტების მომზადება და ზედამხედველობა;

სამედიცინო საქმიანობის ხარისხის კონტროლი და უსაფრთხოება;

ჯანმრთელობის დაცვის პერსონალის პროფესიული რეგულირება;

სამკურნალო საშუალებების ხარისხის კონტროლი;

სოციალური დახმარებების, პენსიებისა და სხვადასხვა ფულადი და არაფულადი სახელმწიფო (მათ შორის, ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებით განსაზღვრული) ბენეფიტების მიმღებთა გამოვლენა, დადგენა და აღრიცხვა, მათთვის დახმარების დანიშვნა და მისი გაცემის ორგანიზება;

ქვეყანაში შრომის ბაზრის პოლიტიკისა და დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა განვითარება/განხორციელება;

შრომის უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ შესაბამისი სტანდარტების შემუშავება და გადასინჯვა;

სამუშაო ადგილზე შრომის უსაფრთხო და ჯანსაღი პირობების

ზედამხედველობა, შრომის უსაფრთხოების ნორმების დარღვევის პრევენცია;

საზოგადოების გარკვეული ფენების სოციალური დახმარებებით უზრუნველყოფა;

საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის საჭიროებებისათვის გამიზნული პროგრამების შემუშავება და დამტკიცება, მათი განხორციელების კონტროლი და შედეგების მონიტორინგი;

ეპიდსაწინააღმდეგო და სანიტარიულ-ჰიგიენური ნორმების შემუშავება და ზედამხედველობა;

სახელმწიფო ზრუნვის, ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა დაცვისა და დახმარების მართვა;

საქართველოს ტერიტორიულ ერთეულებში საგანგებო სიტუაციების კოორდინაციისა და გადაუდებელი დახმარების მართვა.

1.5 **სამედიცინო დაწესებულებათა რეაბილიტაცია და აღჭურვა (პროგრამული კოდი 35 04)**

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჯანმრთელობის დაცვის ინფრასტრუქტურის, შენობა-ნაგებობებისა და აღჭურვილობის განახლება;

სამედიცინო დაწესებულებებში დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის მინიმალური სტანდარტის უზრუნველყოფა;

სამედიცინო დაწესებულებათა მშენებლობა და აღჭურვა და მათი ფუნქციონირების ხელშეწყობა.

1.6 **სსიპ – ვეტერანების საქმეთა სახელმწიფო სამსახური (პროგრამული კოდი 37 00)**

ომისა და სამხედრო ძალების ვეტერანების და მათი ოჯახის წევრების, აგრეთვე საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის დაღუპულ, უგზო-უკვლოდ დაკარგულ, მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვლილ პირთა ოჯახების სათანადო ცხოვრების პირობებისა და კეთილდღეობისათვის მყარი სამართლებრივი და სოციალურ-ეკონომიკური საფუძვლის შექმნის უზრუნველყოფა;

ვეტერანების და მათი ოჯახის წევრების სოციალურ-ეკონომიკური მხარდაჭერის სახელმწიფო და ადგილობრივი მიზნობრივი პროგრამების შემუშავებისა და განხორციელების ხელშეწყობა;

საზოგადოებაში მხედრული ტრადიციების განმტკიცება, სახელმწიფოსა და საზოგადოების მიერ ვეტერანთა ღვაწლისა და დამსახურების სათანადო აღიარება, მომავალ თაობებში პატრიოტული

სულისკვეთების გაღვივება;

სახელმწიფოს ეროვნული ინტერესების დაცვისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების სხვადასხვა სფეროში ვეტერანთა პოტენციალის სრულფასოვანი გამოვლენისა და განვითარების ხელშეწყობა, მათი სოციალურ-ეკონომიკური საქმიანობისათვის სათანადო, ღირსეული პირობების შექმნა;

სამშობლოსათვის თავდადებულ გმირთა სახელების სადიდებლად და მათი საქმის უკვდავსაყოფად საბრძოლო მოქმედებებში დაღუპულ და ომის შემდგომ გარდაცვლილ მეომართა ხსოვნის განმტკიცებისათვის მუდმივი ზრუნვა.

1.7 **შრომისა და დასაქმების სისტემის რეფორმების პროგრამა (პროგრამული კოდი 35 05)**

ქვეყანაში შრომის ბაზრის პოლიტიკისა და დასაქმების ხელშეწყობის მომსახურებათა განვითარება/განხორციელება, ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა და ცნობიერების ამაღლება;

შრომის ბაზარზე შრომის უსაფრთხოების კუთხით არსებული მდგომარეობის შესწავლა;

შრომის დაცვის ნორმების გაუმჯობესება-სრულყოფა და ამის საფუძველზე უსაფრთხო და ჯანსაღი სამუშაო გარემოს შექმნა;

სამუშაოს მაძიებელთა რეგისტრაცია, მათთვის კონსულტაციების გაწევა, მომსახურებების განვითარება, შეზღუდული შესაძლებლობისა და სპეციალური საჭიროების მქონე პირთა დასაქმების ხელშეწყობა;

ავტორიზებულ და აკრედიტებულ პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში რეგისტრირებული სამუშაოს მაძიებლების მომზადება და გადამზადება.

1.8 **საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემისა და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის მოსამსახურეთა ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 30 04)**

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის თანამშრომელთა, აგრეთვე მათი ოჯახის წევრთა სტაციონარული და ამბულატორიული მკურნალობა როგორც სსიპ-ის ბაზაზე, ისე სხვა სამედიცინო დაწესებულებებში (ქვეყნის შიგნით და ქვეყნის გარეთ); საჭიროების შემთხვევაში, მოსამსახურეთა მედიკამენტებით უზრუნველყოფა;

სამედიცინო ქვედანაყოფების მაღალი საბრძოლო და სამობილიზაციო მზადყოფნის უზრუნველყოფა;

საჭიროების შემთხვევაში, დაჭრილთათვის სამედიცინო დახმარების

გაწვევის და ევაკუაციის ორგანიზება სანიტარიული დანაკარგის მინიმუმამდე შესამცირებლად;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში სანიტარიულ-ჰიგიენურ და ეპიდსაწინააღმდეგო ღონისძიებათა კონტროლი.

1.9

ა(ა)იპ – საქართველოს სოლიდარობის ფონდი (პროგრამული კოდი 39 00)

საქართველოში მცხოვრები სოციალურად დაუცველი ან კატასტროფული სოციალური დანახარჯების რისკის წინაშე მდგარი პირებისათვის ალტერნატიული (არასაბიუჯეტო) რესურსების მობილიზება და პრიორიტეტული სოციალური საჭიროებებისათვის მიმართვა საზოგადოების, კერძო სექტორისა და სახელმწიფოს მონაწილეობით;

სოციალური და ჯანმრთელობის დაცვის პროექტების დაფინანსება, მათ შორის, ერთჯერადი დახმარებების, აგრეთვე რეგულარული სოციალური შემწეობების/პროექტების დაგეგმვა და განხორციელება;

ონკოლოგიური დაავადებების მქონე 22 წლამდე ბენეფიციართა მხარდაჭერა სახელმწიფო და მუნიციპალური დაფინანსების ლიმიტის ფარგლების გარეთ მოხვედრილი თერაპიისა და დიაგნოსტიკის შემთხვევაში, აგრეთვე ძვირად ღირებული დიაგნოსტიკური მომსახურება და მკურნალობა საზღვარგარეთ დადასტურებული სამედიცინო აუცილებლობის შემთხვევაში;

ონკოლოგიური დაავადებების მქონე მოზრდილთათვის ძვირად ღირებული მედიკამენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

2

თავდაცვა, საზოგადოებრივი წესრიგი და უსაფრთხოება

საქართველოს სჭირდება დაბალანსებული, ადაპტირებადი, საკმარისი საბრძოლო ძალის მქონე, მოქნილი, მდგრადი და მობილური შეიარაღებული ძალები, რომლებიც თავსებადია ნატოს საერთაშორისო ოპერაციებში მონაწილეობასთან, უზრუნველყოფს სამოქალაქო ხელისუფლების მხარდაჭერას სტიქიური უბედურებების და ტექნოგენური კატასტროფების დროს, ადეკვატურად უპასუხებს როგორც საზღვრებიდან მომდინარე თავდასხმის საფრთხეებს, ისე პირდაპირ სამხედრო აგრესიას.

უსაფრთხოების სფეროში არსებული გამოწვევების შესამცირებლად მნიშვნელოვანია თავდაცვის სისტემის სრული ტრანსფორმაცია და ისეთი თავდაცვითი შესაძლებლობების შექმნა, რომლებიც ეკონომიკური და დიპლომატიური შეკავების ფაქტორების შესაბამის სამხედრო შესაძლებლობებს განავითარებს და ამგვარად, საკმარისი შეკავების ფაქტორის შექმნით საქართველოს სასიცოცხლო ინტერესების დაცვას შეძლებს. ქვეყნის ნატოში გაწევრებისკენ განუხრელი სწრაფვა სწორედ ამ მიზნის თანაზომიერია.

ძლიერი და ეფექტიანი თავდაცვის სისტემის ჩამოსაყალიბებლად საქართველოს მთავრობა დაამტკიცებს და განახორციელებს 4-წლიან პროგრამას, რომელიც გახდება ქვეყნის თავდაცვის ახლებური ხედვის

განხორციელების სტრატეგიული გეგმა და საფუძვლად დაედება სამხედრო ძალების ტრანსფორმაციისა და მოდერნიზაციის პროცესს. აღნიშნული პროგრამის განხორციელება დაეფუძნება სამხედრო სფეროში არსებულ მიღწევებს, შეიარაღებულ ძალებში მიმდინარე წარმატებულ პროგრამებს, ნატო-საქართველოს ერთობლივ პროექტებს, აგრეთვე სამხედრო ძალების რეფორმირების პრინციპულად ახალ ხედვებს, რომლებიც განვითარდება შემდეგი 5 მიმართულებით:

- სტრატეგია და მართვა – თავდაცვის დაგეგმვისა და მართვის სისტემების ინტეგრირების ხარისხის ამაღლება რესურსების პრიორიტეტული მიმართულებებით მიმართვის და ეფექტიანად გადანაწილების მიზნით;

- ძალების ოპტიმიზაცია – სამხედრო შესაძლებლობების დაბალანსებული ერთიანობის შექმნა, რაც განაპირობებს ქვეყნის უსაფრთხოების ამოცანების შესრულებას;

- ძალების მზადყოფნა – სისტემური განვითარების მიმართულებით შემდეგ კრიტიკულ ფაქტორებზე ფოკუსირება: პერსონალი, აღჭურვილობა, განათლება, წვრთნა და მდგრადობა;

- ინსტიტუციური რეფორმები – საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მართვის მექანიზმების თანამიმდევრული დახვეწა შეიარაღებული ძალების ოპერატიული მოთხოვნების ქმედითი მხარდაჭერის უზრუნველსაყოფად;

- საერთაშორისო ჩართულობა – სამხედრო შესაძლებლობების, აგრეთვე ნატოსა და პარტნიორი ქვეყნების ძალებთან თავსებადობის გასაზრდელად საერთაშორისო პროგრამებსა და აქტივობებში მონაწილეობა.

პენიტენციური სისტემის გაუმჯობესების მიზნით:

- უფრო მეტი მსჯავრდებულისთვის გახდება ხელმისაწვდომი პროფესიული განათლება; შესაძლებელი იქნება დაბალი რისკის პენიტენციურ დაწესებულებაში უმაღლესი განათლების მიღება; მსჯავრდებულთათვის შეიქმნება დასაქმების ახალი კერები; გაძლიერდება პატიმართა ფსიქოსოციალური რეაბილიტაციის, მათ შორის, სხვადასხვა დამოკიდებულების მქონე პირთა რეაბილიტაციის, პროგრამები;

- სრულწლოვანი მსჯავრდებულებისთვის დაინერგება არასაპატიმრო სასჯელის ახალი სახე – შინაპატიმრობა, რომლის აღსრულების კონტროლი განხორციელდება ელექტრონული მონიტორინგის მეშვეობით; შინაპატიმრობა გამოყენებული იქნება პირობით ვადამდე გათავისუფლების პროცესშიც;

- დაინერგება ახალი არასაპატიმრო აღკვეთის ღონისძიება – წინასასამართლო პრობაცია, რაც, საერთაშორისო სტანდარტებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად, მნიშვნელოვნად შეამცირებს წინასწარ პატიმრობაში მყოფი ბრალდებულების რაოდენობას;

- გაგრძელდება მულტიდისციპლინური ჯგუფის მიერ მსჯავრდებულთა კლასიფიკაცია დაბალი, საშუალო, მომეტებული და მაღალი რისკის კატეგორიების მსჯავრდებულებად, რაც ხელს შეუწყობს პენიტენციურ დაწესებულებებში კრიმინალურ სუბკულტურასთან ეფექტიან ბრძოლას, მსჯავრდებულთა შორის ძალადობის მინიმუმამდე შემცირებას და, საბოლოოდ, განმეორებითი დანაშაულის რისკის შემცირებას;

- შეიქმნება ახალი პენიტენციური დაწესებულება, რომელიც გათავისუფლებისათვის მოამზადებს დაბალი და საშუალო რისკის

კატეგორიების მსჯავრდებულებს;

– გაგრძელება სასჯელის აღსრულება ინდივიდუალური გეგმის შესაბამისად;

– გაგრძელება პენიტენციური დაწესებულებების ეტაპობრივი რეაბილიტაცია და მოდერნიზაცია;

– გაგრძელება პირველადი ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის გაძლიერებისა და ინფრასტრუქტურული განვითარების ხელშეწყობა; გაგრძელება მუშაობა პენიტენციური ჯანმრთელობის დაცვის სერვისების მიწოდების გასაუმჯობესებლად;

– გაუმჯობესდება პირობით ვადამდე გათავისუფლებასთან დაკავშირებული პროცედურები; დაიხვეწება უვადოდ თავისუფლება აღკვეთილ მსჯავრდებულთა გათავისუფლების მექანიზმი; გაუმჯობესდება ავადმყოფობისა და ხანდაზმულობის (ასაკის) გამო მსჯავრდებულის სასჯელის მოხდისგან გათავისუფლების მექანიზმი.

პროკურორის დამოუკიდებლობის უზრუნველსაყოფად დაიხვეწება პროკურორის თანამდებობაზე დანიშვნის, წახალისების (მათ შორის, დაწინაურების), დისციპლინური პასუხისმგებლობის და გათავისუფლების სისტემა. შემუშავდება პროკურორთა საქმიანობის გამჭვირვალე და მიუკერძოებელი შეფასების კრიტერიუმები. გაგრძელება პროკურორთა გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების პროგრამები.

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისა და საპოლიციო საქმიანობის მაქსიმალური ეფექტიანობისთვის დაინერგება ანალიზზე დაფუძნებული პოლიციის სისტემა.

გაგრძელება კრიმინალური პოლიციის მოდერნიზაცია ქვეყნის მასშტაბით. გაიზრდება საპოლიციო საქმიანობაში ტექნოლოგიების როლი, რაც ხელს შეუწყობს დანაშაულის პრევენციას, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს გამოძიების ხარისხს და განავითარებს პოლიციის შესაძლებლობებს.

განხორციელდება საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების პროგრამა, რომელიც ამაღლებს ქვეითთა, მგზავრებისა და მძღოლების უსაფრთხოების დონეს და შეამცირებს გზებზე უბედური შემთხვევების რაოდენობას.

ტექნოლოგიების ხვედრითი წილი მნიშვნელოვნად გაიზრდება საგზაო მოძრაობის ადმინისტრირების სფეროშიც.

დაგეგმილ ვადებში დასრულდება საზღვრის მართვის სისტემის რეფორმა, რაც უზრუნველყოფს სასაზღვრო პოლიციის მოდერნიზაციას, სტანდარტიზაციასა და უნიფიკაციას.

დასრულდება საგანგებო სიტუაციების მართვის ერთიანი სისტემის ჩამოყალიბება, რაც უზრუნველყოფს ქმედით კოორდინაციას და სწრაფ რეაგირებას. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა არალეგალურ მიგრაციას და მასთან დაკავშირებული რისკების მართვას, ამ მხრივ სამინისტროს შესაძლებლობების განვითარებას და სხვა უწყებებთან კოორდინაციის ამაღლებას.

გაღრმავდება თანამშრომლობა საერთაშორისო საპოლიციო სტრუქტურებთან, განსაკუთრებით – ევროპოლთან.

პოლიციის სისტემის გამართული ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად

ჩამოყალიბდება ადამიანური რესურსების მართვის ქმედითი სისტემა, რათა კარიერული წინსვლა დაეფუძნოს ობიექტურ კრიტერიუმებს, დამსახურებასა და კვალიფიკაციას.

გაგრძელდება მუშაობა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ გასაწევი მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდისა და ხარისხის გაუმჯობესების, აგრეთვე ამ სფეროს განვითარებისა და მოქალაქეებისთვის დამატებითი მომსახურებების შეთავაზების მიზნით.

უზრუნველყოფილი იქნება საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის დამოუკიდებელი და ქმედითი საქმიანობა.

2.1 **საზოგადოებრივი წესრიგი, სახელმწიფო საზღვრის დაცვა და საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარება/გაღრმავება (პროგრამული კოდი 30 01)**

დანაშაულის პრევენცია, დანაშაულზე სწრაფი რეაგირება, საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისა და მართლწესრიგის უზრუნველყოფა; პრევენციული და საგამომიებო ფუნქციების გაძლიერება;

საქართველოს სახელმწიფო საზღვარზე, სასაზღვრო ზოლში, სასაზღვრო ზონაში, საქართველოს საზღვაო სივრცეში და საქართველოს იურისდიქციისადმი დაქვემდებარებულ გემებზე საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა პრევენცია, გამოვლენა და აღკვეთა;

სამაშველო ოპერაციების განხორციელება ადამიანთა სიცოცხლისა და ქონების გადასარჩენად;

საქართველოს საზღვაო სივრცეში მისი სუვერენული უფლებების დაცვა;

ზღვაოსნობისა და ნაოსნობის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ნაოსნობის წესების დაცვის კონტროლი;

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე სხვადასხვა ტიპის ვიდეოანალიტიკური პროგრამული უზრუნველყოფით აღჭურვილი ერთიანი ვიდეომონიტორინგის სისტემის დანერგვა და ეტაპობრივი განვითარება;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროში არსებული/დაცული ინფორმაციის სწრაფი ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად სამინისტროს სისტემაში არსებული სხვადასხვა ტიპის მონაცემთა ბაზების ერთ სივრცეში გაერთიანება, ანალიტიკურ პროგრამებთან ინტეგრირება, ეტაპობრივი განვითარება და მართვა;

უკანონო მიგრაციის წინააღმდეგ ბრძოლა და საქართველოში კანონიერი საფუძვლის გარეშე მყოფ უცხოელთა გაძევების პროცედურების განხორციელება, აგრეთვე უცხო ქვეყნებში უკანონოდ მყოფ საქართველოს მოქალაქეთა დასაბრუნებლად რეადმისიის

შეთანხმებათა იმპლემენტაცია;

საერთაშორისო სამართლებრივი ბაზის განვითარება პარტნიორი ქვეყნების შესაბამის უწყებებსა და ორგანოებთან საერთაშორისო ხელშეკრულების ან/და თანამშრომლობის მემორანდუმის გაფორმებით, პარტნიორ ქვეყნებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის განვითარება როგორც ოპერატიული, ისე არაოპერატიული მიმართულებით;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეებისთვის შესაბამისი სამუშაო პირობების შესაქმნელად სამინისტროს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის მუდმივი განახლება ან/და შევსება, სამინისტროს ბალანსზე არსებული ზოგიერთი შენობა-ნაგებობის მიმდინარე და კაპიტალური სარემონტო სამუშაოების ჩატარება და ახალი შენობა-ნაგებობების აშენება.

2.2 თავდაცვის მართვა (პროგრამული კოდი 29 01)

საქართველოს მთავრობისა და საქართველოს პარლამენტის მიერ განსაზღვრული ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის მხარდასაჭერად საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს პრიორიტეტული მიმართულებების განსაზღვრა; ეფექტიანი ადმინისტრირების განსახორციელებლად სამინისტროს სტრატეგიული მართვის მიზნით განსახორციელებელი ღონისძიებების განსაზღვრა და დაგეგმვა;

პარტნიორ ქვეყნებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან (ნატო, ევროკავშირი, ეუთო, გაერო) ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის გაღრმავება;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს დიპლომატიური (სამოქალაქო და სამხედრო) წარმომადგენლების მხარდაჭერა, თავდაცვისა და უსაფრთხოების კონფერენციის ორგანიზება, შეიარაღების კონტროლისა და ვერიფიკაციის ღონისძიებების განხორციელება;

საერთაშორისო დახმარებების მოზიდვა და მაქსიმალურად ეფექტიანად გამოყენება;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს მიერ განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ საზოგადოების ინფორმირებულობის გაზრდა და ცნობიერების ამაღლება.

2.3 საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოყალიბება (პროგრამული კოდი 27 01)

საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი პენიტენციური სისტემის ჩამოსაყალიბებლად, საქართველოს კანონმდებლობის ანალიზისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების, დამოუკიდებელი ექსპერტებისა და საქართველოს სახალხო დამცველის რეკომენდაციების გათვალისწინებით, შესაბამისი საკანონმდებლო ცვლილებების

შემუშავება და ღონისძიებების განხორციელება.

2.3.1

პენიტენციური სისტემის პოლიტიკის შემუშავება, მართვა და ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა ყოფითი პირობების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 27 01 01)

პენიტენციური სისტემის ადმინისტრირების სრულყოფა;

პენიტენციური სისტემისთვის საჭირო კვებითი მომსახურებით უზრუნველყოფა;

პენიტენციური სისტემისთვის საჭირო უნიფორმით, რბილი ინვენტარითა და პირადი ჰიგიენისათვის აუცილებელი საშუალებებით უზრუნველყოფა;

ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა რეაბილიტაცია/რესოციალიზაცია (მსჯავრდებულთა შრომით საქმიანობაში და პროფესიულ/სახელობო, სარეაბილიტაციო სატრენინგო/საგანმანათლებლო პროგრამებში ჩართვის შესაძლებლობის გაზრდა);

ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა სამართლებრივი გარანტიების გაძლიერება.

2.3.2

ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა ეკვივალენტური სამედიცინო მომსახურებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 27 01 02)

ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა სამკურნალწამლო საშუალებებით უზრუნველყოფა, მათთვის სპეციალიზებული სამედიცინო მომსახურების მიწოდება პენიტენციური სისტემის შიგნით და მის გარეთ;

პენიტენციური ჯანმრთელობის დაცვის სტანდარტის შესაბამისად პრევენციული (პროფილაქტიკური) ღონისძიებების განხორციელება ჰიგიენის, გადამდები დაავადებების კონტროლის და ფსიქიკური ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით.

2.3.3

პენიტენციური სისტემის ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 27 01 03)

პენიტენციური სისტემის ინფრასტრუქტურისა და პენიტენციურ დაწესებულებებში არსებული საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების და საერთაშორისო სტანდარტებთან მიახლოების მიზნით სარემონტო-სარეკონსტრუქციო სამუშაოების ჩატარება და მათი შესაბამისი მანქანა-დანადგარებით აღჭურვა.

2.4

ლოჯისტიკური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 29 09)

ლოჯისტიკური უზრუნველყოფის შესაძლებლობების შენარჩუნება და გაუმჯობესება, ლოჯისტიკური მხარდაჭერის უზრუნველყოფა.

2.5

თავდაცვის შესაძლებლობათა შენარჩუნება/განვითარება (პროგრამული კოდი 29 08)

ეროვნული უსაფრთხოების გარემოს გათვალისწინებით, შესაძლო

სამხედრო აგრესიის შესაკავებლად და რეგიონალური და საერთაშორისო უსაფრთხოების განმტკიცებაში მონაწილეობის მისაღებად საქართველოს შეიარაღებული ძალების მზადყოფნის უზრუნველყოფა;

საქართველოს წინაშე არსებული საფრთხეებიდან და გამოწვევებიდან გამომდინარე და საქართველოს ეროვნული სამხედრო სტრატეგიით განსაზღვრული სამხედრო მიზნებისა და ამოცანების შესასრულებლად საქართველოს შეიარაღებული ძალების თავდაცვით შესაძლებლობათა განვითარება;

საქართველოს შეიარაღებული ძალების თანამედროვე შეიარაღებისა და სამხედრო ტექნიკის შენარჩუნება, მოდერნიზაცია და განვითარება საბრძოლო და საბრძოლო მხარდაჭერის ქვედანაყოფების შესაძლებლობათა განვითარებისათვის.

2.6 სახელმწიფო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 20 01)

საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების, სუვერენიტეტის, ტერიტორიული მთლიანობისა და სამხედრო პოტენციალის დაცვა უცხო ქვეყნების სპეციალური სამსახურებისა და ცალკეულ პირთა მართლსაწინააღმდეგო ქმედებებისაგან;

სახელმწიფოს კონსტიტუციური წყობილებისა და სახელმწიფო ხელისუფლების არაკონსტიტუციური, ძალადობრივი გზით შეცვლის გამოვლენა და დაცვის უზრუნველყოფა;

ტერორიზმთან ბრძოლა;

სახელმწიფო უსაფრთხოებისათვის საფრთხის შემცველი ტრანსნაციონალური ორგანიზებული და საერთაშორისო დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა;

ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;

კორუფციის თავიდან აცილების, გამოვლენისა და აღკვეთის ღონისძიებების განხორციელება;

სახელმწიფო საიდუმლოების რეჟიმის დაცვა, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა განხორციელება და მათი შესრულების კონტროლი.

2.7 საერთაშორისო სამშვიდობო მისიები (პროგრამული კოდი 29 06)

ნატოს წინაშე აღებული ვალდებულებების წარმატებით შესრულება და საერთაშორისო უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად ნატოს ეგიდით წარმოებულ მტკიცე მხარდაჭერის მისიასა (RSM) და ნატოს სწრაფი რეაგირების ძალებში (NRF) მონაწილეობა;

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების დღის წესრიგისა და ევროკავშირის ერთიანი უსაფრთხოებისა და თავდაცვის პოლიტიკის ფარგლებში აქტიური თანამშრომლობა და ევროკავშირის ეგიდით წარმოებულ მისიებში (ცენტრალური აფრიკის რესპუბლიკაში – EUTM RCA-ში და მალიში – EUTM MALI-ში) მონაწილეობა;

საერთაშორისო სამშვიდობო მისიებში საქართველოს შეიარაღებული ძალების ქვედანაყოფების მონაწილეობასთან დაკავშირებული ხარჯების (საერთაშორისო სამშვიდობო მისიებში მონაწილე ქვედანაყოფების პერსონალის საზღვარგარეთ მივლინების, იმუნიზაციის, სამედიცინო ქონებისა და სხვა ნივთების შეძენის და ინტერნეტით მომსახურების ხარჯების) ანაზღაურება;

ქვედანაყოფების გადასროლისწინა მომზადებისათვის საჭირო საბრძოლო მასალის შეძენის ხარჯების ანაზღაურება.

2.8 **გამოძიებაზე ზედამხედველობის, სახელმწიფო ბრალდების მხარდაჭერის, დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისა და პრევენციის პროგრამა (პროგრამული კოდი 26 02)**

იურიდიული პირების მიერ ჩადენილი კორუფციული დანაშაულის გამოძიებისა და საპროცესო ზედამხედველობის განხორციელების ხელშეწყობა, აღნიშნული დანაშაულის გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის სახელმძღვანელოს შემუშავება;

ადამიანის უფლებების დაცვა გამოძიების მიმდინარეობისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების პროცესში; ამ სფეროში სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულების დარღვევის მიზეზების დადგენა და საერთაშორისო და უფლებადამცველი ორგანიზაციების რეკომენდაციების გათვალისწინება;

ოჯახური ძალადობის, წამების, არასათანადო მოპყრობის, უმცირესობათა უფლებების დარღვევის ფაქტებზე ეფექტიანი და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი გამოძიება და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელება;

საქართველოს პროკურატურის მუშაკთა ახალი, პროკურატურის წინაშე არსებული გამოწვევების შესაბამისი ეთიკის კოდექსის შემუშავება, არსებული ეთიკის კოდექსის ბუნდოვანი ნორმების აღმოფხვრა, ეთიკის კოდექსით გათვალისწინებული გადაცდომების კონკრეტიზაცია;

სისხლის სამართლის საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემის დახვეწა, პროკურორთა საჭიროებებზე მორგებული და ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული პროგრამების შექმნა, პროკურორთა დატვირთვის ელექტრონული მოდულის იმპლემენტაცია;

პროკურატურის საქმიანობის გამჭვირვალობისა და საზოგადოების

წინაშე ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად მასმედიასთან ურთიერთობის ეფექტიანი მექანიზმების შექმნა, საზოგადოებისთვის ინფორმაციის მიწოდების მექანიზმების სრულყოფა;

მოწმისა და დაზარალებულის კოორდინატორის ინსტიტუტის დახვეწა, დანაშაულის პრევენციის ადგილობრივი საბჭოების შექმნა; დანაშაულის პრევენციის (მათ შორის, „საზოგადოებრივი პროკურატურის“ პროექტით) პროცესში პროკურატურის ცნობადობისა და როლის გაზრდა;

არასრულწლოვანთა სისხლის სამართლის საქმეებზე პროკურორთა გადამზადება; არასრულწლოვნებთან დაკავშირებული სტატისტიკური მონაცემების სრულყოფა; არასრულწლოვანზე ორიენტირებული გარემოს შექმნა;

პროკურატურის საქმიანობის ეფექტიანობის გაზრდის, საერთაშორისო სტანდარტების სამუშაო პრაქტიკაში დანერგვის, განხორციელებული საკანონმდებლო სიახლეების სწორი იმპლემენტაციისა და დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის ხელშეწყობა პროკურატურის თანამშრომელთა პროფესიული მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფით;

თანამიმდევრული, კოორდინირებული საქმიანობის ხელშეწყობისა და საერთო მიდგომების დანერგვის მიზნით პროკურატურისა და სხვა საგამოძიებო უწყებების/მიზნობრივი ჯგუფების წარმომადგენლებისათვის ერთობლივი სასწავლო პროექტების განხორციელება.

2.9 სამეცნიერო კვლევა და სამხედრო მრეწველობის განვითარება (პროგრამული კოდი 29 07)

ეროვნული უსაფრთხოების გარემოს გათვალისწინებით, შესაძლო სამხედრო აგრესიის შესაკავებლად და რეგიონალური და საერთაშორისო უსაფრთხოების განმტკიცებაში მონაწილეობის მისაღებად საქართველოს შეიარაღებული ძალების მზადყოფნის უზრუნველყოფა;

საქართველოს წინაშე არსებული საფრთხეებიდან და გამოწვევებიდან გამომდინარე და საქართველოს ეროვნული სამხედრო სტრატეგიით განსაზღვრული სამხედრო მიზნებისა და ამოცანების შესასრულებლად საქართველოს შეიარაღებული ძალების თავდაცვით შესაძლებლობათა განვითარება;

საქართველოს შეიარაღებული ძალების თანამედროვე შეიარაღებისა და სამხედრო ტექნიკის შენარჩუნება, მოდერნიზაცია და განვითარება საბრძოლო და საბრძოლო მხარდაჭერის ქვედანაყოფების შესაძლებლობათა განვითარებისათვის.

2.10 ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 29 05)

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროს სამხედრო მოსამსახურეების და სამოქალაქო პირების გამართული და სათანადოდ აღჭურვილი ინფრასტრუქტურით უზრუნველყოფა;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროსა და შეიარაღებული ძალების ქვედანაყოფების ტერიტორიაზე განთავსებული ინფრასტრუქტურის (საყოფაცხოვრებო დანიშნულების შენობა-ნაგებობები, საწვრთნელი ინფრასტრუქტურა, კვების ობიექტები, საცხოვრებელი ბინები, საინჟინრო კომუნიკაციები, საპარკო-სამეურნეო ინფრასტრუქტურა, სასაწყობო მეურნეობა, სპორტულ-გამაჯანსაღებელი ინფრასტრუქტურა) შენარჩუნება და განვითარება.

2.11 ეკონომიკური დანაშაულის პრევენცია (პროგრამული კოდი 23 03)

საფინანსო და ეკონომიკურ სფეროებში დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა, ქვეყანაში ჯანსაღი, კონკურენტული გარემოს გაუმჯობესება, კანონიერი სამეწარმეო საქმიანობის დაცვა და შესაბამის სამსახურში მწყობრი სისტემის ჩამოყალიბება;

საქართველოს ეკონომიკურ საზღვრებზე კონტროლის გამკაცრება გადასახადების გადახდისთვის თავის არიდების აღსაკვეთად; პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება დანაშაულის ჩადენის აღკვეთისთვის;

საქართველოში და უცხო ქვეყნებში პერსონალის შერჩევის კრიტერიუმებისა და პროცედურების კუთხით დაგროვილი გამოცდილების შესწავლა.

2.12 ოპერატიულ-ტექნიკური საქმიანობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 20 03)

უფლებამოსილი ორგანოს მიმართვის საფუძველზე, სპეციალური ტექნოლოგიური საშუალებებით, ფარული მეთოდებით საქართველოს კონსტიტუციური წყობილების, სუვერენიტეტის, თავდაცვისუნარიანობის, ტერიტორიული მთლიანობის, მართლწესრიგისა და სამხედრო პოტენციალის წინააღმდეგ მიმართულ ქმედებათა შესახებ ინფორმაციის მოპოვება, აგრეთვე სისხლის სამართლის საქმეზე ფაქტობრივი მონაცემების მოპოვება და ამ მიზნით ღონისძიებების განხორციელება;

„კონტრდაზვერვითი საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ოპერატიულ-ტექნიკური ღონისძიებების განხორციელება;

სახელმწიფო უწყებებისა და დაწესებულებების საინფორმაციო-ტექნოლოგიური უზრუნველყოფა;

სასაზღვრო ტექნოლოგიების განვითარება და სასაზღვრო გამტარი პუნქტების საინფორმაციო-ტექნოლოგიური მომსახურების უზრუნველყოფა.

2.13

ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა (მათ შორის, ქონების), დიპლომატიური წარმომადგენლობების, ეროვნული საგანძურის დაცვის და უსაფრთხოების დონის ამაღლება (პროგრამული კოდი 30 02)

კანონსაწინააღმდეგო და დანაშაულებრივი ქმედებებისაგან ფიზიკურ და იურიდიულ პირთა ქონების და პირადი დაცვის უზრუნველყოფა;

დასაცავი ობიექტებიდან შეუფერხებელი, ხარისხიანი სიგნალის მიწოდების უზრუნველსაყოფად დასაცავი ობიექტების ციფრული კავშირგაბმულობისა და თანამედროვე დაცვითი საგანგაშო სიგნალიზაციის სისტემებით აღჭურვა;

ოპერატიული რეაგირების, დაცვა-გაცილების და ინკასაციის ჯგუფების, აგრეთვე დასაცავი ობიექტების თანამედროვე საშუალებებით უზრუნველყოფა;

ავტოპარკის მუდმივი განახლება;

სამუშაო პირობების გასაუმჯობესებლად შენობა-ნაგებობების რეაბილიტაცია და მშენებლობა.

2.14

მართვის, კონტროლის, კავშირგაბმულობის და კომპიუტერული სისტემები (პროგრამული კოდი 29 04)

კიბერთავდაცვითი შესაძლებლობების განვითარება, ცნობიერების ამაღლება და ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის გაღრმავება;

საქართველოს თავდაცვის სამინისტროში შემავალი კრიტიკული ინფორმაციული სისტემების სუბიექტების უსაფრთხო და მდგრადი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა;

კავშირგაბმულობის და ინფორმაციული სისტემების განვითარების, საქართველოს შეიარაღებული ძალების მართვისა და კონტროლის სისტემის მხარდაჭერა;

კავშირგაბმულობის სერვისების, ინტერნეტისა და საფოსტო მომსახურების უზრუნველყოფა;

საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროში დამატებითი სტანდარტებისა და წესების შემუშავება და დანერგვა, აგრეთვე ERP-სისტემის მოდულებისა და სხვადასხვა პროგრამული უზრუნველყოფა, რაც მოიცავს ადამიანური რესურსების მართვის, ფინანსების, აქტივების, ავტოპარკის, ლოჯისტიკური და სხვა პრიორიტეტული ბიზნესპროცესების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემების შემუშავებასა და დანერგვას.

2.15

ტრანსპორტის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების დაფარვა და ტრანსპორტირების ხარჯების სუბსიდირება (პროგრამული კოდი 24 09)

საქართველოს ევროპის ერთიან საჰაერო სივრცეში ინტეგრაციის პროცესის გაღრმავება;

კომპეტენციის ფარგლებში საერთაშორისო ანტიტერორისტული საქმიანობის ხელშეწყობა;

ფრენების უსაფრთხოებისა და საავიაციო უშიშროების დონის ამაღლება;

ამერიკის შეერთებული შტატების სამხედრო ავიაციის საჰაერო ნავიგაციით და პილოტაჟით უზრუნველყოფა;

ნატოს წევრ სახელმწიფოებსა და პროგრამაში „პარტნიორობა მშვიდობისათვის“ მონაწილე სხვა სახელმწიფოებს შორის შეთანხმებით გათვალისწინებული პირობების შესრულების უზრუნველყოფა;

ქვეყნის მასშტაბით მგზავრთა საჰაერო გადაყვანა რეგიონში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობისათვის.

2.16 სრულყოფილი პრობაციის სისტემა (პროგრამული კოდი 27 02)

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ეროვნული სააგენტოს ადმინისტრაციული შესაძლებლობების განვითარება;

სარეაბილიტაციო პროგრამების განხორციელება და მათში პრობაციონერთა ჩართვა;

მსჯავრდებულთა სასჯელის სახის – შინაპატიმრობის სრულყოფილი აღსრულება ელექტრონული მონიტორინგის სისტემის საშუალებით.

2.17 საქართველოს ეროვნული უშიშროების საბჭოს აპარატი (პროგრამული კოდი 03 01)

სამხედრო აღმშენებლობისა და ქვეყნის თავდაცვის ორგანიზაციის საკითხებზე უმაღლესი დონის გადაწყვეტილებათა მომზადება;

სამხედრო ძალების სტრუქტურისა და რაოდენობის განსაზღვრის შესახებ პროექტების მომზადება; ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკის დაგეგმვის კოორდინაცია საქართველოს კანონმდებლობით მინიჭებული კომპეტენციის ფარგლებში და ეროვნული უშიშროების საბჭოს მდივნის მონაწილეობის უზრუნველყოფა;

საინფორმაციო-ანალიტიკური საქმიანობის მიმართულებით ქვეყნის თავდაცვის, უშიშროებისა და სამხედრო აღმშენებლობის საკითხებზე აქტების მომზადება და ექსპერტიზა, საინფორმაციო-ანალიტიკური მასალების მომზადება და ამ მასალებით საქართველოს პრეზიდენტისა და ეროვნული უშიშროების საბჭოს წევრების უზრუნველყოფა;

ქვეყნის თავდაცვისა და უშიშროების სფეროში საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული საქმიანობის მიმართულებით ეროვნული უშიშროების საბჭოს წინადადებებისა და გადაწყვეტილებების პროექტების მომზადება.

2.18

დანაშაულის პრევენცია და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია (პროგრამული კოდი 26 07)

საქართველოში დანაშაულის რეციდივის თავიდან აცილების ხელშეწყობა და ყოფილ პატიმართა რესოციალიზაცია;

რისკგუფებთან მუშაობა და პირველადი დანაშაულის პრევენციის მიზნით ღონისძიებების განხორციელება ახალგაზრდების ფიზიკური, შემეცნებითი, გონებრივი, სოციალური და მოხალისეობრივი კულტურის განვითარებისათვის;

დანაშაულის გამომწვევი რისკფაქტორების შესამცირებლად ბენეფიციართა ფსიქოსოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება, ყოფილ პატიმართა ინდივიდუალური საჭიროებების გათვალისწინებით მათი ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობის პრობლემების გადაჭრა;

ყოფილ პატიმართათვის შრომის ბაზრის მოთხოვნების ადეკვატური ტრენინგების/პროფესიული გადამზადების კურსების შეთავაზება და პოტენციურ დამსაქმებელთან რეკომენდაციის გაწევა;

განრიდებისა და მედიაციის სფეროს ინსტიტუციური ჩარჩოს დახვეწა;

საგრანტო პროგრამების საშუალებით დეფიციტური სერვისების მიწოდება და მათი განვითარება, არასრულწლოვნებში დანაშაულის პირველადი პრევენციის მიზნით ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია, მოხალისეობის განვითარება და სამოქალაქო და სამართლებრივი ცნობიერების ამაღლება.

3

რეგიონული განვითარება, ინფრასტრუქტურა და ტურიზმი

ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება საქართველოს რეგიონების განვითარების, საერთაშორისო სატრანზიტო პროექტებში საქართველოს მაქსიმალური ინტეგრირებისა და ეკონომიკური განვითარების სტიმულირების უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა.

საქართველოს გეოგრაფიული მდებარეობისა და სატვირთო გადაზიდვების მზარდი დინამიკის გათვალისწინებით, საქართველოს მთავრობის 4-პუნქტიანი გეგმის სივრცითი მოწყობის კომპონენტის ფარგლებში გაგრძელდება და სწრაფი ტემპით წარიმართება ახალი მაგისტრალური გზების მშენებლობა, არსებული გზების რეკონსტრუქცია და საგზაო ინფრასტრუქტურის განახლება-მოდერნიზაცია. ქვეყნის მასშტაბით აშენდება საერთაშორისო მნიშვნელობის სატრანზიტო და რეგიონების დამაკავშირებელი შიდა საავტომობილო გზები.

საფუძველი ჩაეყარა საუკუნის პროექტს – ანაკლიის საზღვაო ნავსადგურის

მშენებლობას, რომელიც არა მხოლოდ მნიშვნელოვან გავლენას მოახდენს საქართველოს სატრანზიტო პოტენციალის განვითარებაზე, არამედ გაზრდის ქვეყნის როლს რეგიონში და აქცევს მას ლოჯისტიკურ „ჰაბად“. გაგრძელება ანაკლიის ღრმაწყლოვანი პორტის პროექტის განხორციელების ხელშეწყობა.

მოსახლეობის ხარისხიანი სასმელი წყლის 24-საათიანი მიწოდების რეჟიმით უზრუნველყოფა საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტია. იგი ეტაპობრივად განხორციელდება მომდევნო რამდენიმე წლის განმავლობაში. 2020 წლისთვის 24-საათიანი წყალმომარაგებით უზრუნველყოფილი იქნება დამატებით 360 ათასი ადამიანი.

აქტიურად გაგრძელება წყალმომარაგება-კანალიზაციის და გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაციის პროექტები სხვადასხვა ქალაქსა და სოფელში. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა და უახლოეს მომავალში დასრულდება წყალმომარაგების სისტემების სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოები პანკისის ხეობის, კასპისა და ქარელის მუნიციპალიტეტების საზღვრისპირა სოფლებში, რის შედეგადაც 20 ათასამდე ადამიანისათვის მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდება სასმელი წყლის მიწოდების ხარისხი.

ნარჩენების მართვა განხორციელდება ევროპული სტანდარტების შესაბამისად. ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე გაუმჯობესდება მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სერვისები. უზრუნველყოფილი იქნება არსებული ნაგავსაყრელების საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობა და ისინი ეტაპობრივად დაიხურება. ევროპული სტანდარტების გათვალისწინებით მოეწყობა ახალი რეგიონული სანიტარიული ნაგავსაყრელები. დაინერგება ნარჩენების სეპარირებისა და გადამუშავების სისტემები.

ქვეყნის ინტერნეტიზაციის პროექტის ფარგლებში აშენდება 8000-კილომეტრიანი ინფრასტრუქტურა, რის შედეგადაც ინტერნეტს დამატებით 800 ათასი ადამიანი მიიღებს და იგი ქვეყნის მოსახლეობის 90 პროცენტზე მეტისთვის იქნება ხელმისაწვდომი.

საქართველოს მთავრობის ენერგეტიკული პოლიტიკის უმთავრესი მიმართულებაა ქვეყნის ენერგეტიკული უსაფრთხოებისა და დამოუკიდებლობის ხარისხის ამაღლება, იმპორტირებულ ენერგორესურსებზე დამოკიდებულების ეტაპობრივი შემცირება ადგილობრივი ენერგეტიკული რესურსების ათვისებით, მათი მიწოდების წყაროებისა და მარშრუტების დივერსიფიკაციით.

საქართველოს მთავრობა აგრძელებს მუშაობას ელექტრომომარაგების გასაუმჯობესებლად. გაგრძელება ელექტრიფიკაციისა და გამრიცხველიანების პროცესი. ამ პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა ელექტროენერჯის გარეშე დარჩენილ სოფლებსა და მაღალმთიან რეგიონებს.

ენერგეტიკული პოლიტიკის ეფექტიანად წარმართვის მიზნით მოხდება:

- იმპორტზე დამოკიდებულების შემცირება ადგილობრივი ენერგორესურსების რაციონალური ათვისებით;
- ენერგეტიკის დარგში ინვესტიციების ხელშეწყობა;
- ინფრასტრუქტურის განვითარება გაზისა და ელექტროენერჯის უსაფრთხო და სტაბილური გადამცემი და გამანაწილებელი სისტემის

შესაქმნელად.

ტურიზმის განვითარება საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტია. ქვეყანაში ვიზიტორების ნაკადი და ტურიზმის სფეროდან მიღებული შემოსავლები ყოველწლიურად იზრდება. ტურიზმი ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელოვანი მამოძრავებელი ძალაა და მისი, როგორც პრიორიტეტული დარგის, განვითარებისათვის საქართველოს მთავრობა განახორციელებს შემდეგ ღონისძიებებს:

- მოწესრიგდება და განვითარდება საგზაო ინფრასტრუქტურა, კეთილმოეწყობა კულტურულ ძეგლებთან და სხვა ღირსშესანიშნაობებთან მისასვლელი გზები, რაც ხელს შეუწყობს ტურიზმის სტიმულირებას;
- გააქტიურდება მარკეტინგული აქტივობები მიზნობრივ და პოტენციურ ბაზრებზე, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყანაში მეტი უცხოელი ტურისტის და, შესაბამისად, მეტი შემოსავლის მოზიდვას;
- გაფართოვდება დაცული ტერიტორიები და ხელი შეეწყობა ეკოტურიზმს, რომელიც ქვეყნის ერთ-ერთი მთავარი სიმდიდრეა;
- ხელი შეეწყობა ტურიზმის სხვადასხვა ტიპის განვითარებას (მათ შორის, სამედიცინო, სპორტულ, ღვინის და სხვა ტიპის ტურიზმს);
- ტურიზმის პოლიტიკის ერთ-ერთი სტრატეგიული მიმართულება იქნება საქართველოს გადაქცევა ოთხი სეზონის ტურისტულ ქვეყნად, რაც უზრუნველყოფს ტურიზმიდან ახალი შემოსავლების მიღებას და წლის განმავლობაში მათ სტაბილურ განაწილებას;
- ზამთრის კურორტები განვითარდება გააზრებული განვითარებისა და განაშენიანების გეგმების მიხედვით, მათ შორის, გათვალისწინებული იქნება კურორტების ზაფხულის განმავლობაში დატვირთვის შესაძლებლობები;
- ხელი შეეწყობა საჯარო და კერძო სექტორებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავებას ტურისტული პროდუქტის შექმნისა და მარკეტინგის მიზნით;
- აქტიურად გაგრძელდება რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების განხორციელების ხელშეწყობა, რომლებიც შემუშავებულია თითოეული რეგიონისათვის. ასევე ხორციელდება „2015–2017 წლების საქართველოს რეგიონული განვითარების პროგრამა“. ზემოაღნიშნული მიდგომების შესაბამისად, საქართველოს მთავრობა შეიმუშავებს 2018–2020 წლების საქართველოს რეგიონული განვითარების პროგრამას, რომელიც მიმართული იქნება ქვეყნის რეგიონებში დაბალანსებული ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობისკენ;
- გაგრძელდება მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური მხარდაჭერა, ადგილობრივი წარმოების განვითარების ხელშეწყობა, მაღალმთიან დასახლებებში დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე და იქ მცხოვრებთა კეთილდღეობის დონის ამაღლებაზე ზრუნვა.

3.1 საგზაო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 25 02)

საქართველოს საგზაო ქსელის საერთაშორისო საგზაო კომუნიკაციების სისტემაში ინტეგრაციის, ქვეყნის საავტომობილო გზების გამტარუნარიანობის ამაღლების, ავტოსატრანსპორტო დერეფნის

განვითარების და საერთაშორისო სატრანზიტო კონკურენტუნარიანობის გაზრდის უზრუნველყოფა, მათ შორის, 300 კილომეტრზე მეტი სიგრძის ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობა, თბილისი-სენაკი-ლესელიძის საავტომობილო გზის ჩუმათელეთი-არგვეთას მონაკვეთის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა, დევდორაკის გვირაბის მშენებლობა და მდინარე დებედაზე ხიდის მშენებლობა, სახელმწიფოთაშორისი და რეგიონთაშორისი ავტოსაგზაო კავშირების გაუმჯობესების და მთის საგზაო ინფრასტრუქტურის განვითარების უზრუნველყოფა, კერძოდ, ბაღდათი-აბასთუმნის 45-კილომეტრიანი საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია-რეაბილიტაცია, ზემო იმერეთის (საჩხერე) და რაჭის დამაკავშირებელი 50-კილომეტრიანი საავტომობილო გზის რეკონსტრუქცია-მშენებლობა, სნო-ჯუთა-როშკა-მატილი-ომალო-ხადორის ხეობა-ბაწარა-ახმეტის 200-კილომეტრიანი საავტომობილო გზების რეკონსტრუქცია-მშენებლობა;

მოსახლეობის გაზრდილი ეკონომიკური აქტივობის, ინტენსიური ავტომობილიზაციის და გაზრდილი სატრანსპორტო ნაკადების დონესთან საავტომობილო საგზაო ქსელის განვითარების ტემპის შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

3.1.1 საავტომობილო გზების პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 25 02 01)

საავტომობილო გზების ინფრასტრუქტურული პროექტების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელება.

3.1.2 გზების მშენებლობა და მოვლა-შენახვა (პროგრამული კოდი 25 02 02)

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების და ხიდების რეაბილიტაცია;

საავტომობილო გზების პერიოდული – მიმდინარე შეკეთება და რეაბილიტაცია, რეკონსტრუქცია-მოდერნიზაცია და განვითარება;

ავტომაგისტრალის განათება;

სტიქიური და სხვა ფორსმაჟორული მოვლენების შედეგად მიყენებული ზიანის ლიკვიდაცია.

3.1.3 ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობა (პროგრამული კოდი 25 02 03)

ჩქაროსნული ავტომაგისტრალების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

სატრანსპორტო გადაზიდვების საერთაშორისო დერეფნებში საქართველოს საგზაო ინფრასტრუქტურის კონკურენტუნარიანობის გაზრდა, ავტოტრანსპორტის ნაკადების გამტარუნარიანობის ამაღლება და უსაფრთხო მოძრაობის უზრუნველყოფა.

3.2 რეგიონული და მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 03)

მუნიციპალიტეტებში სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტის განხორციელება და მათთან დაკავშირებული სხვადასხვა მომსახურების შესყიდვა;

სახელმწიფო მნიშვნელობის (ადმინისტრაციული, სტრატეგიული, სამხედრო, პოლიციური და სხვა დანიშნულების) ობიექტების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ნაპირდაცვითი სამუშაოების უზრუნველყოფა;

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებისათვის სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტის განხორციელება; საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მართვაში არსებული საწარმოების საოპერაციო ხარჯებისა და შესაბამისი ფუნქციური დავალებების შესასრულებლად წარმოებული სამშენებლო და სარეაბილიტაციო სამუშაოების და მათთან დაკავშირებული სხვადასხვა მომსახურების შესყიდვა;

დონორი ორგანიზაციების მიერ დაფინანსებული პროექტების მომზადებისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება, საპროექტო დოკუმენტაციის მომზადება და ანალიზი.

3.3 წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 25 04)

კომპეტენციის ფარგლებში:

– მუნიციპალიტეტებში მოსახლეობისა და დაწესებულებების ეკოლოგიურად სუფთა, გაფილტრული, ზედაპირული გრუნტის წყლების მოხვედრისგან დაცული სასმელი წყლის 24-საათიანი მიწოდების რეჟიმით უზრუნველყოფა;

– საქართველოს დიდ ქალაქებსა და სოფლებში წყალმომარაგების და წყალარინების სისტემების აღდგენა-რეაბილიტაცია;

– მუნიციპალიტეტებში წყალსადენების სათავე ნაგებობების მოწყობა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

– ტურისტულ-დასასვენებელ ცენტრებში წყალმომარაგების ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება.

3.4 სასისტემო მნიშვნელობის ელექტროგადამცემი ქსელის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 14)

ქვეყანაში არსებული მაღალი და საშუალო ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზების, მათ შორის, მეზობელ ქვეყნებთან დამაკავშირებელი ხაზების, მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ენერგოსისტემის მოძველებული ქვესადგურების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვა და სხვადასხვა სიმძლავრის ახალი ქვესადგურების მშენებლობა;

თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის განვითარებისათვის შესაბამისი

ელექტროგადამცემი ქსელის მოწყობა.

3.4.1 ელექტროგადამცემი ქსელის გაძლიერების პროექტი (პროგრამული კოდი 24 14 01)

საქართველოს ელექტროენერგეტიკული სექტორის განვითარების სცენარების გარემოსდაცვითი და სოციალური სტრატეგიული შეფასება;

220-კილოვოლტიანი ხაზის „ახალციხე–ბათუმი“ მშენებლობა (პირველი ფაზა, სიგრძე – 142 კმ); „ბათუმი–შუახევი“ (სიგრძე – 52 კმ), „შუახევი–ახალციხე“ (მე-2 ფაზა, სიგრძე – 90 კმ; ჯამურად 250 ანძის დამონტაჟება).

3.4.2 საქართველოს ელექტროგადამცემი ქსელის გაფართოების დია პროგრამა (პროგრამული კოდი 24 14 02)

500-კილოვოლტიანი ელექტროგადამცემი ხაზის „ქსანი–სტეფანწმინდა“ მშენებლობა, რომლის საშუალებით მოხდება ელექტროენერჯის გამოტანა დარიალის, ლარსის მშენებარე და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში ასაშენებელი სხვა ჰიდროელექტროსადგურებიდან და მათი ქსელთან მიერთება;

220-კილოვოლტიანი ელექტროგადამცემი ხაზის „ჯვარი–ხორგა“ მშენებლობა, რომლის საშუალებით მოხდება ელექტროენერჯის უწყვეტი მიწოდება და ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის ენერგომომარაგების უზრუნველყოფა.

3.5 ტურისტების განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 05)

საქართველოს, როგორც ტურისტული ქვეყნის, პოპულარიზაცია საერთაშორისო ბაზარზე;

ახალი ტურისტული პროდუქტის განვითარება და არსებული ტურისტული პროდუქტის დივერსიფიკაცია (მარშრუტების შემუშავება, პროდუქტის ბეჭდური საინფორმაციო მასალის მომზადება);

მცირე ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება;

მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება.

3.6 ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა-რეაბილიტაცია (პროგრამული კოდი 24 13)

ენერგეტიკული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და განვითარება;

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჰესების (ენგურჰესი, ვარდნილჰესების კასკადი) რეაბილიტაცია, მათ შორის, ენგურჰესის 15-კილომეტრიანი სადაწნეო გვირაბის რეაბილიტაცია, ენგურჰესის სატურბინო მილსადენების აღდგენა, ენგურჰესთან მისასვლელი გზების რეაბილიტაცია, ენგურის კაშხლის ელექტრომომარაგების სისტემის განახლება, ენგურიდან ვარდნილის წყალსაცავში

გადამგდები ფარების, ვარდნილჰესი-2-ზე არხის მარეგულირებელი ფარების და ამწის რეაბილიტაცია, ენგურის წყალსაცავის ნატანისგან გაწმენდის კონცეფციის შემუშავება და გაწმენდის სამუშაოების შესრულება.

3.7 მყარი ნარჩენების მართვის პროგრამა (პროგრამული კოდი 25 05)

მუნიციპალიტეტებში (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა) არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობა, მართვა და დახურვა;

ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა და მართვა.

3.8 საქართველოს ეროვნული ინოვაციების ეკოსისტემის პროექტი (IBRD) (პროგრამული კოდი 24 12)

საქართველოში ეროვნული ინოვაციების ეკოსისტემის შექმნის ხელშეწყობა, რომელიც მოიცავს:

- რეგიონებსა და სოფლებში ინოვაციების ინფრასტრუქტურის შექმნას;
- ციფრული წიგნიერებისა და ელექტრონული კომერციის გამოყენების დონის ამაღლებას;
- მომავლის სპეციალობებში კვალიფიციური კადრების გადამზადებას;
- დამწყები მაღალტექნოლოგიური კომპანიების კონკურენტუნარიანობის გაზრდის ხელშეწყობას;

ინოვაციების დაფინანსებით პროდუქტების (სერვისების), პროცესების, ტექნოლოგიების განვითარების, დანერგვისა და კომერციალიზაციის ხელშეწყობა.

3.9 რეგიონებისა და ინფრასტრუქტურის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 25 01)

რეგიონული განვითარების პოლიტიკის შემუშავება, განხორციელება და განხორციელების კოორდინაცია, აგრეთვე კომპეტენციის ფარგლებში მისი განხორციელების მონიტორინგი და ანალიზი;

მმართველობის სისტემის დეცენტრალიზაციის, დეკონცენტრაციის და სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებსა და მუნიციპალიტეტებს შორის უფლებამოსილებათა გამოიჯვნის საკითხებზე და მუნიციპალიტეტების ინსტიტუციური გამლიერებისათვის შესაბამისი წინადადებების შემუშავება;

კომპეტენციის ფარგლებში ადგილობრივი და უცხოური წყაროებით დაფინანსებული რეგიონული პროგრამებისა და პროექტების განხორციელების კოორდინაცია და მათი ეფექტიანობის შეფასება;

კომპეტენციის ფარგლებში სახელმწიფო რწმუნებულების – გუბერნატორების ადმინისტრაციების და მუნიციპალიტეტების მოხელეთა სწავლების საკითხების კოორდინაცია;

მუნიციპალიტეტების მოხელეთა უწყვეტი სწავლების სისტემის

დანერგვა, მათი კვალიფიკაციის ამაღლების ღონისძიებების უზრუნველყოფის ხელშეწყობა და კოორდინაცია;

„მაღალმთიანი რეგიონების განვითარების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე სახელმწიფოს მიერ მუნიციპალიტეტებისათვის დელეგირებული უფლებამოსილების განხორციელების დარგობრივი ზედამხედველობის უზრუნველყოფა საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ შესაბამისად;

საერთაშორისო და შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის საავტომობილო გზების ქსელის განვითარების, დაპროექტებისა და სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით და დადგენილ ფარგლებში როგორც საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს კომპეტენციაში შემავალი, ისე სხვა სახელმწიფო ორგანოთა გამგებლობისთვის მიკუთვნებული, ქვეყნისათვის მნიშვნელოვანი ცალკეული ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელების უზრუნველყოფა, ამ პროექტებით გათვალისწინებული ობიექტების მშენებლობის, რეაბილიტაციის და სხვა სამუშაოების კოორდინაცია, აგრეთვე კომპეტენციის ფარგლებში მათი მონიტორინგი;

კომპეტენციის ფარგლებში საქართველოს წყლით უზრუნველყოფის და მოსახლეობის წყლით მომარაგების სისტემების დანერგვისა და განვითარების ხელშეწყობის ღონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა და კოორდინაცია;

სამხედრო ძალების სამობილიზაციო გეგმის შემუშავებაში მონაწილეობა;

მუნიციპალიტეტების მიერ მოქალაქეთა სამხედრო აღრიცხვის, სამხედრო სამსახურისათვის მომზადებისა და სამხედრო სამსახურში გაწვევის კოორდინაცია;

არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობა, მართვა და დახურვა, ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა და მართვა (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა);

კომპეტენციის ფარგლებში სტიქიური მოვლენების შედეგების სალიკვიდაციო ღონისძიებების თაობაზე წინადადებების მომზადება, ღონისძიებათა განხორციელება/განხორციელებაში მონაწილეობა.

3.10

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისა და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიანი სოფლების მოსახლეობისათვის მიწოდებული ბუნებრივი

აირის ღირებულების ანაზღაურების ღონისძიება (პროგრამული კოდი 24 11)

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში და დუშეთის მუნიციპალიტეტის მაღალმთიან სოფლებში მუდმივად მცხოვრები მოსახლეობის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასურის ანაზღაურება შესაბამის პერიოდებში, პროგრამით განსაზღვრული ბენეფიციარებისათვის.

3.11 საქართველოში ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარება (პროგრამული კოდი 24 08)

საქართველოში ინოვაციური ეკოსისტემის შექმნა, უცხოური გამოცდილების გაზიარება და საქართველოში დანერგვა;

დაგეგმილი პროექტების განხორციელებისათვის საჭირო კვალიფიციური კადრების მომზადება, დასაქმება, მათთვის პროდუქტიული სამუშაო გარემოს შექმნა და განსახორციელებელი პროექტების ადმინისტრაციული რესურსით უზრუნველყოფა.

3.12 ტექნიკური და სამშენებლო სფეროს რეგულირება (პროგრამული კოდი 24 02)

ბაზარზე განთავსებული პროდუქტის ზედამხედველობის უზრუნველყოფა საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ტექნიკურ კანონმდებლობასთან (დირექტივები და რეგულაციები) დაახლოებით და ევროპულ ბაზარზე არსებული ზედამხედველობის სისტემის დანერგვით;

მომეტებული ტექნიკური საფრთხის შემცველი ობიექტების უსაფრთხოების დონის ამაღლების ხელშეწყობა შესაბამისი ტექნიკური რეგლამენტების დახვეწით;

განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტების მშენებლობის სახელმწიფო ზედამხედველობის უზრუნველყოფა შესაბამისი მშენებლობის ნებართვის გაცემისა და სანებართვო პირობების კონტროლით.

3.13 მოსახლეობის ელექტროენერჯითა და ბუნებრივი აირით მომარაგების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 24 15)

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში გაზისა და ელექტროენერჯის გარეშე დარჩენილი სოფლების გაზიფიცირება და ელექტრიფიცირება.

4 განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება

განათლება საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრიორიტეტია. შეიქმნება ისეთი საგანმანათლებლო სისტემა, რომელიც ბავშვების, ახალგაზრდებისა და ზრდასრულების სათანადო თეორიული ცოდნით აღჭურვასა და მათთვის პრაქტიკული უნარების გამომუშავებასთან ერთად უზრუნველყოფს ეროვნული და ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებების სიღრმისეულად გააზრებას, სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლებას, რაც ქვეყნის ეკონომიკური

გადლიერებისა და საზოგადოების განვითარების საწინდარი იქნება. მომდევნო 4 წლის განმავლობაში საქართველოს ხელისუფლება განათლების სფეროში სისტემურ ცვლილებებს განახორციელებს, რათა განათლებისა და მეცნიერების სისტემა ქვეყნის დემოკრატიული, ეკონომიკური და სოციალური განვითარების მყარი საფუძველი გახდეს. უზრუნველყოფილი იქნება უწყვეტი განათლება. განათლების სისტემა ორიენტირებული იქნება ხარისხზე, ხელმისაწვდომობასა და ინკლუზიაზე. ქმედითი ნაბიჯები გადაიდგმება იმისათვის, რომ საქართველოს განათლების სისტემამ რეგიონში ლიდერის პოზიცია დაიკავოს და ქვეყანა რეგიონალურ საგანმანათლებლო ცენტრად იქცეს. გაგრძელდება სკოლამდელი განათლების დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და ახალი დაწესებულებების დაფუძნება.

ხელი შეეწყობა წინასასკოლო ასაკის მოზარდებისგან შემდგარი სასკოლო მზაობის ჯგუფების ფუნქციონირებას როგორც საბავშვო ბაღების, ისე სკოლების ბაზაზე.

ზოგადი განათლების მაღალი ხარისხი და საყოველთაო ხელმისაწვდომობა კვლავ პრიორიტეტი იქნება. ამ მიზნით უზრუნველყოფილი იქნება თანასწორი, უსაფრთხო, ინკლუზიური, მოსწავლის წარმატებაზე ორიენტირებული საგანმანათლებლო გარემო. განათლების ხარისხის მაღალი სტანდარტების მისაღწევად დაინერგება ავტორიზაციის ახალი, სწავლისა და სწავლების მაღალ შედეგებზე ორიენტირებული სტანდარტები.

განათლების ხარისხის ასამაღლებლად შეიქმნება ახალი, თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი, მაღალ სტანდარტებზე ორიენტირებული სასწავლო გეგმები, პროგრამები და სახელმძღვანელოები, რომელთა დანერგვა I-VI კლასებში უკვე 2017-2018 სასწავლო წელს დაიწყება და რომლებიც შემდგომ ეტაპობრივად დაინერგება ზოგადი განათლების სამივე საფეხურზე.

სკოლებში დაინერგება დიფერენცირებული მიდგომები ტექნიკური, საბუნებისმეტყველო, საზოგადოებრივი მეცნიერებების, სახელოვნებო, სახელობო საგნების გაძლიერებული სწავლების მიმართულებით.

განვითარდება ერთიანი ეროვნული გამოცდების სისტემა. გაიზრდება გამოცდების ჩატარების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების როლი.

საქართველოს ხელისუფლება იზრუნებს პედაგოგის პროფესიის პრესტიჟის ამაღლებაზე. სახელმწიფო უზრუნველყოფს მასწავლებლების კარიერული ზრდის ხელშეწყობას მათი უწყვეტი პროფესიული განვითარებით. გაგრძელდება ანაზღაურების სისტემის და სამოტივაციო პაკეტების განვითარება.

სწავლა-სწავლების პროცესის და სკოლების მართვის გასაუმჯობესებლად 2017 წლიდან გაგრძელდება მასწავლებელთა და დირექტორთა პროფესიული განვითარების მასშტაბური პროგრამების განხორციელება.

თავისუფალი გაკვეთილები, რომლებიც მოსწავლეთა ინტერესებზე იქნება მორგებული, სასკოლო ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი გახდება. სახელმწიფო ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა მრავალფეროვან აქტივობებს და პროექტებს, რომლებიც მათ ანალიტიკური, შემოქმედებითი (კრეატიული) და ინოვაციური აზროვნების, გუნდური მუშაობის, ლიდერობისა და

სამეწარმეო უნარების, აგრეთვე სამოქალაქო და სოციალური კომპეტენციების განვითარებაში დაეხმარება, წახალისებს ჯანსაღი ცხოვრების წესს და სპორტულ აქტივობებს.

სწავლა-სწავლების პროცესში გაძლიერდება თანამედროვე ტექნოლოგიების და დისტანციური სწავლების როლი. მნიშვნელოვნად გაიზრდება სკოლების საინფორმაციო-ტექნოლოგიური შესაძლებლობები. მომზადდება მრავალფეროვანი ელექტრონული რესურსები დამხმარე სასწავლო მასალის და განმავითარებელი თამაშების სახით. შეიქმნება ელექტრონული სწავლების პლატფორმა, რომლის საშუალებითაც დიასპორის წარმომადგენლებისათვის დაინერგება ქართული ენის, საქართველოს გეოგრაფიისა და ისტორიის გაკვეთილების დისტანციური სწავლება.

უახლესი სტანდარტების შესაბამისად სასკოლო ინფრასტრუქტურის განვითარებაში, მათ შორის, ახალი სკოლების მშენებლობაში, მნიშვნელოვანი ინვესტიციები ჩაიდება. 2017 წლიდან, სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებული პროგრამების პარალელურად, გაგრძელდება „ათასწლეულის გამოწვევის“ კომპაქტის დაფინანსებით შერჩეული 100-მდე საჯარო სკოლის სრული რეაბილიტაცია და საბუნებისმეტყველო ლაბორატორიებით უზრუნველყოფა, რაც საქართველოს რეგიონებში მცხოვრებ 37 ათასზე მეტ მოსწავლეს საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის სკოლებში სწავლის საშუალებას მისცემს. ევროკავშირისა და ევროპის საბჭოს განვითარების ბანკის მიერ დაფინანსებული პროგრამის ფარგლებში თბილისის ზოგიერთ სკოლაში ჩატარდება სარეაბილიტაციო და ენერგოეფექტურობის გაზრდისკენ მიმართული სამუშაოები. სახელმწიფო უზრუნველყოფს მცირეკონტინგენტიანი, მაღალმთიანი რეგიონების და სოფლის სკოლების გაძლიერების პროგრამების ამოქმედებას.

პროფესიული განათლების სისტემაში დაინერგება დუალური მიდგომა, ანუ სამუშაოზე დაფუძნებული სწავლება საჯარო-კერძო პარტნიორობით. ამ მიდგომით კვალიფიციური კადრების მოსამზადებლად სასწავლებელი და დამსაქმებელი გაინაწილებენ პროგრამით გათვალისწინებულ კომპეტენციებს. შესაბამისად, სტუდენტები თეორიულ ცოდნას სასწავლებელში, პრაქტიკულ უნარ-ჩვევებს კი – პარალელურად, რეალურ სამუშაო გარემოში დამსაქმებლისგან მიიღებენ. პარალელურად გაგრძელდება ისეთი მიდგომის დანერგვა, რომელიც ითვალისწინებს მოქნილ, მოდულურ სწავლებას. ეს მიდგომა ახალგაზრდებს სრული მოდულური პროგრამის, ხოლო ზრდასრულებს – ცალკეული მოდულების შედარებით მცირე დროში გავლის შესაძლებლობას სთავაზობს, სწავლის დასრულების შემდეგ კი გაძლიერებულ საწარმოო პრაქტიკას გულისხმობს. ამის შედეგად გაიზრდება სტუდენტებისა და მომავალი დასაქმებულების კონკურენტუნარიანობა და შრომის ბაზრისათვის მზაობის ხარისხი.

შრომის ბაზრის კვლევის საფუძველზე სახელმწიფო განსაზღვრავს პროფესიული განათლების ცალკეულ პრიორიტეტულ მიმართულებებს და უზრუნველყოფს დამსაქმებლების სრულფასოვან ჩართვას პროფესიული პროგრამების შემუშავებისა და განხორციელების, აგრეთვე სტუდენტების შერჩევისა და შეფასების პროცესებში.

პროფესიული განათლება ფოკუსირებული იქნება როგორც მოზარდებისა და ახალგაზრდების, ისე ზრდასრულების საგანმანათლებლო საჭიროებებზე. კერძო სექტორთან თანამშრომლობით შეიქმნება ზრდასრულთა განათლების სისტემა. ამოქმედდება პროფესიული მომზადებისა და გადამზადების მრავალფეროვანი პროგრამები. ამასთანავე, შეიქმნება პროფესიული განათლებიდან უმაღლეს განათლებაზე გადასვლის მოქნილი მექანიზმები, განათლების სისტემა უფრო ღია და ინკლუზიური გახდება.

დასაქმებისათვის საჭირო უნარების განვითარების პარალელურად, სამუშაო ადგილების შექმნის სტიმულირებისა და კერძო სექტორის გაძლიერებისათვის პრიორიტეტული იქნება სამეწარმეო განათლება. პროფესიის დაუფლებასთან ერთად სტუდენტები ისწავლიან მეწარმეობას. ამგვარად, მომზადდება მცოდნე კადრი, რომელიც, დასაქმების გარდა, შეძლებს მონაწილეობა მიიღოს სახელმწიფოს და ბიზნესსექტორის მიერ განხორციელებულ სამეწარმეო საქმიანობის მხარდამჭერ ღონისძიებებში (კონკურსები, დაფინანსებები, „სტარტაპების“ წახალისება) და ბიზნესი დაიწყოს საკუთარი პროფესიით.

ამოქმედდება ევროპული მიდგომების შესაბამისად მომზადებული ხარისხის უზრუნველყოფის მოდელი და ეროვნული კვალიფიკაციების ჩარჩო, რაც ხელს შეუწყობს სტუდენტთა და დასაქმებულთა მობილობას და უწყვეტი განათლების სისტემის ჩამოყალიბებას. პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებს ხელი შეეწყობათ, რომ განახორციელონ ერთობლივი პროგრამები ევროპულ და სხვა წარმატებულ სასწავლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობით და მოამზადონ კადრები საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად.

განვითარდება პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურა და საჯარო-კერძო პარტნიორობის ფორმატში გაფართოვდება არსებული დაწესებულებების გეოგრაფიული არეალი.

პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებათა მასწავლებლებისათვის ამოქმედდება პროფესიული განვითარების მწყობრი სისტემა. წახალისებული იქნება მათი სასწავლო ვიზიტები საზღვარგარეთ. სახელფასო პოლიტიკა დაეფუძნება ცოდნის, გამოცდილებისა და მიღწეული შედეგების ანალიზს.

დაინერგება უმაღლესი განათლების დაფინანსების ახალი, ეფექტიანი მოდელები, რომლებიც ორიენტირებული იქნება იმ მიმართულებებისა და სპეციალობების გაძლიერებაზე, რომლებიც ქვეყნის განვითარების საჭიროებებთან, საზოგადოებრივი ცხოვრების და ეკონომიკის გაძლიერებასთან არის დაკავშირებული და შრომის ბაზრის ანალიზის საფუძველზე იქნება იდენტიფიცირებული.

დაინერგება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი უმაღლესი განათლების ხარისხის მართვის ეფექტიანი მოდელები. ავტორიზაციისა და აკრედიტაციის ახალი, შედეგებსა და განვითარებაზე ორიენტირებული სტანდარტები და პროცედურები მიმართული იქნება ხარისხის მაღალი სტანდარტის უზრუნველყოფისკენ. პრიორიტეტი მიენიჭება სწავლისა და მეცნიერული კვლევის ინტეგრაციას.

დაინერგება ინტეგრირებული საბაკალავრო-სამაგისტრო საგანმანათლებლო პროგრამა მასწავლებელთა მომზადების სისტემის

გაუმჯობესებისათვის. უმაღლესი განათლების მქონე პირთათვის სახელმწიფო და კერძო უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ამოქმედდება მასწავლებლის მომზადების აკრედიტებული, 60-კრედიტიანი საგანმანათლებლო პროგრამები, რომლებსაც სახელმწიფო დააფინანსებს და რომლებიც ხელს შეუწყობს ყოველწლიურად სკოლებში ახალი კადრების დასაქმებას.

ხელი შეეწყობა სპეციალურ პროგრამებს საქართველოში და საზღვარგარეთ სამეცნიერო-კვლევით ცენტრებსა და უნივერსიტეტებში წარმატებით მოღვაწე წამყვანი ქართველი მეცნიერების უმაღლესი განათლების სისტემაში რეინტეგრაციისათვის.

სახელმწიფო განსაკუთრებულად შეუწყობს ხელს უმაღლესი განათლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების როლისა და მნიშვნელობის გაზრდას, მათ შორის, დისტანციური განათლების კომპონენტის გაძლიერებას.

სახელმწიფო ხელს შეუწყობს უმაღლესი განათლების ინტერნაციონალიზაციას და საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებას.

საქართველოს რეგიონალურ საგანმანათლებლო ცენტრად წარმოსაჩენად განხორციელდება უცხოელი სტუდენტების საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოზიდვის მასშტაბური პროექტი – „ისწავლე საქართველოში“.

ქვეყნის ეკონომიკის, სტრატეგიული განვითარების მოთხოვნების და საზოგადოების საჭიროებების გათვალისწინებით მოხდება პრიორიტეტული სამეცნიერო მიმართულებების იდენტიფიცირება და მათი გაძლიერების ხელშეწყობა.

ხელი შეეწყობა საზღვარგარეთ სამეცნიერო ცენტრებსა და უნივერსიტეტებთან სამეცნიერო თანამშრომლობას და ერთობლივი პროექტების განხორციელებას, უცხოელი მეცნიერების მიერ საქართველოში და ქართველი მეცნიერების მიერ მსოფლიო მნიშვნელობის სამეცნიერო ცენტრებში განხორციელებულ სამეცნიერო კვლევებს, აგრეთვე ქართველი მეცნიერების მიერ უცხოელ მკვლევრებთან თანამშრომლობით ერთობლივი კვლევითი პროგრამების განხორციელებას. უზრუნველყოფილი იქნება მეცნიერებაში ახალგაზრდების მონაწილეობის ხელშეწყობა მიზნობრივი პროგრამების დანერგვით.

4.1 **სკოლამდელი და ზოგადი განათლება (პროგრამული კოდი 32 02)**

ზოგადი განათლების თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ყველასთვის;

საქართველოს ზოგადი განათლების სისტემის საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცეში ჩართვა; ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების აუცილებელი ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფა;

მასწავლებელთა კვალიფიკაციის დონის ამაღლების ხელშეწყობა;

ეროვნული შეფასებების, ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების და

აკრედიტაციის სისტემების ჩამოყალიბება, სწავლების ხარისხის დადგენისა და შეფასების მეშვეობით ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესის დაგეგმვა და მართვა;

საჯარო სკოლების ყველა კლასის მოსწავლეების, კერძო სკოლების იმ მოსწავლეების, რომლებიც სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებიდან არიან, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი სხვა კატეგორიების მოსწავლეების სასკოლო სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა;

იმ მოსწავლეთა სკოლებში ტრანსპორტირების ხელშეწყობა, რომლებიც ცხოვრობენ ისეთ დასახლებებში (სოფელი, დაბა), სადაც სკოლები არ ფუნქციონირებს და სოფლებს/დაბებს შორის დიდი მანძილია, აგრეთვე აქვთ შეზღუდული შესაძლებლობები;

ეთნიკურად არაქართველი მოსწავლეებისათვის ქართული ენის სწავლების ხელშეწყობა;

სასკოლო ინიციატივების წახალისება;

ქცევითი და ემოციური პრობლემების მქონე მოსწავლეების და მათი ოჯახის წევრების კვალიფიციური ფსიქოსოციალური მომსახურებით უზრუნველყოფა;

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ძალადობის აღმოფხვრა და დისციპლინის გაუმჯობესება;

საქართველოს საჯარო სკოლების ინტერნეტკავშირით უზრუნველყოფა;

ელექტრონული სწავლა-სწავლების ხელშეწყობა;

სკოლებში უახლესი ტექნოლოგიების გამოყენებით სასწავლო პროცესის მიმართ ინტერესის გაზრდა, განათლების ხარისხის მნიშვნელოვანი ამაღლება;

მოსწავლეებისათვის მიმზიდველი, საინტერესო და ხალისიანი სასკოლო გარემოს უზრუნველყოფა;

მასწავლებლების კარიერული ზრდის ხელშეწყობა მათი უწყვეტი პროფესიული განვითარებით;

ერთიან საგანმანათლებლო ქსელში ჩართული დაწესებულებების უწყვეტი და უსაფრთხო ინტერნეტკავშირით უზრუნველყოფა;

საქართველოს ოკუპირებულ რეგიონებში საგანმანათლებლო პროცესის მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა;

შესაბამის საფეხურზე მოსწავლეთა ზოგადი განათლების ხელშეწყობისათვის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების აუცილებელი ფინანსური რესურსებით, სასკოლო სახელმძღვანელოებით და სამუშაო რვეულებით უზრუნველყოფა, აგრეთვე ზოგიერთი მუნიციპალიტეტის სკოლების მოსწავლეთა უფასო ტრანსპორტირებით უზრუნველყოფა;

ყველა საჯარო სკოლაში თავისუფალი გაკვეთილების დანერგვა;

ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის ხელშეწყობის ღონისძიებების განხორციელება;

სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების დანერგვის ხელშეწყობა, სკოლამდელი განათლების მეთოდოლოგიური მხარდაჭერა.

4.1.1 ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების დაფინანსება (პროგრამული კოდი 32 02 01)

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების დაფინანსების უზრუნველყოფა საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, ზოგადი განათლების დასაფინანსებლად ერთ მოსწავლეზე გათვლილი ფინანსური ნორმატივით და მისი შესაბამისი სტანდარტული ვაუჩერით, ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მოსწავლეთა რაოდენობის, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა რაოდენობის, მასწავლებელთა საათობრივი დატვირთვის, სქემით განსაზღვრული შესაბამისი სტატუსის მქონე მასწავლებლების დანამატის, ადმინისტრაციული, სკოლის მოვლა-შენახვისა და სკოლის განვითარებისთვის საჭირო და სხვა ხარჯების გათვალისწინებით.

4.1.2 მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 02)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში დასაქმებულთა, მათ შორის, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში დასაქმებული პირების (დირექტორების, მასწავლებლების), აგრეთვე პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების მასწავლებლების პროფესიული განვითარება და კვალიფიკაციის ამაღლება;

ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საგნების სწავლა-სწავლების თანამედროვე მიდგომების დანერგვის, ხელმისაწვდომობისა და გავრცელების ხელშეწყობა;

სამიზნე ჯგუფების პროფესიული ცოდნისა და საქმიანობის განმსაზღვრელი პროფესიული სტანდარტების შემუშავება, საერთაშორისო სტანდარტებთან და მოთხოვნებთან გათანაბრება და დანერგვა, მასწავლებლის პროფესიის სტატუსის ამაღლება,

მიმდინარე სიახლეების გავრცელება;

მასწავლებლის საქმიანობის დაწყების, პროფესიული განვითარებისა და კარიერული წინსვლის სქემის ეფექტიანი დანერგვის ხელშეწყობა შესაბამისი საკანონმდებლო რეგულაციების შემუშავებით და ინტერვენციების განხორციელებით.

4.1.3 უსაფრთხო საგანმანათლებლო გარემოს უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 03)

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოსწავლეთათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პოპულარიზაცია;

სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის ფარგლებში ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოსწავლეთა ძალადობის, მათ მიერ ცივი და ცეცხლსასროლი იარაღების ტარების, ალკოჰოლისა და ნარკოტიკული საშუალებების გავრცელების/გამოყენების პრევენცია და აღმოფხვრა;

ყველა ბავშვისა და ახალგაზრდისათვის ზოგადი განათლების მიღებისა და განვითარების თანაბარი შესაძლებლობების, ჯანსაღი და უსაფრთხო სასწავლო გარემოს შექმნის უზრუნველყოფა;

ქცევითი და ემოციური პრობლემების მქონე მოსწავლეების და მათი ოჯახის წევრების კვალიფიციური ფსიქოსოციალური მომსახურებით უზრუნველყოფა.

4.1.4 წარმატებულ მოსწავლეთა წახალისება (პროგრამული კოდი 32 02 04)

მოსწავლეთა ინტელექტუალური განვითარების, ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საგნების სწავლების, მოსწავლეთა შესაძლებლობების კონკურენტულ გარემოში რეალიზების ხელშეწყობისა და საერთაშორისო დონეზე წარმოჩენისათვის ეროვნული და საერთაშორისო ოლიმპიადების ორგანიზება;

სკოლებისათვის თემატური და კალენდარული დღეებისადმი მიძღვნილი კონკურსების გამოცხადება.

4.1.5 განსაკუთრებით ნიჭიერ მოსწავლეთა საგანმანათლებლო და საცხოვრებელი პირობებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 05)

განსაკუთრებით ნიჭიერ მოსწავლეთა სრული სახელმწიფო სადღეღამისო ან დღის მომსახურებით უზრუნველყოფა, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბენეფიციართა განვითარებაზე ზრუნვა მათი ინდივიდუალური საჭიროებების, ასაკისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით.

4.1.6 მოსწავლეების სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 06)

საჯარო სკოლების ყველა კლასის მოსწავლეების, კერძო სკოლების იმ მოსწავლეების, რომლებიც სიღარიბის ზღვრის ქვემოთ მყოფი ოჯახებიდან არიან, აგრეთვე საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის ბრძანებით განსაზღვრული სხვა კატეგორიების მოსწავლეების სასკოლო სახელმძღვანელოებით უზრუნველყოფა.

4.1.7 დავისვენით და ვისწავლოთ ერთად (პროგრამული კოდი 32 02 07)

აქტიური დასვენებისა და განათლების პროცესის შერწყმით მოსწავლეთა სოციალური და საგნობრივი კომპეტენციების განვითარების ხელშეწყობა;

საზაფხულო სკოლებში მოსწავლეთა შეჯერებული პროგრამებით და დღის მეორე ნახევრის აქტივობებით უზრუნველყოფა; არასასკოლო, არაფორმალურ გარემოში დასვენება; თანატოლებთან ურთიერთობა და სხვადასხვა მიმართულებით მეტი ინფორმაციის მიღება;

საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, ზუსტი მეცნიერებების და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლისათვის მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლება;

კულტურათაშორისი დიალოგისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

4.1.8 ოკუპირებული რეგიონების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარება (პროგრამული კოდი 32 02 08)

გალის რაიონისა და 2008 წლის აგვისტოს მოვლენებამდე ახალგორის რაიონში ფუნქციონირებადი სკოლების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარებით უზრუნველყოფა.

4.1.9 ბრალდებული და მსჯავრდებული პირებისათვის ზოგადი განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 32 02 09)

სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის ფარგლებში ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საგნების სწავლებისა და განათლების უწყვეტობის უზრუნველყოფით პატიმრობისა და თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში მყოფი ბრალდებული და მსჯავრდებული მოსწავლეების საზოგადოებაში რეინტეგრაციის ხელშეწყობა.

4.1.10 ეროვნული სასწავლო გეგმების დანერგვა და მონიტორინგი (პროგრამული კოდი 32 02 10)

ზოგადი განათლების ხარისხის ამაღლების ხელშეწყობა, საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკის და ადგილობრივი გამოწვევების გათვალისწინებით ეროვნული სასწავლო გეგმის

რევიზია, განვითარება და ამ პროცესების მხარდასაჭერად სხვა ღონისძიებების განხორციელება;

ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის მონიტორინგის ხელშეწყობა;

ახალი ეროვნული სასწავლო გეგმის დანერგვის მხარდაჭერა.

4.1.11 **საჯარო სკოლის მოსწავლეების ტრანსპორტით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 02 11)**

ისეთ დასახლებებში (სოფელი, დაბა), სადაც სკოლები არ ფუნქციონირებს და სოფლებს/დაბებს შორის დიდი მანძილია, მცხოვრებ მოსწავლეთა სკოლებში ტრანსპორტირების უზრუნველყოფა.

4.1.12 **სასკოლო აქტივობების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 12)**

მოსწავლეებისთვის საინტერესო და სახალისო სასწავლო გარემოს შექმნა და სკოლების გაძლიერება;

სპორტის, წიგნიერების, კულტურის, ხელოვნების და ინტელექტუალურ-შემეცნებითი მიმართულებებით თავისუფალი გაკვეთილების ჩატარების ხელშეწყობა, რომლებიც გულისხმობს მოსწავლის ინტერესებზე მორგებული კლასგარეშე/არაფორმალური აქტივობების ციკლს. შინაარსითა და სწავლების მეთოდოლოგიით იგი განსხვავდება საგაკვეთილო პროცესისგან, არ ითვალისწინებს საშინაო დავალებების მომზადებას, მოსწავლის შეფასებას და არ აქვს გაკვეთილის სახე.

4.1.13 **ზოგადი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 13)**

ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსწავლეებისათვის საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სრული ზოგადი განათლების მიღების შესაძლებლობის გაზრდა, ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე მათი კონკურენტუნარიანობის გაზრდის ხელშეწყობა;

სასწავლო წლისთვის საკლასო ჟურნალით ყველა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულების უზრუნველყოფა;

აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მცხოვრები ეთნიკური ქართველების მიერ ქართული ენობრივ-კულტურული იდენტობის და ისტორიულ სამშობლოსთან კავშირის შენარჩუნების, აგრეთვე ქართული ენის შესწავლის ხელშეწყობა;

საქართველოში თავშესაფრის მაძიებელთათვის და ლტოლვილის ან ჰუმანიტარული სტატუსის მქონე პირთათვის ქართული ენის სწავლება ზოგადი განათლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად;

საქართველოს ეროვნული ინტელექტუალური რესურსების ხელშეწყობა.

4.1.14

ელექტრონული სწავლება (eLearning) (პროგრამული კოდი 32 02 14)

კონკურსების ჩატარებით ელექტრონული საგანმანათლებლო რესურსების შერჩევა;

ელექტრონული სწავლების ხელშეწყობა;

საზღვარგარეთ მცხოვრებ ქართველ ბავშვებში ქართული ენისა და კულტურის პოპულარიზაცია, მათი საქართველოსთან დაახლოების ხელშეწყობა;

დიასპორის წარმომადგენლების დისტანციური სწავლების ხელშეწყობა.

4.1.15

სკოლამდელი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 02 15)

სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტების გაცნობა და მათი დანერგვის ხელშეწყობა, სკოლამდელი განათლების მეთოდოლოგიური მხარდაჭერა;

სკოლამდელი აღზრდისა და განათლების სახელმწიფო სტანდარტების დანერგვისათვის, განვითარებისა და გაუმჯობესებისათვის სკოლამდელი განათლების დაწესებულებების მონიტორინგი;

სკოლამდელი განათლების დაწესებულებების პერსონალის მომზადებისა და გადამზადების პროგრამების განხორციელება და მათი განვითარების მხარდაჭერა.

4.2

უმაღლესი განათლება (პროგრამული კოდი 32 04)

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთათვის სკოლის გამოსაშვები გამოცდების ჩატარების ხელშეწყობა, ერთიანი ეროვნული გამოცდების, საერთო სამაგისტრო გამოცდების და მასწავლებლის გამოცდების ჩატარება;

უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ერთიანი ეროვნული გამოცდების და საერთო სამაგისტრო გამოცდების შედეგად ჩარიცხულ საქართველოს და უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა სახელმწიფო სასწავლო გრანტით და სასწავლო სამაგისტრო გრანტით დაფინანსების უზრუნველყოფა;

წარჩინებული სტუდენტების სტიპენდიით უზრუნველყოფა;

უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა სწავლების ხელშეწყობით საერთაშორისო კავშირების განმტკიცება, განათლების სფეროში თანამშრომლობის ხელშეწყობა;

უცხოელი სტუდენტების საქართველოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მოსაზიდად პროექტის „ვისწავლოთ საქართველოში“ განხორციელება;

საქართველოს საჯარო და საზოგადოებრივი სექტორების გაძლიერება მაღალკვალიფიციური კადრებით, საერთაშორისო პროგრამებსა და კურსებზე მომზადებით, კვალიფიკაციის ამაღლებით;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინტელექტუალური და მატერიალური პოტენციალის ინტეგრაციის ხელშეწყობა.

4.2.1 გამოცდების ორგანიზება (პროგრამული კოდი 32 04 01)

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების კურსდამთავრებულთათვის სკოლის გამოსაშვები და ერთიანი ეროვნული გამოცდების ჩატარების ხელშეწყობა, საერთო სამაგისტრო გამოცდებისა და მასწავლებლის გამოცდების ჩატარება;

სტუდენტთა საგრანტო კონკურსის ჩატარება, რომელიც გულისხმობს გრანტის ნაწილობრივი ოდენობის მფლობელი სტუდენტის მიერ საგრანტო კონკურსის შედეგად მეტი ოდენობის გრანტის მოპოვების ხელშეწყობას;

საერთაშორისო კვლევების (შეფასებების) განხორციელების უზრუნველყოფა;

მოსწავლეთა და სტუდენტთა საერთაშორისო შეფასების უზრუნველყოფა.

4.2.2 სახელმწიფო სასწავლო, სამაგისტრო გრანტები და ახალგაზრდების წახალისება (პროგრამული კოდი 32 04 02)

პიროვნების ინტერესებისა და შესაძლებლობების შესაბამისი უმაღლესი განათლების მიღების, კვალიფიკაციის ამაღლების და გადამზადების მოთხოვნათა დაკმაყოფილება;

სასწავლო პროცესში სტუდენტთა აქტიური მონაწილეობის ხელშეწყობა და წახალისება;

უცხო ქვეყნის მოქალაქეთა სწავლების ხელშეწყობით საერთაშორისო კავშირების განმტკიცება, განათლების სფეროში თანამშრომლობის ხელშეწყობა;

მასწავლებლობის მსურველთა პროფესიული საქმიანობისათვის მომზადება;

ახალგაზრდების ხელშეწყობა განათლების სფეროში სწავლის გასაგრძელებლად.

4.2.3 უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 03)

საქართველოს სახელმწიფო ენის განვითარებისა და პოპულარიზაციის ხელშეწყობის პროგრამების (მათ შორის, ლექსიკოგრაფიული პროგრამების) შემუშავება, განხორციელება და

მათი შესრულების მონიტორინგი;

ვებგვერდ www.geofl.ge-ს („ქართული როგორც უცხო ენა“) ახალი სასწავლო-მეთოდური მასალით მუდმივი შევსება და განახლება;

ორენოვანი აკადემიური ლექსიკოგრაფიის განვითარების ხელშეწყობა;

უმაღლესი განათლების ხელშეწყობა;

ავტორიზებული უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სტუდენტებისთვის პირადობის/ბინადრობის მოწმობის საფუძველზე ზოგიერთი საწარმოს/ორგანიზაციის მიერ პირადი მოხმარების საქონელსა და მომსახურებაზე ფასდაკლების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება.

4.2.4 საზღვარგარეთ განათლების მიღების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 04)

უცხო ქვეყნის კანონმდებლობის შესაბამისად აღიარებულ, უცხო ქვეყნის უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სამაგისტრო და სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამებზე განათლების მიღების ხელშეწყობა;

საქართველოს საჯარო და საზოგადოებრივი სექტორების გაძლიერება მაღალკვალიფიციური კადრებით, საერთაშორისო პროგრამებსა და კურსებზე მომზადებით, კვალიფიკაციის ამაღლებით;

საქართველოს ახალგაზრდების საერთაშორისო აკადემიურ და ახალგაზრდულ პროგრამებში მონაწილეობის ხელშეწყობა;

უმაღლესი განათლების სამივე საფეხურზე ხარისხის მიღების ხელშეწყობა საერთაშორისო ხელშეკრულების ფარგლებში.

4.2.5 უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 04 05)

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ტექნიკური მხარდაჭერა;

უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების მართვის სისტემის ხელშეწყობა.

4.3 ათასწლეულის გამოწვევა საქართველოს – მეორე პროექტი (პროგრამული კოდი 32 09)

საჯარო სკოლების ინფრასტრუქტურის განვითარება და მათი თანამედროვე საბუნებისმეტყველო ლაბორატორიებით უზრუნველყოფა;

საჯარო სკოლების საბუნებისმეტყველო საგნების, მათემატიკის და

ინგლისური ენის პედაგოგების, ყველა საჯარო სკოლის დირექტორებისა და პროფესიული განვითარების ფასილიტატორების ინტენსიური გადამზადება;

ეროვნული და საერთაშორისო შეფასებების ხელშეწყობა კვლევების საფუძველზე, სანდო მონაცემების შეგროვება, ანალიზი, რეკომენდაციების მომზადება და შესაბამისი პოლიტიკის შემუშავება;

შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისი პროფესიული განათლების მეშვეობით კადრების მომზადება საქართველოს ეკონომიკის პრიორიტეტული დარგებისთვის (ინჟინერია, ტექნოლოგიები, სოფლის მეურნეობა, ტურიზმი);

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებში, ტექნოლოგიურ და საინჟინრო დარგებში უმაღლესი განათლების განვითარების ხელშეწყობა;

საქართველოში ამერიკული საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვა და სახელმწიფო უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების გაძლიერება.

4.4 საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07)

საქართველოს განათლების სისტემაში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი განათლების ხარისხის უზრუნველსაყოფად სასკოლო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და სწავლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვა;

საჯარო სკოლების პირველკლასელი მოსწავლეების და მათი დამრიგებლების პერსონალური კომპიუტერებით („ნეტბუკებით“) უზრუნველყოფა, წარჩინებული ახალგაზრდების კომპიუტერული ტექნიკით დაჯილდოება;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მომზადება, მათი ინვენტარითა და ტექნიკით აღჭურვა;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება.

4.4.1 საგანმანათლებლო დაწესებულებებისა და მოსწავლეების/სტუდენტების ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 32 07 01)

საქართველოს განათლების სისტემაში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის ხელშეწყობა ინფრასტრუქტურის

გაუმჯობესებით და სწავლების პროცესში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვით;

საჯარო სკოლების პირველკლასელი მოსწავლეების და მათი დამრიგებლების პორტატიული კომპიუტერებით („ნოუტბუკებით“) უზრუნველყოფა, წარჩინებული მოსწავლეების/სტუდენტების კომპიუტერული ტექნიკით წახალისება.

4.4.2 საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებათა ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების, ტერიტორიული ორგანოების, საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია, საპროექტო-სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის მომზადება, მათი ინვენტარიტა და ტექნიკით აღჭურვა;

სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის არსებული სისტემიდან ახალ სისტემაზე გადასვლის ხელშეწყობა.

4.4.2.1 ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02 01)

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა.

4.4.2.2 პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02 02)

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში პროფესიული განათლების ხელმისაწვდომობის, მათ შორის, გეოგრაფიული ხელმისაწვდომობის, გაზრდისათვის არსებული პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების ბაზაზე ფუნქციონირებადი კოლეჯების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

პროფესიული საგანმანათლებლო დაწესებულებების სხვადასხვა ინვენტარიტა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა.

4.4.2.3 უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02 03)

უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო დაწესებულებების დაფინანსება რეაბილიტაციისა და სხვადასხვა ინვენტარით აღჭურვის უზრუნველყოფისთვის.

4.4.2.4 სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირებისა და ტერიტორიული ორგანოების ინფრასტრუქტურის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02 04)

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების

და ტერიტორიული ორგანოების მშენებლობა-რეაბილიტაცია;

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების და ტერიტორიული ორგანოების სხვადასხვა ინვენტარითა და აღჭურვილობით უზრუნველყოფა.

4.4.2.5

საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის სისტემის განვითარება (პროგრამული კოდი 32 07 02 05)

საჯარო სკოლების ოპერირებისა და მოვლა-პატრონობის სისტემის განვითარების ხელშეწყობა;

საჯარო სკოლების მოვლა-პატრონობისათვის პასუხისმგებელი მხარეების შესაძლებლობების განვითარება.

4.5

მეცნიერებისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05)

სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების ინტელექტუალური და მატერიალური პოტენციალის ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

აკადემიური პერსონალის მობილობისა და საერთაშორისო თანამშრომლობის, აგრეთვე მეცნიერთა და ახალგაზრდა მკვლევართა საერთაშორისო თანამშრომლობის წახალისება;

სამეცნიერო საგრანტო დაფინანსებით ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო-ტექნოლოგიური კვლევების განხორციელების ხელშეწყობა;

პროგრამა „ჰორიზონტი 2020“-ის სრულუფლებიანი ასოცირებული წევრობა;

მაგისტრანტთა სასწავლო-კვლევითი პროექტების და დოქტორანტურის საგანმანათლებლო პროგრამის საგრანტო დაფინანსებით უზრუნველყოფა;

სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების ხელშეწყობა;

საზღვარგარეთ ქართველოლოგიური კათედრების და ქართველოლოგიის შემსწავლელი მეცნიერების გაძლიერება;

ინოვაციური პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა.

4.5.1

სამეცნიერო გრანტების გაცემისა და სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05 01)

ქვეყანაში სოციალურ-პოლიტიკური, ეკონომიკური, საზოგადოებრივი, კულტურული და საინფორმაციო-ტექნოლოგიური პროგრესის ხელშეწყობა;

მაღალი ხარისხის სამეცნიერო კვლევების, საერთაშორისო

სამეცნიერო თანამშრომლობისა და ურთიერთობების ხელშეწყობა;

მეცნიერების პოპულარიზაცია;

სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განვითარების ხელშეწყობა;

საქართველოს სამეცნიერო-კვლევითი და საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის (უმადლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები, კვლევითი ინსტიტუტები, ცენტრები და სხვა), აგრეთვე მეცნიერების მენეჯმენტში ჩართული სახელმწიფო ორგანიზაციებისთვის (საჯარო სამართლის იურიდიული პირები – შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდი, საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო, ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი – „საქპატენტი“) მსოფლიოს დიდი ელექტრონული ჟურნალების მონაცემთა ბაზების (Elsevier BV, Thomson Reuters/Clarivate Analytics) ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

ახალგაზრდა მეცნიერთა კვალიფიკაციის ამაღლება და მათი მხარდაჭერა.

4.5.2 სამეცნიერო დაწესებულებების პროგრამები (პროგრამული კოდი 32 05 02)

ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო კვლევების ჩატარება, სამეცნიერო ინფრასტრუქტურის განახლება, ახალგაზრდა მეცნიერთა ხელშეწყობა;

სამეცნიერო კვლევებში საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება;

საქართველოში სამეცნიერო ფორუმებისა და კონფერენციების ჩატარება.

4.5.3 სოფლის მეურნეობის დარგში მეცნიერთა ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05 03)

აგროსასურსათო სექტორში გამოყენებითი და ფუნდამენტური კვლევების ხელშეწყობა;

აგრონომიულ, აგროსაინჟინრო, სოფლის მეურნეობის პროდუქციის შენახვისა და გადამამუშავების, მეცხოველეობის, ვეტერინარიის, საკვების წარმოების, ეკონომიკის და სურსათის უვნებლობის საკითხებზე სამეცნიერო შეხვედრების ორგანიზება და მათში მონაწილეობა;

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის შედეგად რეკომენდაციების შემუშავება, კვლევითი საქმიანობისა და სწავლების ერთობლივი ფუნქციონირების მხარდაჭერა, საერთაშორისო და სამეცნიერო-ტექნიკური თანამშრომლობის გაღრმავება.

- 4.5.4 **სამეცნიერო კვლევების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 05 04)**
 სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების/ერთეულების ხელშეწყობისათვის სამეცნიერო კვლევების პრიორიტეტული მიმართულებების გამოკვეთა, სამეცნიერო პერსონალისთვის თანამედროვე სამეცნიერო მიღწევებზე დამყარებული უნარ-ჩვევების გამომუშავება;
 სამეცნიერო პერსონალის საქმიანობისთვის, მათ შორის, სამეცნიერო საქმიანობისთვის, საჭირო ტექნიკური მხარდაჭერის უზრუნველყოფა და შესაფერისი პირობების შექმნა;
 კვლევის პროცესში ინოვაციების გამოკვეთა.
- 4.5.5 **მეცნიერების პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 32 05 05)**
 მეცნიერების პოპულარიზაციის ხელშეწყობისათვის საქართველოში ყოველწლიური მეცნიერებისა და ინოვაციების ფესტივალის ჩატარება, რომლის მიზანია სამეცნიერო კვლევებისა და ინოვაციების პოპულარიზაცია, ქვეყნის სამეცნიერო და ინოვაციური პოტენციალის წარმოჩენა, ფართო საზოგადოებისათვის ქართველ და უცხოელ მკვლევართა მიღწევების გაცნობა, განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის სფეროების დაახლოება.
- 4.6 **პროფესიული სამხედრო განათლება (პროგრამული კოდი 29 02)**
 მაღალკვალიფიციური პირადი შემადგენლობის ჩამოსაყალიბებლად ეფექტიანი საგანმანათლებლო და სასწავლო პროგრამების განხორციელებით კადეტთა ზოგადი განათლების და დაწყებითი სამხედრო მომზადების უზრუნველყოფა;
 აკადემიური განათლების უზრუნველყოფა, ეფექტიანი საგანმანათლებლო და სასწავლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება;
 კადრების პროფესიული გადამზადებისთვის სპეციალიზებული მოკლე- და გრძელვადიანი კურსების, ტრენინგების, აგრეთვე გამოცდილების გასაზიარებლად შეხვედრებისა და კონფერენციების ჩატარება;
 თანამედროვე შეიარაღებული ძალების ჩამოსაყალიბებლად სამხედრო მოსამსახურეების წვრთნისა და განათლების სისტემის გაუმჯობესება;
 ქვეყნის გარეთ როგორც სამხედრო მოსამსახურეთათვის, ისე სამოქალაქო პირთათვის პროფესიული განვითარების სასწავლო კურსების ჩატარება.
- 4.7 **პროფესიული განათლება (პროგრამული კოდი 32 03)**
 პროფესიულ განათლებაზე მოსახლეობის მოთხოვნების დაკმაყოფილება, პირის პროფესიული განვითარების და პროფესიული კარიერის ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლებისა და მომზადების ერთიანი, ხარისხიანი და ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;

პროფესიული განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

სახელმწიფოს მიერ და სახელმწიფოს მონაწილეობით დაფუძნებულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და საქართველოს მთავრობის მიერ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს წარდგინებით დაფუძნებულ პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების განმახორციელებელ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში პროფესიული სტუდენტების სრული სახელმწიფო დაფინანსების უზრუნველყოფა;

პროფესიული განათლების რეფორმის სტრატეგიის (2013–2020 წლები) და მისი სამოქმედო გეგმის განხორციელება;

ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა საქართველოს სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის და პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის საქართველოს ეროვნული უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებული რეგიონების მუნიციპალიტეტების მოხელეთა და საჯარო სკოლების ადმინისტრაციების თანამშრომელთა გადამზადება.

4.7.1

პროფესიული განათლების განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 32 03 01)

საქართველოს პროფესიული განათლების სისტემის ევროპულ საგანმანათლებლო სივრცეში ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

პროფესიულ განათლებაში სოციალური პარტნიორობის განვითარებისა და საჯარო-კერძო პარტნიორობის მხარდაჭერა;

პროფესიული განათლების შრომის ბაზრის მოთხოვნებზე ორიენტირება;

პროფესიული განათლების ხარისხის ამაღლების ხელშეწყობა, მათ შორის, სასწავლო ინფრასტრუქტურის განვითარება მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების სისტემის ამოქმედებით და ხარისხის უზრუნველყოფის ევროპული ჩარჩოს დანერგვით;

შრომის ბაზრის მოთხოვნების შესაბამისი დუალური საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვა;

პროფესიული განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, კოლეჯების რეგიონული ქსელის გაფართოება, ინკლუზიური პროფესიული განათლების დანერგვის ხელშეწყობა და საზოგადოებისაგან გარიყვის რისკის ქვეშ მყოფი პირებისათვის

პროფესიული საგანმანათლებლო პროგრამების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

მოდულური საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვის მხარდაჭერა;

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებათა მოსწავლეებისათვის საორიენტაციო პროფესიული კურსების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;

პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინოვაციური სასწავლო გარემოს და სამეწარმეო განათლების განვითარება;

კურსდამთავრებულთა დასაქმების ხელშეწყობის მექანიზმების გაძლიერება (მათ შორის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების და სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე პირების საჭიროებების გათვალისწინებით), კერძოდ, ხარისხიანი კარიერის დაგეგმვისა და პროფესიული ორიენტაციის სისტემის უზრუნველყოფა, სამუშაოზე დაფუძნებული სწავლების ხელშეწყობა; მეწარმეობის სწავლების მხარდაჭერა და სხვა.

4.7.2 **მსჯავრდებული პირებისათვის და ყოფილი პატიმრებისათვის პროფესიული განათლების მიღების ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 32 03 02)**

პროფესიული განათლების კურსების მეშვეობით სასჯელის მოხდის პერიოდში მსჯავრდებულთა (თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში განთავსებული მსჯავრდებული, თავისუფლებაშეზღუდული, პირობით ვადამდე გათავისუფლებული, პირობით მსჯავრდებული) მიერ სხვადასხვა პროფესიის დაუფლების ხელშეწყობა;

ყოფილ პატიმართა, მათი ოჯახის წევრთა, დანაშაულის ჩადენის რისკის ქვეშ მყოფ არასრულწლოვანთა ან/და განრიდებისა და მედიაციის პროგრამაში ჩართულ არასრულწლოვანთა მიერ სხვადასხვა პროფესიის დაუფლების ხელშეწყობა;

ბენეფიციართა რესოციალიზაციის ხელშეწყობა მათი პროფესიული მომზადებით.

4.7.3 **ეროვნული უმცირესობების პროფესიული გადამზადება (პროგრამული კოდი 32 03 03)**

საქართველოს რეგიონებში სახელმწიფო და ადგილობრივი მართვის სფეროში არსებული საკადრო დეფიციტის აღმოფხვრა;

საქართველოს მაღალმთიან რეგიონებსა და ეროვნული უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში მცხოვრებ პირთა ერთიან სახელმწიფოებრივ სივრცეში ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

ნებისმიერი დაინტერესებული პირისთვის საქართველოს სახელმწიფო ენის სწავლების ხელშეწყობა.

4.8

განათლებისა და მეცნიერების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 32 01)

განათლებისა და მეცნიერების სფეროში ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, ამ სფეროში არსებული ყველა რგოლის საქმიანობის კოორდინაცია და კონტროლი, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა;

საქართველოს ყველა მოქალაქისათვის განათლების მიღების თანაბარი შესაძლებლობის უზრუნველყოფა;

ადრეული და სკოლამდელი განათლების სისტემის შექმნა და განვითარება, ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების სისტემების სრულყოფა, მეცნიერების განვითარებისა და სახელმწიფო ენობრივი პოლიტიკის განხორციელება;

საგანმანათლებლო პროგრამების საერთაშორისო საგანმანათლებლო სივრცესთან ჰარმონიზაცია, საზოგადოების თითოეულ წევრთან და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან ერთად განათლების ხარისხზე ზრუნვა, მისი მუდმივი გაუმჯობესება და ქართული საგანმანათლებლო სივრცის მიმართ ადგილობრივი და საერთაშორისო საზოგადოების ნდობის ამაღლება;

ზოგადი, პროფესიული და უმაღლესი განათლების, აგრეთვე მეცნიერების ხელშეწყობისათვის პროგრამების შემუშავება და განხორციელება;

ეროვნული შეფასებების სისტემის სრულყოფა, ეროვნული სასწავლო გეგმის შემუშავების, დანერგვისა და განვითარების უზრუნველყოფა;

ეროვნული სასწავლო გეგმის დასანერგად სასკოლო სახელმძღვანელოების გრიფირება;

საგანმანათლებლო დაწესებულებების განათლების ხარისხის უზრუნველყოფის შიდა და გარე მექანიზმების სრულყოფა;

განათლების მართვის საინფორმაციო სისტემის ხელშეწყობა.

4.9

სახელოვნებო და სასპორტო განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 03)

საქართველოს სახელოვნებო და სასპორტო საგანმანათლებლო სისტემის საერთაშორისო სახელოვნებო და სასპორტო საგანმანათლებლო სისტემასთან ჰარმონიზაცია;

საგანმანათლებლო დაწესებულებების სასწავლო გეგმებისა და

პროგრამების თანამედროვე ევროპულ სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;

საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებით სწავლების ხარისხის ამაღლება;

უმაღლესი, სკოლისგარეშე და სახელოვნებო განათლების ევროპულ სტანდარტებთან ჰარმონიზაცია;

მოსწავლეთა და სტუდენტთა ზრდა-დაოსტატების, სწავლის, შემოქმედებითი აქტივობების ხელშეწყობა და მათი მიღწევების პოპულარიზაცია.

4.10 საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სტრუქტურაში ჰიდროტექნიკური კვლევების ლაბორატორიის ჩამოყალიბების პროექტი (Unicredit Bank) (პროგრამული კოდი 32 11)

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სტრუქტურაში არსებული ენერგეტიკის და ჰიდროტექნიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ბაზაზე ჰიდრაულიკისა და ჰიდროტექნიკური კვლევების ლაბორატორიის ჩამოყალიბება.

4.11 თბილისის საჯარო სკოლების რეაბილიტაციისა და ენერგოეფექტურობის გაზრდის პროექტი (პროგრამული კოდი 32 10)

თბილისის საჯარო სკოლების რეაბილიტაცია-რეკონსტრუქცია და ენერგოეფექტურობის გაზრდის უზრუნველყოფა.

4.12 საბიბლიოთეკო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 02)

საბიბლიოთეკო ფონდების ორგანიზება, სისტემატური შევსება, დაცვა და მათი საყოველთაო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

მონაცემთა ბაზების შექმნა და საზღვარგარეთის საბიბლიოთეკო ფონდების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ორგანიზება ბიბლიოთეკათმცოდნეობის, წიგნთმცოდნეობის და ბიბლიოგრაფიის დარგებში;

საერთაშორისო საბიბლიოთეკო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა;

საბიბლიოთეკო კადრების კვალიფიკაციის ამაღლება;

საქართველოს ეროვნული ელექტრონული ბიბლიოთეკისა და ციფრული მემკვიდრეობის არქივის შექმნა;

საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის ოფიციალური ვებგვერდის სრულყოფა და მხარდაჭერა.

4.13 სამართალდამცავი სტრუქტურებისათვის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, გადამზადება, საარქივო ფონდების დიგიტალიზაცია, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობა და მოქალაქეთა

მომსახურება (პროგრამული კოდი 30 03)

სამაგისტრო, საბაკალავრო, სპეციალური, პროფესიული და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელება, სასწავლო პროგრამების გადამუშავება-განახლება;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროსთვის და საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურისთვის პროფესიონალი კადრების მომზადება და გადამზადება;

საშუალო რგოლის კვალიფიციური და პროფესიონალი საპოლიციო კადრების მომზადება და გადამზადება;

საარქივო საქმიანობის უზრუნველყოფა;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივში განთავსებული მასალების დაცვა როგორც მომავალი სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისათვის, ისე პიროვნებების იდენტიფიცირებისა და მნიშვნელოვანი მოვლენების აღდგენისათვის;

საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს არქივის გლობალურ ქსელში ჩართვა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, საარქივო ელექტრონული ბაზის შექმნა;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიის ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია-მშენებლობა;

მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის მუდმივი განახლება.

4.14

ინკლუზიური განათლება (პროგრამული კოდი 32 06)

საჯარო სკოლებში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა განათლების ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა, მათთვის შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა;

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა მასწავლებლების, სპეციალური მასწავლებლების, სხვა სპეციალისტების და მშობლების სისტემური ტრენინგებით უზრუნველყოფა;

საჯარო სკოლების მოსწავლეების, სტუდენტების და სოციალურად დაუცველი, მზრუნველობამოკლებული, განსაკუთრებული საჭიროებების მქონე, დევნილი, რეპატრიირებული და ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი მოზარდების ინტეგრაციისა და სოციალიზაციის ხელშეწყობა, აგრეთვე სათემო აქტივობების დაგეგმვითა და განხორციელებით მათში საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩართვის სურვილის გაღვივება;

ინკლუზიური განათლების მულტიდისციპლინური გუნდის სპეციალისტების მიერ სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა შეფასება; საჯარო სკოლებისათვის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმებით მუშაობის საკითხებზე დახმარებისა და კონსულტაციების გაწევა;

სპეციალური საგანმანათლებლო მომსახურების განხორციელება ე. წ. ქუჩაში მცხოვრები და მომუშავე ბავშვებისთვის, საზაფხულო ბანაკის მოწყობა მიუსაფარი ბავშვებისთვის, ფორმალური განათლების მიღმა დარჩენილი ახალგაზრდებისთვის, ხელმისაწვდომი და უწყვეტი განათლების უზრუნველყოფისთვის საგანმანათლებლო მოდელის განსაზღვრა;

სკოლა-პანსიონების ბენეფიციართა სრული სახელმწიფო სადღეღამისო ან დღის მომსახურებით უზრუნველყოფა მათი ინდივიდუალური საჭიროებების, ასაკისა და შესაძლებლობების გათვალისწინებით.

4.15 სსიპ – საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია (პროგრამული კოდი 48 00)

საქართველოში მეცნიერების განვითარების პროგნოზირება და სახელმწიფო პრიორიტეტების შესახებ წინადადებების მომზადება;

ეკონომიკური და სოციალური პროექტების მეცნიერული შეფასება და რეკომენდაციების შემუშავება;

უმაღლესი საგანმანათლებლო და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების სამეცნიერო საქმიანობის წლიური შედეგების საექსპერტო შეფასება და რეკომენდაციების შემუშავება;

მეცნიერული მონაპოვრის წარმოებაში დანერგვის ხელშეწყობა;

სამეცნიერო ნაშრომების, სამეცნიერო ჟურნალების, ენციკლოპედიებისა და ლექსიკონების გამოცემა;

საერთაშორისო სამეცნიერო კონგრესებისა და კონფერენციების ჩატარება.

4.16 საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სისტემის თანამშრომელთა გადამზადება და სასწავლო ცენტრის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 04)

საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აპარატის, სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირების და სხვა ორგანიზაციების თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლება, ტრენინგების საჭიროებათა ანალიზი და ტრენინგების სრული ციკლის განხორციელება (დაგეგმვა, ორგანიზება და შეფასება), აგრეთვე საკონკურსო და საკვალიფიკაციო ტესტირებათა ორგანიზება;

საქართველოში მიმდინარე სამართლებრივი რეფორმის და ქართული

სამართლის საერთაშორისო სამართლის სტანდარტებთან და ევროპულ სამართალთან ჰარმონიზაციის სახელმწიფო პოლიტიკის ხელშეწყობა სასწავლო პროგრამების განხორციელებით;

კერძო სექტორისა და ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი ორგანიზაციების წარმომადგენელთა კვალიფიკაციის ასამაღლებლად ტესტური დავალებების, ტრენინგმოდულების და სასწავლო კურსის პროგრამების შექმნა და მუდმივი განახლება, მათ შორის, უცხოური სერტიფიცირებული პროგრამების შექმნით;

ტრენინგების შინაარსის როგორც საჯარო მოხელეების, ისე სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და კერძო პირების სპეციფიკურ საჭიროებებზე მორგება, რაც ხელს შეუწყობს მართლშეგნების ამაღლებას და პიროვნული სამუშაო კომპეტენციების განვითარებას არა მხოლოდ საჯარო სტრუქტურებში, არამედ საზოგადოების ფართო წრეებში.

4.17 მოსამართლეებისა და სასამართლოს თანამშრომლების მომზადება-გადამზადება (პროგრამული კოდი 09 02)

იუსტიციის მსმენელების (მოსამართლეობის კანდიდატების) სასწავლო კურსის რეგულარული განხორციელება სასამართლო სისტემის მაღალკვალიფიციური კადრებით უზრუნველსაყოფად;

მოქმედი მოსამართლეების და სასამართლოს თანამშრომლების გადამზადება რეგულარულად ჩატარებული ტრენინგების, სემინარების, სამუშაო შეხვედრებისა და კონფერენციების საშუალებით;

ევროპის საბჭოსა და ქართველ ექსპერტებთან თანამშრომლობით შემუშავებული იუსტიციის უმაღლესი სკოლის სტრატეგიული განვითარების დოკუმენტის და შესაბამისი სამოქმედო გეგმის განხორციელება.

4.18 სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემისათვის თანამშრომელთა მომზადება და პროფესიული განვითარება (პროგრამული კოდი 27 03)

სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სისტემის თანამშრომელთა პროფესიული მომზადებითა და გადამზადებით ქვეყანაში მიმდინარე სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის, სასჯელაღსრულების სისტემაში ევროპის საბჭოსა და გაეროს სტანდარტების მოთხოვნათა დანერგვის და ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელშეწყობა;

შეფასების სისტემის სრულყოფა, სისტემის საჭიროებებზე მორგებული მომზადებისა და პერიოდული გადამზადების, თანამშრომელთა კვალიფიკაციის ამაღლების მოდულური პროგრამებით სისტემის პროფესიონალი კადრებით დაკომპლექტების ხელშეწყობა.

4.19 საფინანსო სექტორში დასაქმებულთა კვალიფიკაციის ამაღლება (პროგრამული კოდი 23 05)

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემის წარმომადგენელთა

კვალიფიკაციის ამაღლება ჩატარებული ტრენინგების საჭიროებათა ანალიზის ხელშეწყობით და გეგმით გათვალისწინებული სასწავლო პროექტების განხორციელებით, აგრეთვე პროფესიული განვითარებისკენ მიმართული პროგრამების ორგანიზებით;

ახალი კადრების შერჩევაში საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემის და სხვა დაინტერესებული ორგანიზაციების ხელშეწყობა პროფესიული და საკვალიფიკაციო ტესტირების პროცესების ორგანიზებით;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ ინიცირებული რეფორმების ხელშეწყობა მათ განხორციელებასთან დაკავშირებული ტრენინგების ორგანიზებით;

კერძო სექტორის განვითარებისკენ, ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი ორგანიზაციების წარმომადგენელთა კვალიფიკაციის ამაღლებისკენ მიმართული სასწავლო-შემეცნებითი, სემინარული და საკონფერენციო ტიპის პროექტების განხორციელება;

პროფესიული ცოდნის დონის ასამაღლებლად საერთაშორისო და უცხოურ ორგანიზაციებთან და სასწავლო დაწესებულებებთან ერთად სასწავლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება, მათ შორის, ნიდერლანდის სამეფოს ფინანსთა სამინისტროსთან გაფორმებული თანამშრომლობის მემორანდუმის და საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან ერთად განხორციელებული სასწავლო პროგრამის ფარგლებში.

4.20

ჰერალდიკური საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირება (პროგრამული კოდი 01 03)

ქვეყანაში ჰერალდიკური ნიშნებისა და სიმბოლოების მოწესრიგება და დამკვიდრება ევროპული სტანდარტების შესაბამისად;

სახელმწიფო ცერემონიების, ოფიციალური ღონისძიებების და სამხედრო აღლუმების ჩატარებისას საჭირო სახელმწიფო სიმბოლოების და სხვა ჰერალდიკური ნიშნების, აგრეთვე საქართველოს სახელმწიფო დაწესებულებათა ჰერალდიკური ნიშნების, საქართველოს სახელმწიფო სამხედრო და სპეციალურ უწყებათა სპეციალური ფორმის ტანსაცმლის (უნიფორმების) და ემბლემების შექმნასა და გამოყენების წესების დადგენაში მონაწილეობა, სათანადო რეკომენდაციებისა და დასკვნების გაცემა;

საქართველოს ტერიტორიული ჰერალდიკის სისტემური განვითარების უზრუნველყოფა;

ჰერალდიკის საკითხებზე სამოქალაქო განათლების გავრცელების ხელშეწყობა;

ქვეყანაში სახელმწიფო სიმბოლიკის და მისი მნიშვნელობის

პოპულარიზაცია;

ჰერალდიკის საკითხებზე ისტორიული მასალების (წყაროების) მოძიება (საქართველოში და მისი ფარგლების გარეთ) და ანალიზი;

სახელმწიფო სიმბოლოებისა და განმასხვავებელი ნიშნების ნიმუშების ჰერალდიკური ექსპერტიზის, აგრეთვე მათი შექმნისა და გამოყენების შესახებ დასკვნების მომზადება.

4.21 **მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლება საერთაშორისო ურთიერთობების დარგში (პროგრამული კოდი 28 02)**

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომელთა და სხვა უწყებების საერთაშორისო ურთიერთობების სფეროში დასაქმებულ საჯარო მოხელეთა პროფესიული განვითარება და კვალიფიკაციის ამაღლება;

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს ლევან მიქელაძის სახელობის დიპლომატიური სასწავლო ცენტრის სრულყოფა (თანამშრომლების კვალიფიკაციის ამაღლება, ახალი პროგრამების შემუშავება და არსებული პროგრამების დახვეწა);

მსოფლიოს წამყვან დიპლომატიურ სკოლებთან, აკადემიებთან და ადგილობრივ პარტნიორებთან მჭიდრო თანამშრომლობა გამოცდილების გაზიარებისათვის;

საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლებისათვის ბიბლიოთეკის გამდიდრება.

4.22 **საზღვაო პროფესიული განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 24 10)**

საზღვაო სავაჭრო ფლოტსა და საზღვაო ტრანსპორტის ინფრასტრუქტურაში დასასაქმებლად კვალიფიციური კადრების მომზადება;

სასწავლო პროცესის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამებით უზრუნველყოფა;

სტუდენტებისთვის მართვისა და კვლევისათვის აუცილებელი უნარ-ჩვევების გამომუშავება.

5 **მაკროეკონომიკური სტაბილურობა და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება**

ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება უნდა ეფუძნებოდეს თავისუფალი ბაზრის პრინციპებს, რომელიც ძლიერი კერძო სექტორის წინაპირობაა. შესაბამისად, თავისუფალი ბაზრის პრინციპებზე დაყრდნობით, საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა, ერთი მხრივ, მიმართული იქნება კერძო სექტორის განვითარებისა და კერძო სექტორში არსებული პრობლემების გადაჭრისკენ, რაც ხელს შეუწყობს კერძო სექტორის გაძლიერებას და სამუშაო ადგილების შექმნას, ხოლო, მეორე

მხრივ, ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების სასურველი დონის მიღწევამდე უზრუნველყოფს მოსახლეობის იმ ფენების მხარდაჭერას, რომლებიც ამას ყველაზე მეტად საჭიროებენ.

ეკონომიკის ინკლუზიური ზრდა საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის პრიორიტეტია. საქართველოს მთავრობის მიზანია ისეთი მოდელის დანერგვა, რომელიც, ეკონომიკური ზრდის პარალელურად, შეამცირებს მოსახლეობის სიღარიბესა და უმუშევრობას. საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა, ეკონომიკური ეფექტიანობის პრინციპთან ერთად, ეფუძნება სოციალური უსაფრთხოებისა და სამართლიანობის პრინციპებს.

გრძელვადიანი, სწრაფი ეკონომიკური ზრდის უზრუნველსაყოფად საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკის მიზანია ქვეყნის განვითარებაში ეკონომიკის ფაქტორების მაქსიმალური ჩართვა. საქართველოს მთავრობის მიერ შემუშავებული 4-პუნქტიანი გეგმა მიმართულია ბიზნესის, როგორც ეკონომიკური ზრდის მთავარი მამოძრავებელი ძალის, განვითარებისკენ, ქვეყნის განვითარებაში ადამიანური რესურსების პოტენციალის მაქსიმალურად გამოყენებისკენ, ინფრასტრუქტურის სწრაფი განვითარებისა და ღია მმართველობის პრინციპების დანერგვისკენ.

მაკროეკონომიკური სტაბილურობა – საქართველოს მთავრობის ეკონომიკური პოლიტიკა ეფუძნება მაკროეკონომიკური სტაბილურობის, როგორც ეკონომიკური განვითარების ფუნდამენტის, პრინციპების ერთგულებას.

ფისკალური დისციპლინა, უმუშევრობის დაბალი დონე და ფასების სტაბილურობა, მონეტარული პოლიტიკის დამოუკიდებლობა, მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის თანდათანობით შემცირება და ფინანსური სექტორის სტაბილურობის შენარჩუნება გრძელვადიანი ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელოვანი ფაქტორებია.

საქართველო არის მცირე, ღია ეკონომიკის ქვეყანა. შესაბამისად, ის ვერ იქნება იზოლირებული რეგიონსა და მსოფლიო ეკონომიკაში მიმდინარე მოვლენებისაგან. თუმცა სტაბილური მაკროეკონომიკური გარემო მნიშვნელოვანია ნეგატიური საგარეო შოკების ზემოქმედების შერბილებისათვის.

მაკროეკონომიკური სტაბილურობისა და საბიუჯეტო პროცესის ეფექტიანად წარმართვის მიზნით:

- გაგრძელდება ხარჯების ოპტიმიზაციის უწყვეტი პროცესი, რომელიც მიმართული იქნება სახსრების გამოთავისუფლებისა და პრიორიტეტული მიმართულებებით გადანაწილებისკენ. ამასთანავე, შემცირდება ადმინისტრაციული ხარჯები და მომავალში შეიზღუდება მათი ზრდა;
- უზრუნველყოფილი იქნება პროგრამული ბიუჯეტის პრინციპების სრულყოფა;
- გაიზრდება ბიუჯეტის გამჭვირვალობა;
- სახელმწიფო ვალი მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებით შენარჩუნდება იმ დონეზე, რომელიც ქვეყნის სტაბილურ საკრედიტო რეიტინგს და პოზიტიურ საინვესტიციო იმიჯს უზრუნველყოფს;
- უზრუნველყოფილი იქნება ფისკალური და მონეტარული პოლიტიკის ეფექტიანი კოორდინაცია;

– ქვეყნის განვითარებისათვის აუცილებელი მასშტაბური პროექტების დასაფინანსებლად ბიუჯეტის შემოსავლების მობილიზებისათვის გამოყენებული იქნება საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დროებითი ღონისძიებები;

– საქართველოს ეროვნული ბანკის დამოუკიდებლობა ხელშეუხებელი იქნება;

– ხელი შეეწყობა ლარით დაკრედიტების ზრდას.

საქართველოს მთავრობის 4-პუნქტიანი გეგმის შესაბამისად გაუმჯობესდება საგადასახადო ადმინისტრირება. სასამართლოს გადაწყვეტილების გარეშე ბიზნესის ანგარიშებს ყადაღა ვეღარ დაედება. კომპანიების საგადასახადო შემოწმების ვადა რეგლამენტირებული იქნება და გაუქმდება ეკონომიკური დანაშაულისათვის წინასწარი პატიმრობის გამოყენება, განსაკუთრებული შემთხვევების გარდა. აღნიშნული ნაბიჯები ბიზნესს მისცემს მეტ თავისუფლებას და გააჩენს ეკონომიკის განვითარების დამატებით პოტენციალს.

საქართველოს ხელისუფლების მნიშვნელოვანი მონაპოვარია ბიზნესის დაწყების ხელშეწყობა. ქართულ სინამდვილეში უპრეცედენტო ფაქტი მოხდა, როდესაც ქვეყანაში გაჩნდა „სტარტაპების“ დაფინანსების ინსტრუმენტი. „სტარტაპების“ დაფინანსება სწრაფი განვითარებისკენ მიმართული 4-პუნქტიანი გეგმის ერთ-ერთი მთავარი მიმართულება იქნება.

ფინანსების ხელმისაწვდომობის გასაუმჯობესებლად გაგრძელდება მეწარმეობის ხელშეწყობის არსებული პროგრამები, მოხდება მათი ოპტიმიზაცია ეფექტიანობის გაზრდისათვის.

სახელმწიფოსა და ბიზნესს შორის ეფექტიანი ურთიერთობების ხელშეწყობისათვის შეიქმნება ერთიანი სივრცე – „ბიზნესსახლი“, სადაც ყველა შესაბამისი სახელმწიფო უწყება კერძო ბიზნესს ერთი ფანჯრის პრინციპით მოემსახურება. ამის შედეგად ბიზნესს შეუმცირდება სახელმწიფოსაგან შესაბამისი მომსახურების მიღებისათვის საჭირო დრო და რესურსები.

ფართოდ დაინერგება მარეგულირებელი გავლენის შეფასების (RIA) ინსტრუმენტი, რაც შესაძლებელს გახდის, რომ თითოეული გადაწყვეტილების ბიზნესზე გავლენა წინასწარ იყოს გაანალიზებული, რითაც ბიზნესი დაცული იქნება შესაძლო ნეგატიური გავლენებისაგან.

კონკურენტული ბიზნესგარემოს ხელშეწყობისთვის სახელმწიფო ეტაპობრივად გამოვა ეკონომიკის იმ დარგებიდან, რომლებსაც აქვს დამოუკიდებლად ფუნქციონირებისა და განვითარების პოტენციალი. გაძლიერდება კონკურენტუნარიანი დარგების სახელმწიფო მხარდაჭერა როგორც ეროვნული წარმოების, ისე საექსპორტო პოტენციალის ზრდის უზრუნველყოფით.

საქართველოში ეკონომიკური ზრდის სტიმულირებისათვის, ზოგადად ბიზნესგარემოს გაუმჯობესების გარდა, საქართველოს მთავრობა გეგმავს მასშტაბური რეფორმების განხორციელებას.

კაპიტალის ბაზრის რეფორმა – ქვეყანაში განვითარებული კაპიტალის ბაზრის არსებობა გულისხმობს, საბანკო დაკრედიტების პარალელურად, კომპანიებისათვის გრძელვადიანი ფინანსური რესურსების მოზიდვის ეფექტიანი შესაძლებლობის უზრუნველყოფას. ამით კაპიტალის ბაზარი

ქმნის კონკურენტულ გარემოს არა მხოლოდ დაკრედიტებისთვის, არამედ დანაზოგების ეფექტიანად გადანაწილებისთვის. მეტიც, თუ რაიმე მიზეზით საბანკო დაკრედიტება იზღუდება, ობლიგაციების ბაზარი შესაძლოა დამბალანსებლის როლს ასრულებდეს. კაპიტალის ბაზრის ფუნქცია არ არის მხოლოდ ბიზნესისათვის ფინანსური რესურსების მიწოდება. განვითარებული ბაზარი ქვეყნის მოსახლეობის დანაზოგების განთავსების დამატებითი ინსტრუმენტია. ამის შედეგად განვითარებული და გამჭვირვალე კაპიტალის ბაზარი ხელს უწყობს სტაბილურ ეკონომიკურ ზრდას და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლებას.

საპენსიო რეფორმა – სახელმწიფო განახორციელებს საპენსიო რეფორმას, რომლის მიზანია კერძო დაგროვებით საპენსიო სისტემაზე გადასვლა. აღნიშნული რეფორმა კაპიტალის ბაზრის უფრო ფართო რეფორმის კომპონენტია, რადგან იგი ხელს უწყობს გრძელვადიანი ფინანსური რესურსების წარმოქმნას.

მიწის რეფორმა – განხორციელდება სახელმწიფო ქონების ინვენტარიზაცია, რაც გულისხმობს ქვეყნის მასშტაბით სახელმწიფო ქონების აღრიცხვასა და ერთიან ბაზაში თავმოყრას. ეს ხელს შეუწყობს სახელმწიფო აქტივების მართვა-განკარგვის პროცესს, გამოუყენებელი აქტივების ბრუნვაში ჩართვას, ქვეყანაში მიწის კადასტრის სრულყოფას და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდას.

საჯარო-კერძო პარტნიორობის სისტემის განვითარება – ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების და ინვესტიციების მოზიდვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია საჯარო-კერძო პარტნიორობა. ბოლო 4 წლის განმავლობაში სახელმწიფოს და ბიზნესის თანამშრომლობით არაერთი მნიშვნელოვანი პროექტი განხორციელდა. საჯარო-კერძო პარტნიორობის სისტემის კიდევ უფრო გასაძლიერებლად აუცილებელია შესაბამისი კანონმდებლობის დახვეწა.

საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების, კერძოდ, ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA), გაფორმებით საქართველოს ეკონომიკაში შეიქმნა მნიშვნელოვანი შესაძლებლობები პროდუქტიულობისა და ექსპორტის გაზრდისა და ინვესტიციების მოზიდვისათვის.

ხელი მოეწერა შეთანხმებას ევროპის თავისუფალი ვაჭრობის ასოციაციასთან (EFTA). დასრულდა თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებაზე მოლაპარაკებები ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკასთან. ამჟამად თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებაზე მოლაპარაკებები მიმდინარეობს ჰონგ-კონგთან, ხოლო თურქეთის რესპუბლიკასთან მოლაპარაკებები წარიმართება არსებული თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების გასაფართოებლად.

გაგრძელდება მუშაობა პრიორიტეტულ ქვეყნებთან ლიბერალური სავაჭრო რეჟიმების განვითარების მიზნით. ამის შედეგად გაიზრდება ქართული პროდუქციის საექსპორტო პოტენციალი და საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიცირებულობა.

საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტია საქართველოსა და უცხო ქვეყნების რეგიონებს შორის საქმიანი კავშირების დამყარებისა და თანამშრომლობის გაფართოების პროცესის ხელშეწყობა მსოფლიოს

ლიბერალურ ბაზრებთან ქვეყნის ინტეგრაციის მიზნით. ამ კუთხით მთავრობის პოლიტიკა მიმართული იქნება საზღვარგარეთ საქართველოს დიპლომატიური წარმომადგენლობების ეკონომიკური კომპონენტის გაძლიერებისა და კომერციული ატაშეების სისტემის დანერგვისაკენ.

5.1 **მეწარმეობის განვითარება (პროგრამული კოდი 24 07)**

კერძო სექტორის, როგორც ეკონომიკური ზრდისა და განვითარების მთავარი მამოძრავებელი ძალის, ჩამოყალიბებისათვის შესაბამისი გარემოს შექმნა, მისი კონკურენტუნარიანობის გაზრდის ხელშეწყობა და იმ სფეროების ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა, სადაც კერძო სექტორის შესაძლებლობები სუსტი და შეზღუდულია;

ქვეყნის მდგრადი განვითარებისა და ინკლუზიური ზრდის მისაღწევად მეწარმეობის (მათ შორის, მცირე და საშუალო ბიზნესის) განვითარება, კერძო სექტორისათვის ფინანსების ხელმისაწვდომობის გაზრდა, საქართველოს ეკონომიკის რეგიონალური და გლობალური კონკურენტუნარიანობის ზრდა;

საგარეო სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარება, DCFTA-ს მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად მცირე და საშუალო ბიზნესის შესაძლებლობების გაზრდა; ექსპორტზე ორიენტირებული წარმოების და მაღალი დამატებითი ღირებულების მქონე პროდუქციის შექმნისკენ მიმართული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ხელშეწყობა;

თანამედროვე და ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვა და მომსახურების სფეროს განვითარება, რაც უზრუნველყოფს ეკონომიკური განვითარების პროცესში მოსახლეობის მონაწილეობას;

ექსპორტის ხელშეწყობისათვის ქართული კომპანიების უცხოურ ბაზრებზე წარდგენა და მათი საერთაშორისო გამოფენებში მონაწილეობის უზრუნველყოფა, რაც მნიშვნელოვანია უცხოელ იმპორტიორებთან ურთიერთობების დამყარებისათვის; კომპანიებისთვის დახმარების გაწევა ბაზრის კვლევების კუთხით, რომლებიც მათ ხელს უწყობს ექსპორტის დაგეგმვასა და მიზანმიმართულ განვითარებაში; ექსპორტზე ორიენტირებულ კომპანიებთან რეგულარული კომუნიკაცია და მათთვის დახმარების გაწევა ექსპორტის დასაგეგმად საჭირო მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მიწოდებით;

საქართველოს საწარმოო პოტენციალის პოპულარიზაცია მასშტაბური საერთაშორისო მარკეტინგული კამპანიების წარმოებით და პროდუქციის/მომსახურების პოპულარიზაციით; მეწარმეობის განვითარების წახალისება, დამწყები და არსებული მცირე და საშუალო საწარმოების სათანადო ხელშეწყობა პროდუქტიულობისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდისათვის;

საქართველოს საინვესტიციო პოტენციალის პოპულარიზაცია ქვეყნის

გარეთ; მიზნობრივი ბაზრების იდენტიფიცირება, პოტენციურ ინვესტორ კომპანიებთან მჭიდრო თანამშრომლობა და ინვესტიციების განხორციელებაში დახმარების გაწევა.

5.2

შემოსავლების მობილიზება და გადამხდელთა მომსახურების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 23 02)

გადამხდელთა კმაყოფილების გასაზრდელად ელექტრონული სერვისების გაუმჯობესება, გადამხდელთა მომსახურების თანამედროვე სტანდარტების დანერგვა;

გადამხდელთა მაღალი საგადასახადო კულტურის ჩამოსაყალიბებლად საგადასახადო სფეროში სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლება;

გადასახადის გადახდისათვის თავის არიდების წინააღმდეგ ბრძოლა;

საგადასახადო შემოწმებების სწრაფად და ხარისხიანად ჩასატარებლად კომპიუტერულ აუდიტზე გადასვლა, აუდიტორთა ოპტიმალური რაოდენობის უზრუნველყოფა და მათი კვალიფიკაციის ამაღლება;

ნებაყოფლობითი კანონმორჩილების ხელშეწყობა;

საგადასახადო კანონმდებლობის სრულყოფა და ერთიანი მეთოდოლოგიის შემუშავება;

საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარება და საგადასახადო და საზღვრის გადაკვეთასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესრულებისათვის თავის არიდების გამოვლენა და შესაბამისი რეაგირება;

საბაჟო კონტროლის ეფექტიანობის გაზრდა, საბაჟო ადმინისტრირების გაუმჯობესება-სრულყოფა;

საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციის პროცესში მონაწილეობა, საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების დღის წესრიგითა და მისი განხორციელების ეროვნული სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული ვალდებულებების შესრულება.

5.3

ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება (პროგრამული კოდი 24 01)

ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების ხელშეწყობისათვის ეკონომიკური ზრდის პოლიტიკის დაგეგმვის პროცესის წარმართვა, ანალიზი, პოლიტიკის კოორდინაცია, მისი განხორციელების მონიტორინგი და შეფასება დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით, ეკონომიკის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი მიმართულებების იდენტიფიცირება;

სტაბილური მაკროეკონომიკური გარემოს შენარჩუნება;

გრძელვადიანი ეკონომიკური განვითარებისათვის საქართველოს, როგორც საერთაშორისო საინვესტიციო, საკომუნიკაციო, სატრანსპორტო, ლოჯისტიკური, ენერგეტიკული, ტექნოლოგიური, ტურისტული და საფინანსო კვანძის, პოპულარიზაცია, რაც უზრუნველყოფს ქვეყნის სატრანსპორტო-სატრანზიტო პოტენციალის სრულყოფილ გამოყენებას, ეროვნული წარმოების განვითარებას, ექსპორტის გაზრდას და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას;

ქვეყანაში თანამედროვე ტექნოლოგიების და ინოვაციების დანერგვისა და საერთაშორისო ეკონომიკურ პროცესებში საქართველოს სრულფასოვანი მონაწილეობის ხელშეწყობა;

საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში საქართველოს ინტეგრაციისათვის სავაჭრო პარტნიორ ქვეყნებთან ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება;

ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისათვის სამშენებლო სექტორის განვითარება, რაც უზრუნველყოფს ინვესტიციების მოზიდვას, დასაქმების ზრდას და მოსახლეობის ადგილებზე შენარჩუნებას;

სასარგებლო წიაღისეულის მარაგების სახელმწიფო ბალანსზე აყვანის ხელშეწყობა;

დეგრადირებული მიწების რეკულტივაციის ეროვნული მეთოდოლოგიის მომზადება და დაინტერესებულ მხარეებთან შეთანხმება;

შრომის ბაზრის შესახებ ინფორმაციის მოძიება, შესწავლა/კვლევა/ანალიზი და შრომის ბაზრის საინფორმაციო სისტემის (LMIS) განვითარება;

ელექტროენერგეტიკის, ნავთობისა და გაზის სფეროებში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება; შესაბამისი სტრატეგიისა და სახელმწიფო პროგრამების შემუშავება და მათი განხორციელების კოორდინაცია; ენერგეტიკის სფეროში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

საქართველოში ნავთობისა და გაზის ოპერაციების, ნავთობგაზპროდუქტების ტრანსპორტირების საქმიანობის მარეგულირებელი ერთიანი საფუძვლებისა და სახელმწიფო რეგისტრაციის ერთიანი საინფორმაციო ბანკის შექმნა.

5.4 სახელმწიფო ფინანსების მართვა (პროგრამული კოდი 23 01)

მაკროეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზირების გასაუმჯობესებლად მეთოდოლოგიის დახვეწა და მისი არეალის გაფართოება, გრძელვადიანი პროგნოზირების გაუმჯობესება, მაკროეკონომიკური განვითარების სცენარების მოდელირების სრულყოფა, ფისკალური რისკების მართვისა და შეფასების სისტემის

ჩამოყალიბება;

ხარჯების საშუალოვადიანი გეგმებისა და წლიური ბიუჯეტების პროექტების მომზადება სახელმწიფოს ფუნქციებისა და ვალდებულებების შესასრულებლად სათანადო რესურსების მობილიზებისა და ეფექტიანად განაწილებისათვის;

საჯარო ფინანსების მართვა და ფისკალური წესების შემდგომი რეგულირება სტაბილური ფისკალური პარამეტრების მისაღწევად, აღიარებული საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების შესაბამისად;

საბიუჯეტო პროცესის კალენდრით გათვალისწინებული ეტაპების ჯეროვანი შესრულება;

თვითმმართველი ერთეულების და საჯარო სამართლის იურიდიული პირების ანგარიშების სახელმწიფო ხაზინის ერთიან ანგარიშთა სისტემაში და ბიუჯეტის მართვის ელექტრონულ სისტემაში სრულად მოქცევა;

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმების შემდგომი ეტაპების დაგეგმვა საბიუჯეტო პროცესის, ბიუჯეტის დაგეგმვისა და აღსრულების განვითარებისათვის (მათ შორის, პროგრამული ბიუჯეტის და საშუალოვადიანი სამოქმედო გეგმების მომზადების კოორდინაცია, საინვესტიციო პროექტების მომზადება/განხორციელების მეთოდოლოგიის პილოტირება/სრულად დანერგვის კოორდინაცია);

საინვესტიციო პროექტების შეფასება და მათ შერჩევაში მონაწილეობა საინვესტიციო პროექტების მართვის გზამკვლევისა და მეთოდოლოგიის შესაბამისად;

სახელმწიფო ბიუჯეტის მხარჯავ დაწესებულებებში, აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკებსა და მუნიციპალიტეტებში საინვესტიციო პროექტების მართვის სისტემის დანერგვის კოორდინაცია;

ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობის, საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესების და საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ფარგლებში ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მიზნით საქართველოს მთავრობის მიერ დაგეგმილი სტრუქტურული რეფორმების განხორციელებასა და შესაბამისი სტრატეგიული და სამართლებრივი დოკუმენტების შემუშავებაში მონაწილეობა;

ფისკალური რისკების შეფასებისა და ანალიზის სისტემის დანერგვა, ბიუჯეტის წინაშე მდგარი ფისკალური რისკების იდენტიფიცირება, იდენტიფიცირებული ფისკალური რისკების შემცირებისა და მართვის

მიზნით რეკომენდაციების შემუშავება, ფისკალური რისკების შესახებ ანალიტიკური დოკუმენტის მომზადება და მისი საჯაროობის უზრუნველყოფა;

საგადასახადო პოლიტიკის სრულყოფა, მათ შორის, საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესებისა და საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ფარგლებში ევროკავშირის დირექტივებთან ჰარმონიზაციის მიზნით გადასახადის გადამხდელებს შორის საგადასახადო ტვირთის უკეთესი განაწილება, მეწარმეთა მოთხოვნებისა და საჭიროებების მაქსიმალურად გათვალისწინება, საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება, საგადასახადო შემოსავლების სახით ბიუჯეტში სათანადო რესურსის მობილიზების უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო შიდა ფინანსური კონტროლის რეფორმის ფარგლებში შიდა აუდიტის სუბიექტების საქმიანობის საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა, ფინანსური მართვისა და კონტროლის სისტემის სრულყოფილი ფუნქციონირება;

სათანადო ფინანსური რესურსის მობილიზებისათვის დონორ ორგანიზაციებთან და საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებთან ეფექტიანი თანამშრომლობის შენარჩუნება საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული პრიორიტეტული პროგრამებისა და ინფრასტრუქტურული პროექტების დასაფინანსებლად;

დამატებითი საინვესტიციო რესურსების მოზიდვის პარალელურად, სახელმწიფო საგარეო ვალის მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება, ვალის მდგრადობის შენარჩუნება როგორც საშუალოვადიან, ისე გრძელვადიან პერიოდში;

საერთაშორისო სარეიტინგო კომპანიებთან ურთიერთობების კოორდინაცია;

სახელმწიფო ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარებისათვის სხვადასხვა ინსტრუმენტის გამოყენება არსებული ფისკალური და მონეტარული პოლიტიკის მიზნების შესაბამისად;

ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში საქართველოს ინტეგრაციასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესრულების კოორდინაცია საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს კომპეტენციის ფარგლებში და ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგი;

საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების (IPSAS) შესაბამისად დარიცხვის მეთოდზე დაფუძნებული სააღრიცხვო სისტემის შემოღება.

5.5 **ფინანსების მართვის ელექტრონული და ანალიტიკური უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 23 04)**

საჯარო ფინანსების მართვის ელექტრონული სისტემის (PFMS) და სხვა საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მდგრადობის, უსაფრთხოებისა და საიმედო ფუნქციონირების უზრუნველყოფა (მათ შორის, ბიუჯეტის მართვის ელექტრონული სისტემის მოდერნიზაცია და ფუნქციური განახლება; სახელმწიფო ხაზინის ელექტრონული მომსახურების სისტემის მოდერნიზაცია და ფუნქციური განახლება; სახელმწიფო ვალისა და საინვესტიციო პროექტების მართვის სისტემის დანერგვა; ადამიანური რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის მოდერნიზაცია, ფუნქციური განახლება, დანერგვა და მხარდაჭერა; ელექტრონული აუქციონის სისტემის მოდერნიზაცია და ფუნქციური განახლება; საქმისწარმოების ელექტრონული სისტემის მოდერნიზაცია, ფუნქციური განახლება, დანერგვა და მხარდაჭერა);

საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ინფრასტრუქტურის განვითარება, ბიზნესის უწყვეტობის უზრუნველყოფა და ტექნიკური მხარდაჭერა;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსათვის და სხვა დაინტერესებული ორგანიზაციებისათვის მნიშვნელოვანი IT-პროდუქტების და ელექტრონული სერვისების კვლევა/ანალიზი/დანერგვა;

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ინფორმაციული უსაფრთხოებისა და კიბერუსაფრთხოების ხელშეწყობა;

გარემოსდაცვითი ინფორმაციის მართვის სისტემის მოდერნიზაცია, ფუნქციური განახლება, დანერგვა და მხარდაჭერა;

ვებგვერდებისა და სხვა საინფორმაციო სისტემების შემუშავება, დანერგვა და მხარდაჭერა.

5.6 სახელმწიფო ქონების მართვა (პროგრამული კოდი 24 06)

სახელმწიფო ქონების მართვა და ადმინისტრირება;

სახელმწიფო პროგრამის „აწარმოე საქართველოში“ უძრავი ქონების კომპონენტის განხორციელება;

მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება და მართვის ეფექტიანი სისტემების ჩამოყალიბება (დოკუმენტური არქივის ელექტრონიზაცია და სისტემატიზაცია), აგრეთვე სახელმწიფო ქონების განკარგვის პროცესის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაზრდისათვის პროექტის „სოფლიდან გაუსვლელად“ განხორციელება;

სახელმწიფო ქონების ინვენტარიზაციის სრულმასშტაბიანი პროექტის განხორციელება და სახელმწიფო ქონების ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა;

გამოუყენებელი აქტივების ეკონომიკურ ბრუნვაში ჩართვა და მათი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო ქონების მოვლა-პატრონობისა და დაცვის უზრუნველყოფა;

მთის კურორტებზე საბაგირო გზებისა და სასრიალო ტრასების მშენებლობა და მათი ინფრასტრუქტურის განვითარება;

ქუთაისის საერთაშორისო აეროპორტის სამგზავრო ტერმინალის გაფართოება;

გურიის რეგიონში მდებარე „ბლექ სი არენის“ ტურისტულად საინტერესო ცენტრად ჩამოყალიბების, ადგილობრივი ბიზნესის და ამ რეგიონში მეტი დამსვენებლის მოზიდვის ხელშეწყობა;

ბიზნესსერვისების განვითარება და ხელშეწყობა.

5.7 **სტატისტიკური სამუშაოების დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 47 01)**

სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება;

სტატისტიკური კვლევების დაგეგმვა, მართვა, წარმოება, გავრცელება და ანგარიშგება;

მეთოდოლოგიური და სტატისტიკური სტანდარტების შემუშავება;

დასახული ამოცანებისა და მიზნების მისაღწევად საჭირო საკადრო, ფინანსური, მატერიალურ-ტექნიკური და საინფორმაციო-ტექნოლოგიური რესურსებით უზრუნველყოფა.

5.8 **სტატისტიკური სამუშაოების სახელმწიფო პროგრამა (პროგრამული კოდი 47 02)**

ქვეყნის საგარეო ვაჭრობის (საქონლისა და მომსახურების ექსპორტ-იმპორტის) და ქვეყანაში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობის გაანგარიშება;

სამომხმარებლო ფასებისა და მწარმოებელთა ფასების ინდექსების გაანგარიშება;

ბიზნესსექტორში, აგრეთვე არაკომერციული ორგანიზაციების სექტორში მიმდინარე მოვლენებისა და პროცესების ანალიზი;

ენერგორესურსების მოხმარების შესახებ სტატისტიკური კვლევის ჩატარება და საქართველოს ენერგეტიკული ბალანსის შემუშავება;

არაფინანსური კორპორაციების ფინანსური მაჩვენებლების გაანგარიშება;

სამაცივრო, სასაკლავო მეურნეობებისა და ელევატორების საქმიანობის

გამოკვლევა;

შრომის სტატისტიკის მაჩვენებლების გაანგარიშება;

მიმდინარე დემოგრაფიული კვლევა;

საქართველოს შინამეურნეობების შესახებ მიმდინარე სტატისტიკური მონაცემების (შინამეურნეობების შემოსავლები და ხარჯები, მოსახლეობის სიღარიბისა და უთანაბრობის მაჩვენებლები და სხვა) მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება;

საქართველოს სოფლის მეურნეობის შესახებ მიმდინარე სტატისტიკური მონაცემების მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება;

საქართველოს რეზიდენტი და უცხოელი ვიზიტორების მიერ საქართველოს ტერიტორიაზე განხორციელებული ვიზიტების შესახებ მონაცემების მოპოვება, დამუშავება და გავრცელება;

შინამეურნეობებსა და ბიზნესში საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება;

საწარმოთა ინოვაციური აქტივობების გამოკვლევა.

5.9 **სსიპ – საქართველოს ფინანსური მონიტორინგის სამსახური (პროგრამული კოდი 38 00)**

საქართველოში უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციის, ტერორიზმის დაფინანსების და მათთან დაკავშირებული სხვა დანაშაულებრივი ფაქტების გამოვლენა და პრევენცია;

საქართველოს კანონმდებლობის საერთაშორისო – ფინანსური ქმედების სპეციალური ჯგუფის (FATF) – სტანდარტებთან და ევროკავშირის შესაბამის დირექტივებთან ჰარმონიზაცია;

უკანონო შემოსავლის ლეგალიზაციისა და ტერორიზმის დაფინანსების პრევენციის სფეროში ადგილობრივი და საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება.

5.10 **სსიპ – კონკურენციის სააგენტო (პროგრამული კოდი 43 00)**

თავისუფალი მეწარმეობისა და კონკურენციის ხელშეწყობა;

ბაზრის ლიბერალიზაციის ხელშეწყობისათვის სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ან/და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ ბაზარზე შესვლის ადმინისტრაციული, სამართლებრივი და დისკრიმინაციული ბარიერების დაწესების დაუშვებლობა;

ეკონომიკური აგენტების საქმიანობაში თანასწორუფლებიანობის პრინციპების დაცვა, რაც ითვალისწინებს: დომინირებული

მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების დაუშვებლობას; კონკურენციის შემზღვევით ხელშეკრულებების, გადაწყვეტილებებისა და შეთანხმებული ქმედებების დაუშვებლობას; სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ან/და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ კონკურენციის არამართლზომიერად შემზღვევით ექსკლუზიური უფლებამოსილების მინიჭების დაუშვებლობას; კონკურენციის შემაფერხებელი სახელმწიფო დახმარებების დაუშვებლობას;

კონკურენციის სააგენტოს მიერ გადაწყვეტილებების მიღების საჯაროობის, ობიექტურობის, არადისკრიმინაციულობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა;

ქვეყანაში კონკურენციის მარეგულირებელი კანონმდებლობის სრულყოფა.

5.11 **ბუღალტრული აღრიცხვის, ანგარიშგებისა და აუდიტის ზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 23 06)**

აუდიტისადმი დაქვემდებარებული სუბიექტების ფინანსური ანგარიშგების სანდოობის ამაღლებისათვის აუდიტის ზედამხედველობის ეფექტიანი სისტემის შექმნა, რომელიც უზრუნველყოფს აუდიტორული მომსახურების საერთაშორისო სტანდარტებთან, აუდიტორების პროფესიული განათლების საერთაშორისო სტანდარტებთან, ეთიკის ნორმებთან და ევროკავშირის სათანადო დირექტივასთან შესაბამისობას;

„გარკვეული კატეგორიის ანგარიშვალდებული საწარმოების წლიური ფინანსური ანგარიშგების, კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგებისა და დაკავშირებული ანგარიშგებების შესახებ“ ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2013 წლის 26 ივნისის 2013/34/EU დირექტივასთან დაახლოებისათვის ფინანსური და არაფინანსური ანგარიშგებების პორტალის შექმნა.

5.12 **საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატა (პროგრამული კოდი 49 01)**

სხვადასხვა ქვეყნის სავაჭრო-სამრეწველო პალატებთან და ბიზნესგაერთიანებებთან პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება და მჭიდრო თანამშრომლობა;

ბიზნესფორუმების, კონფერენციების, გამოფენებისა და ორმხრივი შეხვედრების ორგანიზება ქართული და უცხოური ბიზნესწრეების წარმომადგენელთა მონაწილეობით, აგრეთვე ქართული კომპანიების საერთაშორისო გამოფენებში მონაწილეობის ხელშეწყობა და „როუდშოუების“ ორგანიზება;

ქართულ და უცხოურ კომპანიებს შორის ბიზნესკავშირების დამყარების ხელშეწყობა, აგრეთვე ქართული კომპანიების ხელშეწყობა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან კავშირების დამყარების, რეგიონალური/საერთაშორისო ვაჭრობისა და ეკონომიკაში

ინტეგრაციის, რეგიონალური/საერთაშორისო ფინანსური, ადამიანური და ბუნებრივი რესურსების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფით;

ორმხრივი ეკონომიკური მთავრობათაშორისი კომისიების საქმიანობაში მონაწილეობა;

საქართველოს საინვესტიციო გარემოს წარდგენის, ქართული პროდუქციის პოპულარიზაციისა და ექსპორტის ხელშეწყობის მიზნით სხვადასხვა ქვეყანაში წარმომადგენლობების გააქტიურება;

საქართველოში მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობისა და შრომის ბაზრის გაუმჯობესების მიზნით საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობა;

მეწარმე სუბიექტების ინტერესების გათვალისწინებით, არსებული სერვისების გაუმჯობესება/ახალი სერვისების შემუშავება და საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატის ვებგვერდის მეშვეობით ელექტრონული სერვისების დანერგვა;

მეწარმე სუბიექტების ბიზნესკატალოგის შექმნა;

ევროკავშირში ექსპორტით დაინტერესებული მეწარმე სუბიექტებისათვის საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ნაწილის – ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) – ძალაში შესვლის შემდეგ ამოქმედებულ მოთხოვნებთან დაკავშირებით ტრენინგების ჩატარება;

საქართველოში არსებული ბიზნესსუბიექტების ინტერესების დაცვის და მეწარმე სუბიექტების ხელშეწყობის მიზნით სამთავრობო კომისიების, ინვესტორთა საბჭოს, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებული დავების განხილვის საბჭოს და სამინისტროებთან არსებული საკონსულტაციო საბჭოების საქმიანობაში მონაწილეობა;

რეგიონული პალატების ქსელის გაფართოება რეგიონულ მცირე და საშუალო მეწარმეებთან თანამშრომლობისა და მათთვის პალატის სერვისების მიწოდების მიზნით;

ერთი ფანჯრის პრინციპზე დაფუძნებული DCFTA-ს საინფორმაციო ცენტრის ქსელის გაფართოება რეგიონებში, რომლის მიზანია DCFTA-თი გათვალისწინებულ მთავარ საკითხებთან დაკავშირებით საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება, ევროკავშირში საქართველოს ეკონომიკური ინტეგრაციის და საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ორმხრივი სავაჭრო ურთიერთობების ხელშეწყობა, აგრეთვე კერძო სექტორთან მჭიდრო თანამშრომლობა და საკანონმდებლო ცვლილებებთან ადაპტაციის ხელშეწყობა;

საქართველოს რეგიონებში არსებულ ბიზნესკომპანიებთან შეხვედრების, ტრენინგების, სემინარების, ფორუმებისა და პრეზენტაციების გამართვა, აგრეთვე მათთვის კონსულტაციების გაწევა მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობის და პრობლემური საკითხების გაცნობის მიზნით;

კომერციული და საინვესტიციო საერთაშორისო დავეების განსახილველად საქართველოს საერთაშორისო საარბიტრაჟო ცენტრის განვითარება.

5.13 **სტანდარტიზაციისა და მეტროლოგიის სფეროს განვითარება (პროგრამული კოდი 24 03)**

საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – საქართველოს სტანდარტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს მომსახურების სფეროსა და დიაპაზონის გაფართოება;

ყოვლისმომცველი ინსტიტუციური განვითარების (CIB) პროგრამის III ეტაპის („საქართველოს სტანდარტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერა საქართველოსა და ევროკავშირის შორის DCFTA-ს ვალდებულებების შემდგომი დანერგვისათვის“) ფარგლებში შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს სტანდარტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს მეტროლოგიისა და სტანდარტიზაციის რეგიონალურ და საერთაშორისო ორგანიზაციებში ინტეგრაცია;

საქართველოს სტანდარტებისა და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტოს სტანდარტების დეპარტამენტში ISO 9001 სტანდარტის შესაბამისად ხარისხის მენეჯმენტის სისტემის ზოგადი პრინციპების დანერგვა და ქვეყნის ეკონომიკური პრიორიტეტების შესაბამისად სტანდარტიზაციის სფეროში ტექნიკური კომიტეტების ჩამოყალიბება;

მეტროლოგიისა და სტანდარტიზაციის სფეროში საერთაშორისო აღიარების მისაღწევად ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) და მისი ნაწილის – „ტექნიკური ბარიერები ვაჭრობაში“ (TBT) – მოთხოვნების შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება.

5.14 **აკრედიტაციის პროცესის მართვა და განვითარება (პროგრამული კოდი 24 04)**

შესაბამისობის შემფასებელი პირების აკრედიტაციის სამუშაოების კანონით რეგულირებად და ნებაყოფლობით სფეროში აღიარებული საერთაშორისო მოთხოვნების შესაბამისად წარმართვა; შესაბამისობის შეფასების ბაზარზე აკრედიტაციის ახალი მიმართულებების შეთავაზება;

ევროპული დახმარების ინსტრუმენტის (CIB) ფარგლებში საჯარო

სამართლის იურიდიული პირის – აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს – აკრედიტაციის ცენტრის ევროკავშირის პრაქტიკასთან შემდგომი დაახლოების პროექტის განხორციელება;

აკრედიტაციის რეგიონალური და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ EA-ს ხელმძღვრე მხარედ აღიარებისათვის დასკვნითი ღონისძიებების განხორციელება;

ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გზისთვის ვარგისობაზე სავალდებულო პერიოდული ტესტირების სრულად დანერგვისათვის საჭირო ღონისძიებების განხორციელება.

6 ინსტიტუციური განვითარება და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერა

„საჯარო სამსახურის შესახებ“ საქართველოს კანონმა შექმნა სათანადო სამართლებრივი საფუძველი საჯარო სამსახურის რეფორმის განსახორციელებლად და „კარგი მმართველობის“ პრინციპების დასაწესებლად. ეტაპობრივად ჩამოყალიბდება საჯარო სამსახურის კარიერული მოდელი, რომელიც უზრუნველყოფს, რომ მოხელეთა სამსახურში აყვანა და კარიერული წინსვლა ობიექტური კრიტერიუმების შესაბამისად მოხდეს.

გაგრძელდება პოლიტიკის დაგეგმვისა და მონიტორინგის ერთიანი სისტემის დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით, რომელიც ეფუძნება გამჭვირვალე, შედეგზე ორიენტირებული, საზოგადოების ჩართულობის პრინციპსა და ანგარიშვალდებულებაზე დამყარებული სისტემის ჩამოყალიბების იდეას. პოლიტიკის დაგეგმვისა და მონიტორინგის ერთიანი სისტემა საფუძვლად დაედება გაეროს მდგრადი განვითარების მიზნების ეროვნულ დონეზე იმპლემენტაციას და ეროვნული დაგეგმვის დოკუმენტებში ინტეგრაციას.

საჯარო მმართველობის რეფორმის ფარგლებში გაგრძელდება აქტიური მუშაობა საჯარო ფინანსების მართვის, ანგარიშვალდებულებისა და მუნიციპალიტეტების მმართველობითი შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით, რათა ეს რეფორმა სრულად და წარმატებით განხორციელდეს. საქართველოს მთავრობა მუდმივად გააუმჯობესებს ადამიანის უფლებების დაცვის სტანდარტებს საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნული სტრატეგიის პრინციპების შესაბამისად.

სისხლის სამართლის პოლიტიკის გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად გაგრძელდება სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმა სამოქალაქო სექტორის მონაწილეობით, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად და საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარებით.

სახელმწიფო კვლავ უზრუნველყოფს საკუთრების უფლების განუხრელ დაცვას. გაგრძელდება სამართლიანობის აღდგენის პროცესი. საქართველოს კონსტიტუციის ფარგლებში და საერთაშორისო ვალდებულებების შესაბამისად ქვეყნის ხელისუფლება გამოიყენებს ყველა სამართლებრივ მექანიზმს, რათა თითოეულ ადამიანს აღუდგეს წინა ხელისუფლების მიერ დარღვეული უფლება.

უზრუნველყოფილი იქნება კორუფციასთან ბრძოლის სფეროში გადადგმული ნაბიჯების ქმედითი კოორდინაცია, სამოქალაქო საზოგადოების მონაწილეობა, ამ კუთხით განათლების დონის ამაღლება

და საზოგადოების ინფორმირებულობის გაზრდა, ანტიკორუფციული მექანიზმების დანერგვა და გაძლიერება. დაინერგება ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციების მონიტორინგის სისტემა, რაც ხელს შეუწყობს მონიტორინგის სრულყოფას, კერძოდ, დეკლარაციებში წარმოდგენილი ინფორმაციის სისწორის დადგენას.

დაიხვეწება და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი გახდება პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის მარეგულირებელი კანონმდებლობა და ზედამხედველობის სისტემა. გაგრძელდება შიდა და გარე კონტროლის მექანიზმების განვითარება, რომლებიც ოპერატიულ-სამმეგრეო ღონისძიებათა განხორციელებისას პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფრო მაღალი სტანდარტით დაცვას უზრუნველყოფს. აღნიშნული ცვლილებები ისე განხორციელდება, რომ დაცული იყოს გონივრული ბალანსი პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობისა და ქვეყნისა და ადამიანების უსაფრთხოების ინტერესებს შორის. განხორციელდება ქმედითი ღონისძიებები პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებლად.

ასევე განხორციელდება ქმედითი ღონისძიებები თანასწორობის უფლების რეალიზებისათვის და ადამიანების ნებისმიერი ნიშნით დისკრიმინაციის თავიდან ასაცილებლად და აღსაკვეთად.

საქართველო, როგორც კორუფციასთან ბრძოლის სფეროში რეგიონის აღიარებული ლიდერი და ღია მმართველობის პარტნიორობის (OGP) თანათავმჯდომარე ქვეყანა, გააგრძელებს მუშაობას იმისათვის, რომ კორუფციასთან ბრძოლის სფეროში თავისი მიღწევები კიდევ უფრო შთამბეჭდავი გახადოს. ამ მიზნით იგი კვლავ მჭიდროდ ითანამშრომლებს ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციასთან (OECD), GRECO-სთან და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

დაიხვეწება საჯარო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის მარეგულირებელი ნორმები და შემუშავდება ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ კანონის პროექტი, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოს კანონმდებლობისა და პრაქტიკის საერთაშორისო სტანდარტებსა და უცხო ქვეყნების საუკეთესო პრაქტიკასთან შესაბამისობას, ინფორმაციის თავისუფლების შესახებ ცალკეულ აქტებში გაბნეული ნორმების ერთ საკანონმდებლო აქტში გაერთიანებას და საკანონმდებლო ხარვეზების აღმოფხვრას. კიდევ უფრო მოწესრიგდება საჯარო ინფორმაციის გაცემის არსებული პრაქტიკა.

6.1 საკანონმდებლო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01)

კანონშემოქმედებითი საქმიანობის უზრუნველყოფა;

ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა;

საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრულ ფარგლებში საქართველოს მთავრობის საქმიანობის კონტროლი და სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება.

6.1.1 საკანონმდებლო, წარმომადგენლობითი და საზედამხედველო საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01 01)

საქართველოს მოსახლეობის მიერ საქართველოს პარლამენტისათვის მინდობილი ინტერესების დაცვის უზრუნველყოფა;

კანონშემოქმედებითი საქმიანობის უზრუნველყოფა;

ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების განსაზღვრა;

საქართველოს ოკუპირებული რეგიონების ე. წ. დამოუკიდებლობის არაღიარების პოლიტიკით და საერთაშორისო თანამეგობრობის ჩართულობით ქვეყნის დეოკუპაციის მისაღწევად შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრულ ფარგლებში საქართველოს მთავრობის საქმიანობის კონტროლი და სხვა უფლებამოსილებების განხორციელება;

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების რატიფიცირება და მათთან შეერთება;

საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ კანონის მიღება და მისი შესრულების საპარლამენტო კონტროლი;

საქართველოს პარლამენტის წინაშე ანგარიშვალდებული ორგანოების ყოველწლიური ანგარიშების მოსმენა და შესაბამისი რეკომენდაციების მომზადება;

საერთაშორისო საპარლამენტაშორისო ორგანიზაციებთან და სხვა სახელმწიფოთა პარლამენტების წევრებთან აქტიური თანამშრომლობა;

საქართველოს ევროკავშირსა და ნატოში გაწევრებისათვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, ევროკავშირსა და ნატოსთან ინტეგრაციის პროცესების გადრმავევა და მათ დირექტივებთან ჰარმონიზაცია;

საქართველოს პარლამენტის დროებითი კომისიებისა და გენდერული თანასწორობის საბჭოს საქმიანობის უზრუნველყოფა.

6.1.2

საპარლამენტო ფრაქციების და მაჟორიტარი პარლამენტის წევრების ბიუროების საქმიანობა (პროგრამული კოდი 01 01 02)

საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად, საქართველოს პარლამენტის საპარლამენტო ფრაქციების და მაჟორიტარი პარლამენტის წევრების ბიუროების საქმიანობის ხელშეწყობისათვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, აგრეთვე მათი ხელშეწყობა საქართველოს პარლამენტისა და მისი ორგანოების საქმიანობაში მონაწილეობის მისაღებად,

კანონშემოქმედებითი და მაკონტროლებელი (საზედამხედველო) საქმიანობის განსახორციელებლად.

6.1.3

საკანონმდებლო საქმიანობის ადმინისტრაციული მხარდაჭერა (პროგრამული კოდი 01 01 03)

საქართველოს პარლამენტის ბიუროს, საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარისა და მისი მოადგილეების, საქართველოს პარლამენტის წევრების, კომიტეტების, საპარლამენტო ფრაქციების, უმრავლესობისა და უმცირესობის, საქართველოს პარლამენტის საგამოძიებო და სხვა დროებითი კომისიების საქმიანობის ორგანიზაციული, სამართლებრივი, დოკუმენტური, საინფორმაციო, საფინანსო, მატერიალურ-ტექნიკური და სოციალურ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების უზრუნველყოფა;

საქართველოს პარლამენტის პლენარული სხდომების მომზადება, კანონპროექტებით უზრუნველყოფა და საკითხების განხილვისას გამოთქმული წინადადებებისა და შენიშვნების აღრიცხვა;

საქართველოს პარლამენტის წევრების მიერ უფლებამოსილების განხორციელების ხელშეწყობა;

საქართველოს პარლამენტის საქმიანობის მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით გაშუქება და დოკუმენტების გამოქვეყნება;

საქართველოს პარლამენტისა და მისი აპარატის საქმიანობის თანამედროვე ინფორმაციული ინფრასტრუქტურის შექმნის, გამართული მუშაობის და განვითარების უზრუნველყოფა;

საქართველოს პარლამენტის ვებგვერდის მართვა, განვითარება და ტექნიკური უზრუნველყოფა;

საქართველოს კანონმდებლობით საქართველოს პარლამენტის გამგებლობისთვის მიკუთვნებული სხვა საკითხების გადაწყვეტის ხელშეწყობა.

6.2

არჩევნების ჩატარების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 06 02)

არჩევნების დაგეგმვა – სამართლებრივი, ორგანიზაციული, ფინანსური და მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფა;

არჩევნების ჩატარებისათვის საჭირო ინვენტარის შესყიდვა;

კომპეტენციის ფარგლებში საარჩევნო დავების განხილვა;

საარჩევნო პერიოდში საიმიჯო კამპანიის წარმოება;

ამომრჩევლის საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელება;

ინკლუზიური საარჩევნო გარემოს უზრუნველყოფა;

გენდერულად დაბალანსებული და თანაბარი გარემოს ხელშეწყობა;

საოლქო და საუბნო საარჩევნო კომისიების წევრთა კვალიფიკაციის ამაღლება.

6.3 პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის დაფინანსება (პროგრამული კოდი 06 04)

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის შესაბამისად პოლიტიკური პარტიებისა და არასამთავრობო სექტორის განვითარებისა და ჯანსაღი, კონკურენტუნარიანი პოლიტიკური სისტემის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;

არასამთავრობო ორგანიზაციებისათვის საარჩევნო თემატიკაზე საგრანტო კონკურსების ჩატარება და გრანტებისათვის ბიუჯეტით განსაზღვრული თანხების განაწილების უზრუნველყოფა.

6.4 სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის აპარატი (პროგრამული კოდი 05 01)

სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის თანამედროვე, დამოუკიდებელ, უმაღლეს აუდიტორულ ორგანოდ ჩამოყალიბება, რომელიც თავის საქმიანობას საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად წარმართავს და საზოგადოების მაღალი ნდობით სარგებლობს;

უმაღლესი აუდიტორული ორგანოების თანამედროვე, სანიმუშო პრაქტიკის გაცნობა და აუდიტორთა პროფესიული ცნობიერების ამაღლება აუდიტორული ცოდნითა და უნარებით;

გარე აუდიტის შესაძლებლობების, საკანონმდებლო მანდატის და გაცემული რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგი;

სახელმწიფო სახსრების, სახელმწიფოს სხვა მატერიალური ფასეულობების ხარჯვისა და გამოყენების კანონიერების, მიზნობრიობის დაცვის და ეფექტიანობის ხელშეწყობა;

ინფორმაციული ტექნოლოგიების (IT) აუდიტის დანერგვა;

კომპეტენციის ფარგლებში საჯარო ფინანსების მართვის გაუმჯობესების ხელშეწყობა.

6.5 საარჩევნო გარემოს განვითარება (პროგრამული კოდი 06 01)

მიუკერძოებელი, გამჭვირვალე და მაღალ პროფესიულ დონეზე ადმინისტრირებული არჩევნების საქართველოს კანონმდებლობის დაცვით ჩატარება და ყველა პირობის შექმნა, რათა ამომრჩევლებმა და საარჩევნო პროცესებში ჩართულმა სხვა მხარეებმა თავისუფლად განახორციელონ საარჩევნო უფლება;

ინსტიტუციური გაძლიერება: საარჩევნო ადმინისტრაციის დამოუკიდებლობის, პროფესიონალიზმისა და სანდოობის

განმტკიცება, ეფექტიანი საბიუჯეტო პოლიტიკის და უწყვეტ ორგანიზაციულ და პროფესიულ განვითარებაზე ორიენტირებული სისტემის დამკვიდრება; დემოკრატიული პროცესების განვითარებაში წვლილის შეტანა;

სამოქალაქო და ამომრჩევლის განათლება: საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელებით საარჩევნო პროცესებში სამოქალაქო ჩართულობის გაზრდა, ამომრჩეველთა აქტივობის ზრდის და ინფორმირებული არჩევანის გაკეთების ხელშეწყობა;

საარჩევნო გარემო: საარჩევნო პროცესებში ჩართული მხარეების აქტიური მონაწილეობით მაქსიმალურად ინკლუზიური საარჩევნო გარემოს შექმნა, საქართველოს კანონმდებლობის დახვეწის პროცესის ხელშეწყობა;

საარჩევნო პროცესების დაგეგმვა, ყველა ტიპის არჩევნების ჩატარების ორგანიზაციული, სამართლებრივი და ტექნიკური უზრუნველყოფა.

6.6 სამართალშემოქმედებისა და ქვეყნის ინტერესების სამართლებრივი მხარდაჭერის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და მართვა, მათ შორის, სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განხორციელება (პროგრამული კოდი 26 01)

ეფექტიანი სამართალშემოქმედებითი საქმიანობის განხორციელება, საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოება, საქართველოს, საერთაშორისო და უცხო ქვეყნების სასამართლოებსა და არბიტრაჟებში სახელმწიფო წარმომადგენლობა, სახელმწიფოსა და სახელმწიფო უწყებების მიერ გასაფორმებელი საერთაშორისო და კერძო (მრავალმილიონიანი ან/და საარბიტრაჟო ინსტიტუტთან დაკავშირებული) ხელშეკრულებების სამართლებრივი ექსპერტიზა და ეფექტიანი უწყებათაშორისი კოორდინაცია;

სამართლის ცალკეული დარგების განვითარების აუცილებლობისა და პერსპექტივების შესწავლა; სამართალშემოქმედებითი საქმიანობის განსახორციელებლად სამინისტროებისა და სხვა დარგობრივი უწყებების პრობლემატიკის შესწავლა, საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების მომზადება; სხვადასხვა პრიორიტეტული სფეროს განვითარებისათვის საკანონმდებლო ინიციატივების, საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების მომზადება; სხვა სახელმწიფოთა კანონმდებლობების შესწავლა და ანალიზი; საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების შესაბამისი საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების პროექტების მომზადება, საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის სამართალთან დაახლოების სახელმძღვანელოს შემუშავება; საქართველოს კანონმდებლობის საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებიდან და საერთაშორისო ორგანიზაციებში წევრობიდან გამომდინარე ვალდებულებებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;

არბიტრაჟებსა და უცხო ქვეყნების სასამართლოებში კომერციულ და საინვესტიციო დავებზე, ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოსა და გაეროს სახელმწიფოებო ორგანოებში სახელმწიფოთაშორის ან/და ინდივიდუალურ დავებზე სახელმწიფო წარმომადგენლობა; სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოსთან თანამშრომლობა და მასთან სხვა სახელმწიფო ორგანოების თანამშრომლობის კოორდინაცია; საქართველოს სასამართლოში საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს წინააღმდეგ შეტანილ სარჩელებზე სამინისტროს ინტერესების დაცვა, აგრეთვე სახელისუფლებო დაწესებულებების წინააღმდეგ დავებში მონაწილეობა სამინისტროს კომპეტენციის გათვალისწინებით;

სახელმწიფოსა და სახელმწიფო უწყებების მიერ გასაფორმებელი საერთაშორისო და კერძო (მრავალმილიონიანი ან/და საარბიტრაჟო ინსტიტუტთან დაკავშირებული) ხელშეკრულებების პროექტების სამართლებრივი შეფასება/ექსპერტიზა მათი საქართველოს კანონმდებლობასთან შესაბამისობის დასადგენად და შესაბამისი დასკვნის პროექტის მომზადება, აგრეთვე ხელშეკრულებების პროექტების სამართლებრივი შეფასება მათში არსებული სამართლებრივი რისკების კუთხით და შესაბამისი დასკვნის პროექტის მომზადება;

სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის განმახორციელებელი უწყებათაშორისი საკოორდინაციო საბჭოს საქმიანობის ადმინისტრირება, ორგანიზაციული და ანალიტიკური მხარდაჭერა; სისხლის სამართლის სისტემის რეფორმის სექტორული სტრატეგიებისა და სამოქმედო გეგმების ყოველწლიური განახლება; წლიური პროგრესის შესახებ ანგარიშების მომზადება; საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში შესატანი ცვლილებების პროექტის მომზადება;

საქართველოს ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგიისა და მისი განხორციელების სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და განხორციელების პროცესში უწყებათაშორისი საქმიანობის კოორდინაცია, ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგიის ყოველწლიური განახლება, პროგრესის შესახებ ანგარიშისა და შესრულების შეფასების ანგარიშის მომზადება და გამოქვეყნება, ანტიკორუფციული კუთხით მნიშვნელოვან სხვა საკითხებზე (მათ შორის, კანონპროექტებზე) მუშაობა; ეროვნულ დონეზე ღია მმართველობის პარტნიორობის საკოორდინაციო-საკონსულტაციო მექანიზმის – ღია მმართველობა საქართველოს ფორუმის საქმიანობის ხელშეწყობა, ღია მმართველობის პარტნიორობის ფარგლებში დაგეგმილ საერთაშორისო ღონისძიებებში საქართველოს წარმომადგენლობის მონაწილეობის (თავმჯდომარეობა) უზრუნველყოფა;

ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) წინააღმდეგ მიმართული პოლიტიკის გაძლიერების ხელშეწყობა; გენდერული თანასწორობის უზრუნველყოფის და ქალთა მიმართ ძალადობის აღმოფხვრის ხელშეწყობა; ადამიანის წამების, არაადამიანური, სასტიკი ან პატივისა და ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის წინააღმდეგ ეფექტიანი ბრძოლის პოლიტიკის შემუშავება, მისი განხორციელების ხელშეწყობა და მონიტორინგი; ადამიანის უფლებების დაცვაზე ორიენტირებული, დაბალანსებული ნარკოპოლიტიკის შემუშავება; საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართლის იმპლემენტაციის ხელშეწყობა.

6.7 **ეროვნული საარქივო ფონდის დაცულობის, მომსახურების თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 26 03)**

ეროვნული საარქივო ფონდის მატერიალური ან/და ელექტრონულ მატარებლებზე გადატანილი დოკუმენტებით შევსება, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების ელექტრონული ბაზის შექმნა და მუდმივი განახლება, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების აღწერა და ცენტრალიზებული აღრიცხვა, ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების დაცვისა და შენახვის სათანადო პირობების უზრუნველყოფა;

კინოფირებისა და საარქივო დოკუმენტების ელექტრონულ მატარებლებზე გადატანა; ადგილობრივ არქივებში დაცული დოკუმენტების რეგიონული არქივების გარემონტებულ შენობებში გადატანა/განთავსება, სადაც საარქივო დოკუმენტების დაცვისა და შენახვის სათანადო პირობებია შექმნილი; შიდა ქართლის რეგიონული არქივის შენობის მშენებლობა და აღჭურვა;

მოქალაქეზე ორიენტირებული მომსახურების დანერგვის და დოკუმენტების ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით მოქალაქეთა მომსახურების, ეროვნული საარქივო ფონდის მკვლევართა აღრიცხვისა და მართვის, გენეალოგიური მონაცემების აღრიცხვის ელექტრონული სისტემების და ეროვნული საარქივო ფონდის დოკუმენტების (ტექსტური დოკუმენტები, ფოტოფონოვიდეოდოკუმენტები, რუკები) ელექტრონული კატალოგების შექმნა და განვითარება;

ქვემო ქართლისა და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონული არქივების შენობებისათვის ხანძარქრობის სისტემების მოწყობა, ნიტროფუძიანი და ტრეაცეტატული ფირების შემცველი დოკუმენტების საცავის მშენებლობა და აღჭურვა, თბილისში მდებარე საქართველოს ეროვნული არქივის შენობის ეზოში დამხმარე, სამეურნეო სათავსებისა და სკვერის, აგრეთვე სანიაღვრე სისტემის მოწყობა და შენობის კაპიტალური რემონტი.

6.8 **სსიპ – იურიდიული დახმარების სამსახური (პროგრამული კოდი 36 00)**

საქართველოს თითქმის მთელ ტერიტორიაზე, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში, მათ შორის, სამოქალაქო სამართლის და ადმინისტრაციული სამართლის გარკვეულ საქმეებზე,

იურიდიული დახმარების გაწევა;

მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდისათვის ინფრასტრუქტურის განვითარება და ახალი ოფისების გახსნა;

იურიდიული დახმარების სამსახურის მანდატის გაფართოების და საკანონმდებლო ცვლილებების გათვალისწინებით, სამსახურში დასაქმებული ადვოკატების სათანადო პროფესიული გადამზადების უზრუნველყოფა;

იურიდიული დახმარების სისტემის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.

6.9 საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის ფუნქციონირების გაძლიერების ღონისძიებები (საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი) (პროგრამული კოდი 41 01)

საქართველოს ტერიტორიაზე, თავისუფლების შეზღუდვის ადგილებში ადამიანის უფლებათა დაცვის მდგომარეობაზე გეგმური და მოულოდნელი (დაუგეგმავი) მონიტორინგის განხორციელება;

წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან სასჯელის პრევენციისათვის რეკომენდაციების შემუშავება;

მონიტორინგის ანგარიშების მომზადება და წარდგენა;

საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშების გამოცემა და სხვადასხვა დონეზე წარდგენა;

ადამიანის უფლებათა სავარაუდო დარღვევების შესახებ განცხადებების/საჩივრების მიღება, განხილვა და შესაბამისი რეაგირება;

შემუშავებული რეკომენდაციების შესრულების მონიტორინგი, მათი განხორციელების შეფასება;

საქართველოს სახალხო დამცველის რეგიონული ოფისების მუშაობის მხარდაჭერა და მათი გაზრდა;

ადამიანის უფლებათა სფეროში საგანმანათლებლო კამპანიების განხორციელება, მათ შორის, სოციალური რეკლამის დამზადება და მასშედით გავრცელება;

სამიზნე აუდიტორიისთვის საგანმანათლებლო აქტივობების განხორციელება;

საქართველოს სახალხო დამცველის საინფორმაციო ბიულეტენის ყოველთვიურად გამოცემა;

ადამიანის უფლებათა თემატიკაზე საჯარო დებატების გამართვა, კონკურსების ჩატარება, სხვადასხვა პუბლიკაციის გამოცემა და გავრცელება;

ტოლერანტობის კულტურის განვითარების და თანასწორუფლებიანი გარემოს ჩამოყალიბების ხელშეწყობა;

უმრავლესობისა და უმცირესობის ჯგუფებს შორის მრავალმხრივი დიალოგის ხელშეწყობა; ეროვნული და რელიგიური უმცირესობების ინტეგრაციის პროცესის ხელშეწყობა;

რელიგიური და ეთნიკური უმცირესობების მდგომარეობის მონიტორინგი, არსებული ტენდენციების გამოკვეთა და ანალიზი, ტოლერანტობის საკითხებზე რეკომენდაციებისა და წინადადებების შემუშავება და შესაბამისი სახელმწიფო უწყებებისათვის წარდგენა;

საქართველოს ადამიანის უფლებების დაცვის სამთავრობო სამოქმედო გეგმისა და სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის სამოქმედო გეგმის მონიტორინგის განხორციელება რელიგიათა საბჭოს და ეროვნულ უმცირესობათა საბჭოს მონაწილეობით;

ბავშვთა უფლებრივი მდგომარეობის ზედამხედველობა ცენტრსა და რეგიონებში;

არასრულწლოვანთა პენიტენციური დაწესებულებების მონიტორინგის გაძლიერება;

სკოლამდელი დაწესებულებების მონიტორინგი;

24-საათიანი სახელმწიფო ზრუნვის ქვეშ მყოფი არასრულწლოვნების სამზრუნველო დაწესებულებიდან გასვლისთვის მომზადების ზედამხედველობა;

საქართველოში გენდერული თანასწორობის დაცვის სფეროში არსებული ეროვნული და საერთაშორისო აქტების შესრულების მონიტორინგი, საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატში შემოსული, გენდერული თანასწორობის დარღვევასთან დაკავშირებული განცხადებების/საჩივრების შესწავლა და შესაბამისი დასკვნების/რეკომენდაციების/წინადადებების პროექტების მომზადება;

საქართველოში და მისი ფარგლების გარეთ გენდერული თანასწორობის სფეროში მოქმედი სახელმწიფო და არასახელმწიფო ორგანოებისა და ორგანიზაციების საქმიანობისა და გამოცდილების განზოგადება და საქართველოში დანერგვის ორგანიზება;

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებრივი მდგომარეობის მონიტორინგი;

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა მიმართ ეფექტიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ინტერესების ადვოკატირება;

გაეროს „შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კონვენციის“ მოთხოვნების შესრულების მონიტორინგი;

ე. წ. გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებში ადამიანის უფლებათა მდგომარეობის შესწავლა და მონიტორინგი;

„დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული ფუნქციების შესრულება;

თავდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის მონიტორინგი.

6.10 იუსტიციის სახლის მომსახურებათა განვითარება და ხელმისაწვდომობა (პროგრამული კოდი 26 08)

სახელმწიფო სერვისების მიწოდების მაღალი სტანდარტის შენარჩუნება და გაუმჯობესება, ახალი პროდუქტების/სერვისების დანერგვა და დაინტერესებული პირებისათვის მათი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

სახელმწიფო სერვისების ხელმისაწვდომობა და ადმინისტრაციული პროცედურებისთვის დახარჯული დროის შემცირება; იუსტიციის სახლში დამატებით რამდენიმე კერძო და სახელმწიფო სერვისის ინტეგრაცია (საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სოციალური მომსახურების სააგენტოს და ენერგოკომპანიების ზოგიერთი სერვისის დანერგვა); იუსტიციის სახლის სერვისების პოპულარიზაცია, ცნობადობის გაზრდა და იუსტიციის სახლის კონცეფციის ექსპორტი დაინტერესებულ ქვეყნებში;

ინფრასტრუქტურული ხარვეზების აღმოფხვრა, რაც ხელს შეუწყობს იუსტიციის სახლის მომხმარებლებისათვის მომსახურების შეუფერხებელ მიწოდებას;

ზოგიერთ დიდ ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულში (ახალქალაქი, მარტვილი, ხონი, სენაკი, ბოლნისი, ხაშური) იუსტიციის სახლის ფილიალების გახსნა.

6.11 ელექტრონული მმართველობის განვითარება (პროგრამული კოდი 26 05)

სახელმწიფო ორგანიზაციებისათვის, არასამთავრობო ორგანიზაციებისათვის, კერძო სექტორისა და მოქალაქეებისათვის ელექტრონული სერვისების მიწოდების და მონაცემთა გაცვლის

ეფექტიანად და უსაფრთხოდ უზრუნველყოფა ერთი ფანჯრის პრინციპით;

ინფორმაციული უსაფრთხოების აუდიტის განხორციელება, ინფორმაციული უსაფრთხოების შეღწევადობის (მდგრადობის) ტესტირება, კომპიუტერული ინციდენტების აღმოჩენისათვის გამიზნული ქსელური სენსორის დაყენება და მართვა, კიბერუსაფრთხოების საკითხების რეგულირება, კომპიუტერულ ინციდენტებზე დახმარების ჯგუფის მიერ კომპიუტერული ინციდენტების პრევენცია, გამოვლენა და შედეგების მართვა;

მონაცემთა გაცვლის ინფრასტრუქტურის გამოყენება, რომლის კომპონენტია სამი სახის აპარატურულ-პროგრამული მიმართულება/ინსტრუმენტი: „საქართველოს სამთავრობო კარიბჭე“ – ელექტრონული სერვისების მეშვეობით სხვადასხვა ინფორმაციის უსაფრთხო გარემოში გაცვლა; „მოქალაქის პორტალი“ – ყველა დაინტერესებული პირისათვის სახელმწიფოს და ბიზნესსექტორის მიერ მისაწოდებელი სხვადასხვა ელექტრონული სერვისის უსაფრთხო ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა ერთი ფანჯრის პრინციპით; „საერთაშორისო ვაჭრობის მხარდამჭერი სისტემა“ – ინტეგრირებული საკონტინერო გადაზიდვები, სახმელეთო და საჰაერო გადაზიდვების ეტაპობრივად დამატება, ეროვნული სისტემის მსგავს საერთაშორისო სისტემებთან ინტეგრაცია;

ინფორმაციის ერთიანი სახელმწიფო რეესტრის – „რეესტრთა რეესტრის პორტალის“ ეფექტიანი ფუნქციონირების ხელშეწყობა; რეესტრის სუბიექტის მონაცემთა ბაზების, რეესტრების, მომსახურებისა და ინფორმაციული სისტემების წარმოების ერთიანი სტანდარტების დადგენისა და შესრულების კოორდინაცია; რეესტრის სუბიექტის მიერ მომსახურების შექმნის, გაუმჯობესებისა და ოპტიმიზაციის შესახებ რეკომენდაციების შემუშავება და წარდგენა, პროგრამული უზრუნველყოფის განვითარება, პირველადი მხარდაჭერის ქსელის შექმნა და სახელმწიფო დაწესებულებების ტრენინგმოდულებით მხარდაჭერა.

6.12 მიწის ბაზრის განვითარება (WB) (პროგრამული კოდი 26 09)

მიწის ნაკვეთებზე საკუთრების უფლებათა სისტემური რეგისტრაცია; შერჩეულ 12 საპილოტე არეალში მდებარე მიწის ნაკვეთებზე საკუთრების უფლებათა სისტემური რეგისტრაციის დასრულების შემდეგ საპილოტე პროექტის შედეგად გამოვლენილი მონაცემებისა და სხვა ინფორმაციის დამუშავება და პროექტის დაწყებამდე არსებულ მონაცემებთან შედარება; მიწაზე უფლებათა სისტემური რეგისტრაციის პოლიტიკისა და პროცედურების ეფექტიანობის შეფასება;

მიწის რეგისტრაციის რაოდენობის გავლენა მიწებთან დაკავშირებულ გარიგებებზე, მიწებთან დაკავშირებულ დავებზე, მიწაში კაპიტალდაბანდებებზე, სოფლის მეურნეობის მოსავლიანობასა და

მოგებიანობაზე;

საპილოტე პროექტის შედეგების ანალიზისა და შეფასების საფუძველზე მიწის ნაკვეთებზე უფლებათა სისტემური რეგისტრაციის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება.

6.13

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის აპარატი (პროგრამული კოდი 51 00)

პერსონალური მონაცემების დაცვის მარეგულირებელი კანონმდებლობის აღიარებულ საერთაშორისო სტანდარტებთან, ევროკავშირისა და ევროპის საბჭოს სამართლებრივ აქტებთან ჰარმონიზაციის ხელშეწყობა; კომპეტენციის ფარგლებში საქართველოს მიერ ნაკისრი საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებაში მონაწილეობა; სხვა უწყებებთან, ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, სხვა სახელმწიფოების მონაცემთა დაცვის სახელმძღვანელო ორგანოებთან თანამშრომლობა;

„პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული საგამოძიებო მოქმედებების და ელექტრონული კომუნიკაციის მაიდენტიფიცირებელ მონაცემთა ცენტრალურ ბანკში განხორციელებული აქტივობების კონტროლი;

მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებული განცხადებების განხილვა და შესაბამისი რეაგირება, აგრეთვე საჯარო და კერძო დაწესებულებებისათვის, ფიზიკური პირებისათვის მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებულ საკითხებზე კონსულტაციების გაწევა, მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შემოწმება (ინსპექტირება); პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის გადაწყვეტილებების აღსრულების კონტროლი;

სხვა სახელმწიფოში ან/და საერთაშორისო ორგანიზაციაში პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სათანადო გარანტიების არსებობის შეფასება და მონაცემთა გადაცემაზე ნებართვის გაცემა საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად;

არსებული ფაილური სისტემების დეტალური აღრიცხვით შექმნილი ფაილურ სისტემათა კატალოგების რეესტრის წარმოება და გამოქვეყნება;

პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის, პერსონალური მონაცემების დამუშავებისა და დაცვის შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება, მონაცემთა დაცვის მდგომარეობის და მასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ საზოგადოების ინფორმირება, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის თემაზე ტრენინგების, საჯარო შეხვედრებისა და სემინარების ორგანიზება;

მონაცემთა დამუშავების შესახებ კანონმდებლობის სრულყოფისათვის სამართალშემოქმედებით პროცესში მონაწილეობა, მათ შორის,

მონაცემთა დამუშავებასთან დაკავშირებულ ნორმატიულ აქტებზე დასკვნების მომზადება.

6.14 **სსიპ – საჯარო სამსახურის ბიურო (პროგრამული კოდი 50 00)**

საჯარო სამსახურში ადამიანური რესურსების მართვის და ადამიანური რესურსების წლიური გეგმის შემუშავების პროცესების კოორდინაცია, საჯარო სამსახურის ინსტიტუციური მოწყობის სრულყოფა, მოხელისა და მის მიერ შესრულებული სამუშაოს შეფასების და მოხელეთა სწავლების ერთიანი სისტემის, აგრეთვე მოხელეთა კლასიფიკაციისა და ანაზღაურების ერთიანი სისტემის დანერგვა;

თანამდებობის პირთა ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციების კანონით გათვალისწინებული სავალდებულო რაოდენობის მონიტორინგი;

საჯარო სამსახურის ბიუროს თანამშრომელთა გადამზადება.

6.15 **საარჩევნო ინსტიტუციის განვითარების და სამოქალაქო განათლების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 06 03)**

საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება და განხორციელება არჩევნებში ჩართული მხარეებისათვის;

ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობა;

საარჩევნო ადმინისტრაციის მოხელეთა სერტიფიცირების ჩატარება;

„მოქალაქეთა პოლიტიკური გაერთიანებების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით გათვალისწინებული ფონდის ფუნქციების შესრულება.

6.16 **სახელმწიფო რწმუნებულების – გუბერნატორების ადმინისტრაციები (პროგრამული კოდები 11 00–19 00)**

სახელმწიფო რწმუნებულების – გუბერნატორების ადმინისტრაციების მიერ სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებთან კოორდინაციით თვითმმართველი ერთეულების განვითარების სტრატეგიებისა და პრიორიტეტების დოკუმენტების შემუშავება, ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის განვითარების და ტურისტული პოტენციალის წარმოჩენის მიზნით წინადადებების მომზადება;

სამხედრო სავალდებულო სამსახურში გაწვევის პროცესისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების საქმიანობის მონიტორინგი.

6.17 **ერთიანი სახელმწიფო საინფორმაციო ტექნოლოგიების განვითარება (პროგრამული კოდი 26 06)**

სახელმწიფოს საქმიანობაში თანამედროვე ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების დანერგვა, მათთვის გაწეული

დანახარჯების შემცირება, ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და კომუნიკაციების საშუალებით სახელმწიფოს გამართული ფუნქციონირების ხელშეწყობა;

სახელმწიფო უწყებების IT-სერვისების სრული სპექტრით მომსახურება, რაც მოიცავს ქსელურ უზრუნველყოფას, ელექტრონული ფოსტის სერვისს, ონლაინკომუნიკაციის საშუალებებს, ტელევიდეოკონფერენციას, დროისა და დავალებების მართვის პროგრამულ უზრუნველყოფას, უსაფრთხოების ერთიანი პოლიტიკის განხორციელებას, არასასურველი და მავნე ელექტრონული ფოსტისაგან, პროგრამებისა და ვირუსებისაგან დაცვას, სახელმწიფო სტრუქტურებისათვის IT-მხარდაჭერის ერთიანი სატელეფონო ცენტრის შექმნას და ინციდენტების მართვას, ციფრული ტელეფონის სერვისს, სახელმწიფო ორგანიზაციებში დასაქმებულთა კომპიუტერული ტექნიკის ადგილზე მომსახურებას;

სახელმწიფო ორგანიზაციებში პროცესების ავტომატიზების და ელექტრონულ მმართველობაზე გადასვლის მიზნით შესაბამისი კვლევების ჩატარება და დამკვეთის ბიზნესპროცესებზე მორგებული კონკრეტული ინოვაციური ბიზნესგადაწყვეტილებების შემუშავება;

ახალი პროგრამული უზრუნველყოფის შექმნა და არსებული პროგრამული უზრუნველყოფის გაუმჯობესება; დანერგილი „ქლაუდტექნოლოგიის“ (დრუბლოვანი ტექნოლოგია) განვითარება როგორც პროგრამული, ისე გამოთვლითი სიმძლავრეებისა და მასშტაბების მიმართულებით; დაინტერესებული ორგანიზაციებისათვის „ქლაუდინფრასტრუქტურით“ (IaaS) სარგებლობის შესაძლებლობის უზრუნველყოფა.

7 **იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა სახელმწიფო მხარდაჭერა და რეინტეგრაციის ხელშეწყობა**

ხელისუფლება გააგრძელებს დევნილთა საცხოვრებელი ფართობებით უზრუნველყოფის ეფექტიან პოლიტიკას. გაგრძელდება დევნილი ოჯახებისათვის მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლების მშენებლობა. მოხდება ბინების შესყიდვა მენაშენებისაგან თბილისსა და სხვა დიდ ქალაქებში, აგრეთვე პროექტის „სოფლად სახლის“ ფარგლებში დევნილი ოჯახებისათვის საცხოვრებელი სახლების შექმნა. 24 000-ზე მეტ დევნილ ოჯახს, რომელთაც საკუთრებაში აქვთ გადაცემული საცხოვრებელი ფართობები, აგრეთვე მათ მიერ შექმნილ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობებს საკუთრებაში გადაეცემათ საერთო სარგებლობის ფართობებიც (სხვენები, სარდაფები და სხვა). გაგრძელდება კერძო მესაკუთრეებისაგან იმ საცხოვრებელი ფართობების გამოსყიდვა, რომლებიც დევნილებს აქვთ დაკავებული. ამასთანავე, მიმდინარეობს მუშაობა, ერთი მხრივ, დონორებთან, ხოლო, მეორე მხრივ, ინვესტორებთან, რათა საჯარო-კერძო პარტნიორობის ფარგლებში აშენდეს ახალი საცხოვრებელი დევნილებისათვის როგორც ქალაქებში, ისე სოფლად. მნიშვნელოვნად გაძლიერდება მცირე მეწარმეობის და დევნილთა კოოპერაციის სახელმწიფო ხელშეწყობა.

გაგრძელდება ეკომიგრანტი ოჯახებისთვის საცხოვრებელი სახლებისა და მიწის ნაკვეთების დაკანონების პროცესი. მოხდება ქვეყნის მასშტაბით 1000-მდე ეკომიგრანტი ოჯახისათვის სახლების შექმნა.

დემოგრაფიული მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად გაძლიერდება სხვადასხვა სოციალური პროგრამა. გაძლიერდება ხანდაზმულთა პოლიტიკის სხვადასხვა მიმართულება. პრობლემების მქონე ოჯახებთან მიმართებით გაიზრდება სოციალური მუშაკის როლი.

7.1 **განსახლების ადგილებში დევნილთა შენახვა და მათი საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება (პროგრამული კოდი 34 02)**

იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელების სამოქმედო გეგმის განახლება და მის შესაბამისად იძულებით გადაადგილებულ პირთა განსახლების ღონისძიებების განხორციელება, მათთვის საცხოვრებლის შექმნა, აშენება, რეაბილიტაცია, კერძო საკუთრებაში გადაცემა;

სავალალო მდგომარეობაში მყოფი დევნილთა ჩასახლების ობიექტების შესწავლა და რეაბილიტაცია, ადმინისტრაციული ხარჯების დაფინანსება სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე;

იძულებით გადაადგილებულ პირთათვის ფულადი დახმარების გაწევა საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, განსახლებისა და ლტოლვილთა სამინისტროს მიერ დადგენილი წესით (მათ შორის, ფართობების დასაქირავებლად დევნილი ოჯახებისათვის ყოველთვიური სოციალური დახმარების გაცემა);

იძულებით გადაადგილებულ პირთა საყოფაცხოვრებო პირობების გასაუმჯობესებლად დევნილთა საკუთრებაში არსებულ ობიექტებში ჩასატარებელი სამუშაოების ღირებულების თანადაფინანსება სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე;

დევნილთა გრძელვადიანი განსახლებისათვის თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში მდებარე შენობების სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოებთან და ახალი საცხოვრებელი ბინების მშენებლობასთან დაკავშირებული მომსახურების შესყიდვა, რეაბილიტირებული და ახალაშენებული შენობების ელექტროენერჯის, გარე საკანალიზაციო, ბუნებრივი აირისა და წყლის სისტემების მიერთება და მოწყობა სათანადო სამართლებრივი აქტის საფუძველზე, აშენებულ და რეაბილიტირებულ ობიექტებში დევნილთა გრძელვადიანი განსახლების ღონისძიებების დასრულებამდე ობიექტების დაცვის მომსახურების შესყიდვა;

იმ დევნილი ოჯახებისათვის ფულადი დახმარების გაწევა, რომელთაც საცხოვრებელი იპოთეკური სესხის საშუალებით შეიძინეს და

იპოთეკური ვალდებულება შესასრულებელი აქვთ.

7.2

იძულებით გადაადგილებულ პირთა და მიგრანტთა ხელშეწყობის მიზნით სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 34 01)

იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა და მიგრანტთა ხელშეწყობისათვის პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, სახელმწიფო უწყებებთან და ორგანიზაციებთან კოორდინაცია;

ეკომიგრანტებისათვის საცხოვრებელი სახლების შექმნა ან/და საკომპენსაციო თანხების გაცემა; ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა დროებითი საცხოვრებელი უზრუნველყოფა და შენახვა; საქართველოში დაბრუნებულ მიგრანტთა სარეინტეგრაციო დახმარებით უზრუნველყოფა;

რეპატრიანტის სტატუსის მქონე, ყოფილი სსრკ-ის მიერ XX საუკუნის 40-იან წლებში საქართველოს სსრ-იდან იძულებით გადასახლებულ პირთა ფაქტობრივი რეპატრიაციის შემდეგ მათი ადაპტაციისა და ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

დევნილთა, ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა რაოდენობის დაზუსტება;

არაკონტროლირებად ტერიტორიებზე ქონების კანონიერი მესაკუთრეებისათვის უფლებების აღდგენის ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის ბრძოლებში უგზო-უკვლოდ დაკარგულ პირთა მოძებნისა და გადმოსვენების ღონისძიებების ორგანიზება;

ქართული ენის, კულტურის, ისტორიისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესახებ ლტოლვილისა და ჰუმანიტარული სტატუსების მქონე პირთა ცნობიერების ამაღლება.

7.3

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი (პროგრამული კოდი 22 00)

შერიგებისა და ჩართულობის პოლიტიკის, ოკუპირებული ტერიტორიების მიმართ სახელმწიფო სტრატეგიის – „ჩართულობა თანამშრომლობის გზით“ და ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის განხორციელება; ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმის განხორციელების მიზნით სამთავრობო კომისიის საქმიანობის ხელმძღვანელობა და მისი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა;

შერიგებისა და ნდობის აღდგენის ახალი ინიციატივების მომზადება/წარდგენა/განხორციელება; შერიგებისა და ნდობის აღდგენის მიზნით სხვადასხვა ფონდის შექმნის კოორდინაცია; საერთო ინტერესებზე დაფუძნებული თანამშრომლობის უზრუნველყოფა;

შერიგებისა და ნდობის აღდგენის პროექტების განხორციელების ხელშეწყობა;

ორმხრივი (ქართულ-აფხაზური, ქართულ-ოსური) დიალოგის წარმართვა;

საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე საერთაშორისო ორგანიზაციების საქმიანობის ხელშეწყობა; საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და დონორებთან ურთიერთობების კოორდინაცია; საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან შეხვედრების ორგანიზება; საკოორდინაციო მექანიზმის ფუნქციონირების ხელშეწყობა და კოორდინაცია; ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებების ფარგლებში მეორე სამუშაო ჯგუფის ხელმძღვანელობა; გალსა და ერგნეთში გამართული ინციდენტების პრევენციისა და მათზე რეაგირების მექანიზმის (IPRM) შეხვედრებში მონაწილეობა; შერიგებისა და ჩართულობის პოლიტიკის საერთაშორისო მხარდაჭერის უზრუნველყოფა, ფინანსური დახმარების მობილიზების ხელშეწყობა;

სამოქალაქო ინტეგრაციის უზრუნველყოფა; სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის სახელმწიფო სტრატეგიისა და 2015–2020 წწ. სამოქმედო გეგმის განხორციელების კოორდინაცია/ხელშეწყობა: ეთნიკური უმცირესობების თანაბარი და აქტიური სამოქალაქო და პოლიტიკური ჩართულობის უზრუნველსაყოფად ღონისძიებების განხორციელება; ეთნიკური უმცირესობებისთვის განათლების ყველა საფეხურის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა; ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა საქართველოს სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის ამაღლება და ამ მიზნით სახელმწიფო ენის სწავლების პროგრამების განხორციელების ხელშეწყობა;

არაქართულენოვანი ბეჭდვითი მედიის ხელშეწყობა;

საქართველოს ეროვნული უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში სხვადასხვა საკითხზე (მათ შორის, განათლების, სოფლის მეურნეობის, ევროინტეგრაციის, გენდერული თანასწორობის, სამოქალაქო ინტეგრაციის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის, ეთნიკური უმცირესობების უფლებების შესახებ) ცნობიერების ამაღლების კამპანიის ჩატარება;

ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამით („1+4“ პროგრამით) მოსარგებლე პირებისათვის სტაჟირების პროგრამის განხორციელება;

კულტურულ-საგანმანათლებლო პროექტების, პროგრამებისა და ღონისძიებების ხელშეწყობა/განხორციელება; ტოლერანტობის კვირეულის ფარგლებში ღონისძიებების დაგეგმვა/განხორციელების

უზრუნველყოფა.

7.4

დევილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 34 03)

დევილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

საცხოვრებლით უზრუნველყოფილ დევილთა სასოფლო-სამეურნეო ან/და თვითდასაქმებაზე ორიენტირებული სოციალური პროექტების დაფინანსება;

სახელმწიფო პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში დევილთა ჩარიცხვის ხელშეწყობა და ჩარიცხული დევილების ტრანსპორტირებით უზრუნველყოფა;

საარსებო წყაროების შექმნისაკენ/გაუმჯობესებისაკენ მიმართული სახელმწიფო პროგრამების შესახებ დევილთა ცნობიერების ამაღლება.

8

კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

სახელმწიფოს მიერ კულტურის განვითარებისათვის გამოყოფილი დაფინანსება ყოველწლიურად იზრდება. საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების თანახმად, საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრომ შეიმუშავა და საქართველოს მთავრობამ დაამტკიცა „კულტურის სტრატეგია 2025“, რომელიც განსაზღვრავს კულტურის სფეროში სახელმწიფოს ხედვას, მიზნებსა და ამოცანებს. საქართველო ევროკავშირის ინიციატივის – „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ ქვეყნებს შორის პირველია, რომელიც ევროკავშირის პროგრამის – „შემოქმედებითი ევროპის“ წევრი გახდა.

დაიხვეწება კულტურასა და ძეგლთა დაცვასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა. შემუშავდება კულტურული მემკვიდრეობის კოდექსი, რომელიც კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის სათანადო საკანონმდებლო საფუძველს შექმნის. გაგრძელდება ალტერნატიული გზების ძიება კულტურის სფეროს დაფინანსების მოძიებისა და დივერსიფიკაციისათვის.

გაიზრდება კულტურის ხელმისაწვდომობა ფართო საზოგადოებისათვის, განსაკუთრებით – რეგიონების მოსახლეობისათვის, ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებისა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისათვის. განხორციელდება ინფრასტრუქტურული პროექტები კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სფეროში მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად. მოხდება კულტურის პოპულარიზაცია მოსახლეობის ფართო ფენებში. ხელი შეეწყობა მედიისა და მაუწყებლის პოტენციალის კულტურისა და შემოქმედებითი სექტორის პოპულარიზაციისა და განვითარებისათვის გამოყენებას.

ხელი შეეწყობა ქართული კულტურის ინტერნაციონალიზაციას და ქვეყნის პოპულარიზაციისათვის ქართველი ხელოვანების მნიშვნელოვან საერთაშორისო ღონისძიებებში მონაწილეობას. ასევე ხელი შეეწყობა კულტურათაშორისი დიალოგის გაღრმავებას და თანამშრომლობით განსახორციელებელ პროექტებს ინსტიტუციურ, ორგანიზაციულ და

ინდივიდუალურ დონეზე.

გაგრძელება სახელოვნებო განათლების განვითარების ხელშეწყობა, სპეციალისტების კვალიფიკაციის ამაღლება.

უზრუნველყოფილი იქნება ხელოვნების სხვადასხვა დარგის პოპულარიზაცია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში.

აშენდება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი ფეხბურთისა და რაგბის კომპინირებული მოედნები. რეგიონების ცენტრებში აშენდება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სპორტის სასახლეები. შეიქმნება სპორტული ინფრასტრუქტურის მართვის ეფექტიანი მოდელი, რომელიც საჯარო და კერძო სექტორების თანამშრომლობაზე იქნება დაფუძნებული.

მომდევნო 4 წლის განმავლობაში გაგრძელება საქართველოს ჩემპიონატის მონაწილე სხვადასხვა დონის საფეხბურთო კლუბებისა და პროგრამების ხელშეწყობა. ხელი შეეწყობა საფეხბურთო გუნდების კერძო საკუთრებაში გადაცემას, ბავშვთა და ქალთა ფეხბურთის, აგრეთვე ასაკობრივი გუნდების (მათ შორის, ნაკრების) განვითარებას.

ეროვნულ სპორტულ ფედერაციებთან კოორდინაციით შემუშავდება სპორტული ტურიზმის განვითარების სტრატეგია, რაც ქვეყნის პოპულარიზაციასთან ერთად არსებული სპორტული ინფრასტრუქტურის ეფექტიან გამოყენებას უზრუნველყოფს.

გაგრძელება ახალგაზრდული საქმიანობის სახელმწიფო მხარდაჭერა, მათ შორის, არაფორმალური საგანმანათლებლო პროგრამების, ჰობი-განათლებისა და რეკრეაციული პროექტების დაფინანსება. გაიზრდება ახალგაზრდული პოლიტიკის სფეროში მუნიციპალიტეტების როლი.

8.1 **სპორტის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 33 05)**

საქართველოში სპორტის მასობრივი და მაღალი მიღწევების მქონე სახეობების განვითარება;

ეროვნული, ასაკობრივი და ქალთა ნაკრებებისათვის ყველა საჭირო პირობის შექმნა;

საქართველოს ნაკრები გუნდების საერთაშორისო სპორტული ღონისძიებებისათვის (მსოფლიო და ევროპის ჩემპიონატები, პირველობები, მსოფლიო და ოლიმპიური თამაშები, საერთაშორისო ტურნირები, სასწავლო-საწვრთნელი შეკრებები) მომზადების და მათში მონაწილეობის ხელშეწყობა;

საქართველოს ჩემპიონატების, პირველობების ჩატარება, სპორტული რეზერვის და მაღალი კლასის სპორტსმენთა მომზადების უზრუნველყოფა, სპორტის პოპულარიზაცია და პროპაგანდა;

ოლიმპიური და პარაოლიმპიური თამაშებისათვის ოლიმპიური ლიცენზიის მოსაპოვებლად საქართველოს ნაკრები გუნდების მომზადების და ოლიმპიადებში საქართველოს სპორტსმენთა მონაწილეობის უზრუნველყოფა;

საქართველოს კადეტთა და იუნიორთა ნაკრები გუნდების წევრობის კანდიდატების მომზადება;

ფეხბურთის მართვის თანამედროვე სტანდარტების დანერგვა და კონკურენტუნარიანი, თავისუფალი საფეხბურთო ბაზრის შექმნა.

8.2 საქართველოში ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 33 02)

საქართველოში კულტურისა და ხელოვნების სფეროების მდგრადი განვითარების და „კულტურის სტრატეგია 2025“-ის შესაბამისად კულტურისა და შემოქმედებითი დარგების განვითარების, ინტერნაციონალიზაციის ხელშეწყობა;

ქართული კულტურისა და ხელოვნების საერთაშორისო სახელოვნებო სივრცეში ინტეგრაცია;

მოქალაქეთათვის ქვეყნის კულტურული ცხოვრების შეუზღუდავი, თანაბარი ხელმისაწვდომობის და მასში ჩართულობის უზრუნველყოფა;

კულტურული და სახელოვნებო ღონისძიებების მეშვეობით საზოგადოებრივი აქტივობის ზრდა;

ცენტრსა და რეგიონებში კულტურული პროგრამებისა და პროექტების მხარდაჭერა;

ევროკავშირის წევრ და სხვა პარტნიორ ქვეყნებთან თანამშრომლობით საერთაშორისო კულტურული ურთიერთობების გაღრმავება.

8.3 მაუწყებლობის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 42 00)

საზოგადოების ინტერესების გათვალისწინებით გადაცემების, მათ შორის, საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გადაცემების, ფილმებისა და სპორტული ღონისძიებების მომზადება და მათი გაშუქების უზრუნველყოფა.

8.4 კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და სამუზეუმო სისტემის სრულყოფა (პროგრამული კოდი 33 04)

„კულტურის სტრატეგია 2025“-ის შესაბამისი სამოქმედო გეგმის ფარგლებში საქართველოს სამუზეუმო სისტემის საერთაშორისო სამუზეუმო სივრცეში ინტეგრაციის, თანამედროვე სტანდარტებთან დაახლოების და არსებული პრობლემების გადაჭრის უზრუნველყოფა;

მუზეუმების სრულყოფილი ფუნქციონირებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნა, მუზეუმების დაცვა და მათი ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება, მუზეუმებში არსებული კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისთვის პრევენციული ზომების მიღება, მუზეუმების პოპულარიზაციის ღონისძიებების განხორციელება, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება;

საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის, გამოცდილების გაზიარების და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით საერთაშორისო კონვენციებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება;

ეროვნულ უმცირესობათა კულტურის წარმოჩენა;

შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში ინტეგრაციის ხელშეწყობა;

საქართველოს არქიტექტურული კომპლექსების, კულტურული მემკვიდრეობის ცალკეული ნიმუშების დაცვა, საერთაშორისო და ორმხრივი ურთიერთობების წარმართვა და განვითარება კულტურული მემკვიდრეობის სფეროში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის, გამოცდილების გაზიარების და კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნით;

იუნესკოს წინაშე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება, მათ შორის, საქართველოს კანონმდებლობის იუნესკოს „არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის შესახებ“ საერთაშორისო კონვენციასთან ჰარმონიზაციისათვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება და მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების მენეჯმენტის გეგმის მომზადება;

არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტების/ძეგლების ინვენტარიზაცია, მათი დაცვისა და სისტემატიზაციის მექანიზმების შექმნა;

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ერთიანი საინფორმაციო სისტემის/სივრცის შესაქმნელად კულტურული მემკვიდრეობის ერთიანი მონაცემთა ბაზის მუდმივი განახლება და შევსება;

ქართული სპორტის წარმატებების ამსახველი მასალების შეკრება, დაკომპლექტება, აღრიცხვა, შენახვა და დაცვა;

კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე უნებართვო სამუშაოების აღკვეთა;

კულტურული ტურიზმის განვითარების და მისთვის მიმზიდველი გარემოს შექმნის ხელშეწყობა.

8.5 კულტურასა და სპორტში ინვესტიციებისა და ინფრასტრუქტურული პროექტების მხარდაჭერა (პროგრამული კოდი 33 07)

კულტურისა და სპორტის სფეროში ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაცია და განვითარება.

8.6 სასულიერო განათლების ხელშეწყობის გრანტი (პროგრამული კოდი 45 01)

ახალგაზრდების ქრისტიანული ღირებულებებით აღზრდისათვის

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში (მათ შორის, მაღალმთიან რეგიონებში) საქართველოს საპატრიარქოს 70-ზე მეტი საგანმანათლებლო-კულტურული და საქველმოქმედო ორგანიზაციის (სასულიერო აკადემიები და სემინარიები, უნივერსიტეტი, სკოლა-გიმნაზიები, დედათა და ბავშვთა სახლები, ობოლ და მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა პანსიონები, სმენადაქვეითებულ ბავშვთა რეაბილიტაციისა და ადაპტაციის ცენტრი, პროფესიული კოლეჯი და სახელობო სასწავლებლები) დაფინანსება.

8.7 კულტურისა და სპორტის მოღვაწეთა სოციალური დაცვის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 33 06)

საქართველოში მცხოვრები წამყვანი სპორტსმენებისა და მწვრთნელებისათვის, ნაკრებების მომსახურე პერსონალისათვის, ოლიმპიური ჩემპიონებისა და პრიზიორებისათვის, საჭადრაკო ოლიმპიადების გამარჯვებულებისათვის, ვეტერანი სპორტსმენებისა და სპორტის მუშაკებისათვის დახმარების გაწევა და მათი ცხოვრების პირობების გაუმჯობესება;

მაღალმთიან დასახლებებში სპორტის სფეროში დასაქმებული მწვრთნელებისათვის ყოველთვიური ფინანსური დახმარების გაცემა;

სახალხო არტისტებისათვის, სახალხო მხატვრებისა და პრემიების ლაურეატებისათვის სტიპენდიებისა და სოციალური დახმარებების გაცემა.

8.8 კულტურისა და სპორტის პოლიტიკის შემუშავება და პროგრამების მართვა (პროგრამული კოდი 33 01)

მომსახურების სისწრაფისა და ხარისხის გასაუმჯობესებლად საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროს არქივში არსებული ტექსტური, ფოტო- და პოლიგრაფიული დოკუმენტების ციფრულ ფორმატში გადაყვანა (დიგიტალიზაცია), მონაცემთა ბაზის შექმნა და მასში ინფორმაციის განთავსება;

ადამიანური რესურსების მართვის ერთიანი ელექტრონული სისტემის შექმნა და მასში საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროს სისტემაში შემავალი ორგანიზაციების ჩართვა;

საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროს სისტემაში შემავალ ორგანიზაციებთან სახელმწიფო ბიუჯეტით განსაზღვრული ასიგნებებისა და არასაბიუჯეტო შემოსავლების ფარგლებში ფუნქციური ხელშეკრულებების გაფორმება, კოორდინაცია და ანგარიშგება.

8.9 სსიპ – რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო (პროგრამული კოდი 52 00)

საქართველოში რელიგიის სფეროში არსებული მდგომარეობის კვლევა და შესაბამისი ინფორმაციის საქართველოს მთავრობისათვის წარდგენა;

რელიგიური გაერთიანებების პრობლემებისა და რელიგიის სფეროში განათლების შესახებ რეკომენდაციებისა და წინადადებების შემუშავება;

საქართველოში არსებული რელიგიური გაერთიანებებისათვის საბჭოთა, ტოტალიტარული რეჟიმის დროს მიყენებული ზიანის ნაწილობრივ ანაზღაურების უზრუნველყოფა.

8.10 ახალგაზრდობის სფეროში სახელმწიფო ხელშეწყობის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 32 08)

სხვადასხვა ქვეყნის ახალგაზრდულ სახელმწიფო სტრუქტურებთან თანამშრომლობა, ბავშვთა და ახალგაზრდული კავშირების სახელმწიფო მხარდაჭერა და წახალისება, არაფორმალური განათლების ხელშეწყობით ახალგაზრდობაში სხვადასხვა უნარისა და კომპეტენციის განვითარება, თავისუფალი დროის შინაარსიანად და ეფექტიანად ხარჯვის ორგანიზება, ახალგაზრდობის ინტელექტუალური, სულიერი და ფიზიკური პოტენციალის გამოვლენა, ფორმირება და სრულყოფა;

ახალგაზრდული საქმიანობის განვითარების მხარდაჭერა, ახალგაზრდული სფეროს მუშაკების გადამზადება და სერტიფიცირება, ახალგაზრდობაში მოხალისეობრივი უნარ-ჩვევების განვითარება, მოხალისეობის კულტურის პოპულარიზაცია;

ბავშვებისა და ახალგაზრდობის გონებრივ, ფიზიკურ, ზნეობრივ, ესთეტიკურ და სოციალურ-ემოციურ განვითარებაზე ზრუნვა, ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ და სხვადასხვა მოწყვლადი ჯგუფის მოზარდებსა და ახალგაზრდობაზე ზრუნვის ხელშეწყობა, მოზარდთა ინტერესების შესაბამისად პროფილური წრეების, ცენტრების, კლუბებისა და სტუდიების შექმნის ხელშეწყობა, ბავშვებისა და ახალგაზრდობის შემეცნებით-შემოქმედებითი და დასვენება-გაჯანსაღების ფართომასშტაბიანი პროგრამების განხორციელება;

კულტურულ-შემოქმედებითი, შემეცნებითი და გასართობი ღონისძიებების მოწყობა, ახალგაზრდობის სხვადასხვა ღონისძიებაში ჩართვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდობის ცოდნისა და უნარების გაღრმავება სხვადასხვა მიმართულებით;

ახალგაზრდულ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და საერთაშორისო დონორებთან ურთიერთობების გაღრმავება;

პროგრამა „მომავლის ბანაკის“ ფარგლებში ქართველი და უცხოელი ახალგაზრდობის აქტიური დასვენების უზრუნველყოფა;

ბანაკების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება;

პროგრამა „ახალგაზრდული ფესტივალის“ ფარგლებში კულტურულ-

შემოქმედებითი, შემეცნებითი და გასართობი ღონისძიებების მოწყობა, ახალგაზრდების სხვადასხვა ღონისძიებაში ჩართვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა, ახალგაზრდების ცოდნისა და უნარების გაღრმავება სხვადასხვა მიმართულებით.

9 **საერთაშორისო ურთიერთობები და ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაცია**

მშვიდობიანი და მდგრადი განვითარების საფუძველი უსაფრთხოების, სტაბილურობისა და კეთილდღეობის უზრუნველყოფაა. საქართველოს ხელისუფლების მიზანია თანამედროვე, სტაბილური, განვითარებული დემოკრატიის ევროპული სახელმწიფოს აღმშენებლობის პროცესის გაგრძელება და მისი ხარისხის ამაღლება. ამ მიზნის მიღწევის საუკეთესო გზა ქვეყნის ევროპულ და ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაციაა.

საქართველოს მთავრობის უმთავრესი საგარეო-პოლიტიკური პრიორიტეტია საქართველოს საერთაშორისო დონეზე აღიარებული საზღვრების ურღვევობისა და სუვერენიტეტის განმტკიცება, ქვეყნის დეოკუპაცია და ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენა, რაც მხოლოდ მშვიდობიანი გზით არის შესაძლებელი.

საქართველოს ოკუპირებულ რეგიონებში უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებათა დარღვევის პრევენციისათვის, აგრეთვე მათი დაცვის უზრუნველსაყოფად მოხდება საერთაშორისო ძალისხმევის კონსოლიდაცია. გაგრძელდება მუშაობა საქართველოში არსებული ერთადერთი საერთაშორისო მექანიზმის – ევროკავშირის სადამკვირვებლო მისიის მანდატის საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე სრულად განხორციელების ხელშესაწყობად.

საქართველოს მთავრობა საქართველოს ოკუპირებული რეგიონების ე. წ. დამოუკიდებლობის არაღიარების პოლიტიკის ფარგლებში უზრუნველყოფს საერთაშორისო თანამეგობრობისათვის ამ რეგიონებში არსებული მდგომარეობის შესახებ ობიექტური ინფორმაციის მიწოდებას და აღიარების შესაძლო რისკების თავიდან აცილებას.

კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პოლიტიკის ფარგლებში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა ომითა და საოკუპაციო ხაზებით გაყოფილი მოსახლეობის შერიგებას და მათ შორის ნდობის აღდგენას ომით დაშორიშორებულ საზოგადოებებს შორის პირდაპირი დიალოგის, შერიგების პროცესის წახალისების, ნდობის აღდგენისკენ მიმართული კონკრეტული პროექტების, კონფლიქტით დაზარალებული მოსახლეობის ჰუმანიტარულ საჭიროებებზე რეაგირების, სახალხო დიპლომატიის და საერთო ინტერესებზე დაფუძნებული თანამშრომლობის ხელშეწყობით.

საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთი პრიორიტეტია საქართველოს ასპარეზზე საქართველოს სტაბილურ, უსაფრთხო ქვეყნად, დემოკრატიული განვითარებისა და წარმატებული რეფორმების სფეროში რეგიონის ლიდერად წარმოჩენა. მსოფლიოში ქვეყნის პოზიტიური იმიჯის შესაქმნელად მოხდება საქართველოში განხორციელებული რეფორმებისა და მიღწევების საზღვარგარეთ აქტიური პოპულარიზაცია და უცხო ქვეყნებისთვის შესაბამისი გამოცდილების გაზიარება.

საქართველოს უძველესი ისტორიისა და მრავალფეროვანი კულტურის მქონე ქვეყნად წარმოჩენისათვის საჭიროა აქტიური კულტურული დიპლომატიის წარმოება. საქართველოს მთავრობის პოლიტიკა მიმართული იქნება საერთაშორისო კულტურულ ცხოვრებაში

საქართველოს მეტი ჩართულობის ხელშეწყობისაკენ. უზრუნველყოფილი იქნება ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში საერთაშორისო კულტურული და ჰუმანიტარული თანამშრომლობის განვითარებისა და ერთობლივი საერთაშორისო პროექტების ხელშეწყობა.

გაგრძელდება საქართველოსა და უცხო ქვეყნების ქალაქებსა და რეგიონებს შორის კონტაქტების დამყარებისა და გაღრმავების ხელშეწყობა. გაგრძელდება იუნესკოსთან აქტიური თანამშრომლობით საქართველოს კულტურული და ინტელექტუალური პოტენციალის განვითარებისა და პოპულარიზაციის ხელშეწყობა, მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლების, როგორც ქვეყანაში ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობი ერთ-ერთი ფაქტორის, პოპულარიზაცია და ახალი ძეგლების ნომინირების პროცესის ხელშეწყობა. ასევე გაგრძელდება იუნესკოსთან თანამშრომლობა საქართველოში არსებულ მსოფლიო მემკვიდრეობის ძეგლებთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრის ხელშეწყობისათვის.

ქვეყნისათვის უაღრესად მნიშვნელოვანია საზღვარგარეთ ქართული დიასპორის ეროვნული იდენტობისა და კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნება, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს მსოფლიოში ქვეყნის პოპულარიზაციას და საქართველოს პოზიტიური იმიჯის განმტკიცებაში დიასპორის ჩართულობას.

საქართველოს მთავრობა აქტიურად იქნება ჩართული იმ ცალკეული სოციალური პრობლემების გადაჭრის პროცესში, რომლებიც აწუხებს ქართულ დიასპორას. მაქსიმალურად იქნება უზრუნველყოფილი დიასპორის წარმომადგენლებისთვის ეფექტიანი იურიდიული და საკონსულტაციო მექანიზმის შეთავაზება და ადგილზე დახმარების გაწევა. საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს სტრატეგიულ თანამშრომლობას ამერიკის შეერთებულ შტატებთან, როგორც საქართველოს მთავარ მოკავშირესთან. საქართველოს მთავარი საგარეო-პოლიტიკური ამოცანების განსახორციელებლად უმნიშვნელოვანესი იქნება ევროპის ქვეყნებთან თანამშრომლობის გაღრმავება და სტრატეგიულ პარტნიორობაზე ორიენტაცია. საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს მუშაობას საქართველოში განხორციელებული რეფორმების შედეგების ევროპის ქვეყნებში სრულფასოვნად წარმოჩენისა და საქართველოს ევროპულ და ევროატლანტიკურ სივრცეში ინტეგრაციის ხელშეწყობის გაზრდის უზრუნველსაყოფად.

აღმოსავლეთის ქვეყნებთან სავაჭრო-ეკონომიკურ, ტრანსპორტისა და ენერგეტიკის სფეროებში მჭიდრო თანამშრომლობას უაღრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს საქართველოსთვის, როგორც ისტორიულად ჩამოყალიბებული „აბრეშუმის გზის“ და ევროპისა და აზიის დამაკავშირებელი, სატრანზიტო ფუნქციის მქონე ქვეყნისთვის.

მრავალმხრივი დიპლომატია – საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი მიმართულებაა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და მათ ფარგლებში არსებულ ინსტიტუტებთან აქტიური თანამშრომლობა, მათ შორის, ქვეყანაში მიმდინარე დემოკრატიული რეფორმების წარმატების უზრუნველყოფის, ადამიანის უფლებათა განმტკიცების, რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პროცესში საერთაშორისო ორგანიზაციების როლის გაზრდის, ომით გაყოფილ მოსახლეობას შორის ნდობის აღდგენისა და საქართველოს ოკუპირებულ

რეგიონებში უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის მექანიზმების შექმნის მიზნით.

სტრატეგიული კომუნიკაცია – საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტების მისაღწევად აუცილებელია აქტიური სტრატეგიული კომუნიკაცია მთავრობის მიერ გადადგმულ ნაბიჯებთან დაკავშირებით, რათა შენარჩუნდეს ქვეყნის საგარეო კურსის მიმართ მოსახლეობის მტკიცე მხარდაჭერა.

ციფრული დიპლომატიის მეშვეობით გაგრძელება მოქალაქეებთან პირდაპირი და უშუალო კონტაქტის დამყარება და საქართველოს მთავრობის მიერ განხორციელებული საქმიანობის შესახებ ქვეყნის შიდა და გარე აუდიტორიის პროაქტიული ინფორმირება.

გაგრძელება სამოქალაქო საზოგადოებასთან თანამშრომლობა, რაც შესაძლებელს გახდის საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების წარმატებით განხორციელებას, ქვეყანაში ევროინტეგრაციის საკითხზე საზოგადოებრივი აზრის კონსოლიდაციას, აგრეთვე არსებული ცოდნისა და გამოცდილების მობილიზებას.

9.1 საგარეო პოლიტიკის განხორციელება (პროგრამული კოდი 28 01)

საქართველოს სუვერენიტეტის განმტკიცება და მისი ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის ხელშეწყობა; საერთაშორისო თანამეგობრობის ჩართულობით კონფლიქტის ესკალაციის თავიდან აცილება და ქვეყნის დეოკუპაციის პოლიტიკის მშვიდობიანი გზით განხორციელება;

საქართველოს ოკუპირებული რეგიონების ე. წ. დამოუკიდებლობის არაღიარების პოლიტიკის განმტკიცება;

საქართველოს ოკუპირებულ რეგიონებში უსაფრთხოებისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის უზრუნველყოფა;

იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა და ლტოლვილთა უსაფრთხო და ღირსეული დაბრუნების ხელშეწყობა;

ომითა და საოკუპაციო ხაზებით გაყოფილ მოსახლეობას შორის ნდობის აღდგენისა და ურთიერთობების გაღრმავების ხელშეწყობა;

საქართველოს ევროკავშირთან პოლიტიკური ასოცირება და ეკონომიკური ინტეგრაცია;

ევროპის ქვეყნებთან თანამშრომლობის გაღრმავება და საქართველოს საგარეო-პოლიტიკური მიზნების მიმართ მათი მხარდაჭერის უზრუნველყოფა;

ნატოში გაწევრების პროცესის ხელშეწყობა;

ამერიკის შეერთებულ შტატებთან სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიით გათვალისწინებული პროექტების განხორციელება და საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის მხარდაჭერის პროცესში და ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის

ამაღლებაში ამერიკის შეერთებული შტატების როლის გაზრდა;

საერთაშორისო ორგანიზაციების (გაერო, ეუთო, ევროპის საბჭო) ფარგლებში საქართველოსთან დაკავშირებული თემების შენარჩუნება და აქტუალიზაცია;

აზერბაიჯანთან, თურქეთთან და სომხეთთან ურთიერთობების გაღრმავება;

რუსეთის ფედერაციასთან ურთიერთობების დეესკალაცია;

აზიის, ახლო აღმოსავლეთის, ოკეანეთის, ლათინური ამერიკისა და აფრიკის ქვეყნებთან თანამშრომლობის განვითარების ხელშეწყობა და საქართველოს ცნობადობის გაზრდა;

პარტნიორ ქვეყნებთან სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება, ქართული პროდუქციის ექსპორტის, საქართველოში ინვესტიციების მოზიდვის, ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალის განვითარების და ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციის ხელშეწყობა;

მსოფლიო ეკონომიკურ პროცესებში მონაწილეობით მრავალმხრივ ფორმატებში ქვეყნის ეკონომიკური ინტერესების დაცვა;

საზღვარგარეთ ქართული კულტურისა და ინტელექტუალური პოტენციალის წარმოჩენის ხელშეწყობა;

ქართული დიასპორის ერთიანობის, სიძლიერისა და სამშობლოსთან მჭიდრო კავშირის განვითარების უზრუნველყოფა;

საერთაშორისო ორგანიზაციებში ყოველწლიურად არსებული ფინანსური ვალდებულებების შესრულება.

9.1.1

საგარეო პოლიტიკის დაგეგმვა და მართვა (პროგრამული კოდი 28 01 01)

გაეროს წევრ ქვეყნებთან დიპლომატიური ურთიერთობების დამყარება;

ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებების ფარგლებში სამუშაო ჯგუფების შეუფერხებელი ფუნქციონირება და დღის წესრიგის მთავარ საკითხებზე საგნობრივი დისკუსიების გამართვა;

საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების იმპლემენტაცია და ასოცირების დღის წესრიგით (2017–2020) ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება;

საქართველო-ევროკავშირის პოლიტიკური დიალოგის ინტენსიფიკაცია; ევროკავშირის ერთიანი უსაფრთხოებისა და

თავდაცვის პოლიტიკის (CSDP) ფარგლებში თანამშრომლობის გაღრმავება;

ევროკავშირის ინიციატივის – „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ ფარგლებში განსახორციელებელ ღონისძიებებში საქართველოს აქტიური მონაწილეობა;

სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის მონიტორინგის პროცესში ევროკომისიასთან თანამშრომლობა, რეგულარული ანგარიშგება და ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან აქტიური ორმხრივი თანამშრომლობა;

საქართველოს ნატოში ინტეგრაციის პროცესში მასთან პრაქტიკული და პოლიტიკური თანამშრომლობის გაღრმავება;

2018 წლის ნატოს სამიტზე მოკავშირეების მხრიდან საქართველოს მიერ ევროატლანტიკური ინტეგრაციის გზაზე მიღწეული პროგრესის დაფიქსირება;

ნატო-საქართველოს „არსებით ღონისძიებათა პაკეტის“ განხორციელების ხელშეწყობა;

ნატოს წევრ ქვეყნებთან აქტიური პოლიტიკური კონსულტაციების წარმოება;

წლიური ეროვნული პროგრამით გათვალისწინებული რეფორმების სათანადოდ წარმოჩენა;

საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტების განსახორციელებლად ორმხრივი და მრავალმხრივი ურთიერთობების განვითარება და ინტენსიფიკაცია;

საერთაშორისო ორგანიზაციების (გაერო, ეუთო, ევროპის საბჭო) ფარგლებში თანამშრომლობის გაღრმავება საქართველოში დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებათა დაცვის განმტკიცებისათვის და კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პროცესში მათი როლის გასაზრდელად;

საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა ომით დაშორიშორებულ საზოგადოებებს შორის ნდობის აღდგენის პროექტების განსახორციელებლად;

საერთაშორისო ორგანიზაციების მუშაობაში საქართველოს აქტიური მონაწილეობა და წარმომადგენლობითობის გასაზრდელად შესაბამისი საარჩევნო კამპანიების წარმოება;

საქართველოს ცნობადობის გასაზრდელად საერთაშორისო

ორგანიზაციების ფარგლებში სხვადასხვა დონისძიების გამართვა;

რუსეთ-საქართველოს კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების პროცესში ეუთოს როლის გაზრდა;

ჟენევის საერთაშორისო მოლაპარაკებებში გაეროს და ეუთოს მონაწილეობის უზრუნველყოფა;

ევროპის საბჭოს 2016–2019 წლების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული პროექტების განხორციელება;

საქართველოს ოკუპირებულ რეგიონებში უცხო ქვეყნების ბიზნესსუბიექტების მიერ უკანონო საქმიანობის განხორციელების და კონტაქტების დამყარების პრევენცია;

ამერიკის შეერთებული შტატების ახალ ადმინისტრაციასთან უმაღლესი და მაღალი დონის პოლიტიკური დიალოგის და სტრატეგიული პარტნიორობის ყველა მიმართულებით მჭიდრო ურთიერთობების შენარჩუნება და გამყარება;

სტრატეგიული პარტნიორობის ქარტიის ფარგლებში ორმხრივი ურთიერთობების კიდევ უფრო გაღრმავება დემოკრატიისა და მმართველობის, უსაფრთხოებისა და თავდაცვის, ეკონომიკის, ვაჭრობისა და ენერჯეტიკის, ხალხთაშორისი ურთიერთობებისა და კულტურული გაცვლების მიმართულებებით, აგრეთვე ახალი პროექტების დაგეგმვა;

ამერიკის შეერთებული შტატების მხარდაჭერისა და დახმარების ზრდა;

ამერიკის შეერთებული შტატების საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლებების წარმომადგენლებთან, ბიზნესწრებთან, მასმედიასთან, არასამთავრობო სექტორთან და კვლევით ორგანიზაციებთან მჭიდრო და ქმედითი თანამშრომლობა;

მაღალი დონის სავაჭრო და საინვესტიციო დიალოგის ფარგლებში მუშაობის გაგრძელება, მათ შორის, მომავალში თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების გასაფორმებლად;

ინტენსიური მუშაობა თანამშრომლობის მრავალმხრივ ფორმატში ამერიკის შეერთებული შტატების მხარდაჭერის გასაძლიერებლად;

ექსპორტის მხარდაჭერა;

უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;

ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა;

ტრანსპორტისა და ენერჯეტიკის სფეროებში მრავალმხრივი თანამშრომლობა და ქვეყნის სატრანზიტო პოტენციალის განვითარება;

ორმხრივი ეკონომიკური ურთიერთობების გაღრმავება მთავრობათაშორისი ეკონომიკური კომისიების მეშვეობით;

საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და ფინანსურ ინსტიტუტებთან თანამშრომლობის გაღრმავება და გაფართოება;

საერთაშორისო ასპარეზზე საქართველოს მდიდარი და მრავალფეროვანი კულტურის მქონე ქვეყნად წარმოჩენა;

საერთაშორისო კულტურულ ცხოვრებაში საქართველოს მეტი ჩართულობის ხელშეწყობა;

ორმხრივ და მრავალმხრივ ფორმატებში საერთაშორისო კულტურული და ჰუმანიტარული თანამშრომლობის განვითარებისა და ერთობლივი საერთაშორისო პროექტების ხელშეწყობა;

საზღვარგარეთ არსებული ქართული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების დაცვის, მათი რესტავრაციის/კონსერვაციის მიზნით ერთობლივი პროექტების შემუშავების ხელშეწყობა;

იუნესკოსთან აქტიური თანამშრომლობა;

ფრანკოფონიასთან, პორტუგალიურენოვანი ქვეყნების თანამეგობრობასთან (CPLP) და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა; მუშაობა იუნესკოს და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საკითხებში აქტიურად ჩართვისათვის;

თანამემამულეებისა და დიასპორული ორგანიზაციების ერთობლივი ინტერესების განხორციელება, თანამემამულეთა უფლებების რეალიზების, ეროვნული იდენტობისა და კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნების, დიასპორული ორგანიზაციების საქმიანობის ეფექტიანად წარმართვის მიზნით ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა;

სახელმწიფოსა და დიასპორას შორის ორმხრივ სარგებლიანობაზე დაფუძნებული მდგრადი კავშირის ხელშეწყობა, რომელიც უზრუნველყოფს თანამემამულეებისათვის სახელმწიფოს ფართო

შესაძლებლობების მაქსიმალურ ხელმისაწვდომობას, აგრეთვე საქართველოს სახელმწიფო ინტერესების ეფექტიან განხორციელებას;

საზღვარგარეთ საკონსულო სამსახურების გამართული და ეფექტიანი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა;

საკონსულო სფეროში სამართლებრივი ბაზის დახვეწა და ორმხრივი და მრავალმხრივი ურთიერთობების გაღრმავება;

საკონსულო საქმიანობის განხორციელების/გადაფარვის არეალის გაზრდა;

საქართველოს მოქალაქეთათვის საზღვარგარეთ თავისუფალი გადაადგილების არეალის გაფართოება.

9.1.2 **საერთაშორისო ორგანიზაციებში არსებული ფინანსური ვალდებულებების უზრუნველყოფა (პროგრამული კოდი 28 01 02)**

საერთაშორისო ორგანიზაციების აქტიური წევრობა საქართველოს ეროვნული ინტერესების განხორციელების და უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით.

9.1.3 **საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა დოკუმენტების თარგმნა და დამოწმება (პროგრამული კოდი 28 01 03)**

საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების და სხვა ოფიციალური დოკუმენტების თარგმნა/დამოწმება;

ოფიციალური შეხვედრების სინქრონული თარგმნით უზრუნველყოფა;

თარგმნის ხარისხის ამაღლება;

თარჯიმანთა კვალიფიკაციის ამაღლება და გამოცდილების გაზრდა;

მთარგმნელებისთვის პერიოდულად პრაქტიკული სემინარების და ტრენინგების ჩატარება;

მაღალი ხარისხის თანამედროვე, სინქრონული და ციფრული აპარატურის შექმნა.

9.1.4 **დიასპორული პოლიტიკა (პროგრამული კოდი 28 01 04)**

ქართული დიასპორის ერთიანობის, სიძლიერისა და სამშობლოსთან მჭიდრო კავშირის განვითარების უზრუნველყოფა;

საზღვარგარეთ მცხოვრებ თანამემამულეთა ეფექტიანი მომსახურება, კრიზისულ სიტუაციებში მათთვის შესაბამისი დახმარების გაწევა, მათი კანონიერი უფლებებისა და ინტერესების დასაცავად მუშაობის გაუმჯობესება.

9.2 **ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში საქართველოს ინტეგრაციის თაობაზე საზოგადოების ინფორმირება (პროგრამული კოდი 28 03)**

ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში საქართველოს ინტეგრაციის თაობაზე საზოგადოების ინფორმირებისათვის შეხვედრებისა და ღონისძიებების გამართვა;

საინფორმაციო-ანალიტიკური ჟურნალის „საქართველოს ევროპული გზა“ გამოცემა.

10 **სოფლის მეურნეობა**

საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს აქტიურ აგროპოლიტიკას, რომლის მიზანი იქნება მდგრადი განვითარების პრინციპებზე დაყრდნობით აგროსასურსათო სექტორში კონკურენტუნარიანობის გაზრდა, მაღალი ხარისხის პროდუქციის წარმოების სტაბილური ზრდა, სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, სურსათის უვნებლობა და სოფლის განვითარება.

სოფლის მეურნეობის დარგში საქართველოს მთავრობის აგროპოლიტიკის სტრატეგიული მიმართულება იქნება კოოპერაციის განვითარების ხელშეწყობა. მნიშვნელოვანი ყურადღება დაეთმობა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შესაძლებლობების განვითარებაზე ორიენტირებული ღონისძიებების განხორციელებას.

სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფონდის რაციონალური მართვის, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ბაზრის განვითარებისა და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწების მიზნობრივი გამოყენების ხელშეწყობისათვის შეიქმნება ფერმერთა რეესტრი და მიწათსარგებლობის გეოინფორმაციული სისტემა.

მნიშვნელოვანი ყურადღება დაეთმობა დეგრადირებული ნიადაგების გამოკვლევას და მათი ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების ღონისძიებებს.

შემუშავდება სოფლის განვითარების ერთიანი პოლიტიკა, რომელიც ორიენტირებული იქნება სოფლად ცხოვრების დონის ამაღლებასა და ეკონომიკური აქტივობის ზრდაზე.

სახელმწიფო ხელს შეუწყობს მოსავლის აღების შემდგომ საჭირო ტექნოლოგიების დანერგვას – შემნახველი, დამხარისხებელი, შემფუთავი, გადამამუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარებას, რაც უზრუნველყოფს დამატებითი ღირებულების შემქმნელი სრული ციკლის კომპონენტების ინტეგრაციას.

დაიხვეწება აგროდაზღვევის პროექტი, რაც ფერმერთა ინტერესების დაცვას შეუწყობს ხელს.

გაიზრდება მელიორირებული (წყალუზრუნველყოფილი და დრენირებული) მიწების ფართობები. გაუმჯობესდება და განვითარდება სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟო) სისტემები. დამტკიცდება სატარიფო მეთოდოლოგია. ხელი შეეწყობა მორწყვის თანამედროვე სისტემების დანერგვას და წყალმომხმარებელთა გაერთიანებების ჩამოყალიბებას.

მნიშვნელოვანი ყურადღება დაეთმობა დარგში დასაქმებულთა ცოდნის

დონის ამადლებას, აგრობიზნესზე ორიენტირებული სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის განვითარებას და შესაბამისი ექსტენციის პაკეტების შემუშავებას. ჩამოყალიბდება თანამედროვე ექსტენციის მოქნილი სისტემა.

გაგრძელდება მუშაობა ფერმერებისთვის ფინანსების ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად.

მნიშვნელოვანი პროექტები განხორციელდება სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ხელმისაწვდომობის გასაზრდელად.

ქვეყანაში სურსათის უსაფრთხოების მონიტორინგის უზრუნველსაყოფად განისაზღვრება ძირითადი ინდიკატორები და შემუშავდება შესაბამისი მეთოდოლოგია.

გაგრძელდება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი, მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება და სრულყოფა.

სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის სფეროები დაუახლოვდება DCFTA-თი გათვალისწინებულ ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობას საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით განსაზღვრულ ვადებში, რაც უზრუნველყოფს ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, მომხმარებელთა ინტერესების, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობის, აგრეთვე მცენარეთა სიჯანსაღის დაცვას, საქართველოს ბაზარზე ევროპული სტანდარტების დამკვიდრებას და აგროსასურსათო პროდუქციის საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას. ეს მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს ეკონომიკის განვითარებაში და ქვეყნის, როგორც საიმედო სავაჭრო პარტნიორის, იმიჯის დამკვიდრებაში.

ქვეყანაში ბიოაგრომეურნეობების განვითარების, აგრეთვე კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის დამკვიდრების მიზნით განხორციელდება შესაბამისი ღონისძიებები.

გაუმჯობესდება მონაცემთა შეგროვების, გავრცელებისა და გამოყენების კოორდინირებული სტატისტიკური სისტემა. დაიხვეწება სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ბაზრის საინფორმაციო სისტემა.

მნიშვნელოვანი ყურადღება დაეთმობა აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციას საქართველოს და საერთაშორისო ბაზრებზე.

10.1

ერთიანი აგროპროექტი (პროგრამული კოდი 31 05)

სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავების და შენახვა-რეალიზაციის რგოლების იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფა;

აგრარულ სექტორში დაზღვევის განვითარების ხელშეწყობა;

სანერგე მეურნეობების მოწყობის და მრავალწლიანი კულტურების ბაღების გაშენების ხელშეწყობა;

კერძო და სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული გავლურებული ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაცია;

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსება.

10.1.1 **სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვა (პროგრამული კოდი 31 05 01)**

ერთიანი აგროპროექტის პროგრამით დაგეგმილი და მიმდინარე პროექტების მართვა და ეფექტიანი განხორციელება.

10.1.2 **შელავათიანი აგროკრედიტები (პროგრამული კოდი 31 05 02)**

სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავების და შენახვა-რეალიზაციის რგოლების (საწარმოების) იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრებით უზრუნველყოფა. ბენეფიციარებზე სესხები (ან ლიზინგი) გაიცემა პროექტში მონაწილე საფინანსო ინსტიტუტებიდან, ხოლო არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი – სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო განახორციელებს ამ სესხების (ლიზინგის) საპროცენტო სარგებლის თანადაფინანსებას და ზოგ შემთხვევაში მონაწილეობას მიიღებს როგორც სესხების უზრუნველყოფაში, ისე უზრუნველყოფის სახით წარდგენილი მიწის ნაკვეთების გამოსყიდვაში. პროექტის ბენეფიციარი შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე ფიზიკური პირი და საქართველოს კანონმდებლობით რეგისტრირებული იურიდიული პირი. სესხის (ლიზინგის) მიზანია სოფლის მეურნეობის პირველადი და გადამამუშავებელი წარმოებების საბრუნავი და ძირითადი საშუალებების დაფინანსება.

10.1.3 **აგროდაზღვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 05 03)**

აგრარულ სექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, კონკურენტუნარიანობის გაზრდა, ფერმერებისთვის შემოსავლების შენარჩუნება და რისკების შემცირება. სადაზღვევო კომპანიები დააზღვევენ სასოფლო-სამეურნეო კულტურებს, ხოლო არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი – სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო განახორციელებს სადაზღვევო პრემიების თანადაფინანსებას საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.

10.1.4 **დანერგე მომავალი (პროგრამული კოდი 31 05 04)**

სანერგე მეურნეობების განვითარების და ბაღების ინტენსიური გაშენების ხელშეწყობა;

მრავალწლიანი კულტურების გაშენების (ბაღების) კომპონენტი: შესაძენი ნერგების ღირებულების 70 პროცენტის და წვეთოვანი სარწყავი სისტემის შეძენისა და მონტაჟის ღირებულების 50 პროცენტის დაფინანსება, მაგრამ არაუმეტეს 100 000 ლარისა ერთ ბენეფიციარზე;

სანერგე მეურნეობების თანადაფინანსების კომპონენტი: სანერგე

მეურნეობის მოწყობის პროექტის (ბიზნესგეგმა) ღირებულების 50 პროცენტის დაფინანსება, მაგრამ არაუმეტეს 150 000 ლარისა ერთ ბენეფიციარზე.

10.1.5 ქართული ჩაი (პროგრამული კოდი 31 05 05)

საქართველოში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის მაქსიმალურად გამოყენება, ჩაის წარმოების სექტორში ეფექტიანი კოოპერაციის ხელშეწყობა, მაღალი ხარისხის ჩაის (მათ შორის, ბიოჩაის) წარმოების ხელშეწყობა;

კერძო და სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის ხარჯის თანადაფინანსება კომპანიებისა და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის;

სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების ეფექტიანი გამოყენების ხელშეწყობა მათი ბიზნესოპერატორებისთვის იჯარით გადაცემით;

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისთვის ჩაის გადამამუშავებელი დანადგარების თანადაფინანსება საქართველოს მთავრობის მიერ დადგენილი პირობების შესაბამისად.

10.1.6 სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსება (პროგრამული კოდი 31 05 06)

იმპორტის ჩამანაცვლებელი პროდუქციის წარმოების, აგრეთვე ადგილობრივი სანედლეულო ბაზის განვითარების მიზნით სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ახალი გადამამუშავებელი და შემნახველი ინფრასტრუქტურის შექმნა და თანამედროვე საწარმოო ხაზით/ტექნოლოგიებით აღჭურვა.

10.1.7 აგროკრედიტი (პროგრამული კოდი 31 05 07)

ევროპის საინვესტიციო ბანკიდან მიღებული გრძელვადიანი (12-წლიანი), საშელავათოპერიოდიანი საკრედიტო რესურსის საფინანსო ინსტიტუტებისთვის იმავე ფინანსური პირობებით გადასესხება;

საბოლოო ბენეფიციარის მიერ მიზნობრივი აგროსესხის დაბალი საპროცენტო განაკვეთით მიღების უზრუნველსაყოფად ერთწლიანი და მრავალწლიანი კულტურების ღირებულებათა ჯაჭვში ჩართული საწარმოებისთვის შეღავათიანი სესხების გაცემის მიზნით კრედიტის საფინანსო ინსტიტუტებისთვის იმავე ფინანსური პირობებით გადასესხება.

10.2 სამელიორაციო სისტემების მოდერნიზაცია და აგროსექტორის განვითარების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 31 07)

სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მოდერნიზაციის მიზნით: წყალსაცავების, სარწყავი და დამშრობი სისტემების რეაბილიტაცია; სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაცია და

სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკით უზრუნველყოფა;

სადემონსტრაციო ნაკვეთების მოწყობა და ფერმერების სწავლება;

პირველადი წარმოების და აგრობიზნესის განვითარებისათვის გრანტების გაცემა;

მიწის აღდგენის სამუშაოების განხორციელება.

10.2.1 **სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მიმდინარე ტექნიკური ექსპლუატაცია (პროგრამული კოდი 31 07 01)**

შპს „საქართველოს მელიორაციის“ სუბსიდირება სარწყავი და დამშრობი სისტემების ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაციის ღონისძიებების, მექანიკური სატუმბი სადგურების ფუნქციონირებისათვის მოსახმარი ელექტროენერჯის, სამელიორაციო დანიშნულების ტექნიკის, სატრანსპორტო საშუალებებისა და სხვა მანქანა-მექანიზმების მოვლა-შენახვის ღონისძიებებისთვის საჭირო ხარჯების დასაფინანსებლად.

10.2.2 **ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი (პროგრამული კოდი 31 07 02)**

სამი საირიგაციო სისტემის (ზედა რუს სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხი, ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის მარჯვენა მაგისტრალური არხი, ტბისი-კუმისის სარწყავი სისტემა) (სათავე ნაგებობები, მაგისტრალური არხები, პირველი რიგის და მეორე რიგის გამანაწილებელი არხები და შიდა სამეურნეო ქსელები) სრული რეაბილიტაცია;

საერთაშორისო აუდიტორული კომპანიის მიერ შპს „საქართველოს მელიორაციის“ სამწლიანი ფინანსური აუდიტის ჩატარება; კომპანიის აქტივების სრული ინვენტარიზაცია და შეფასება;

შპს „საქართველოს მელიორაციის“ თანამედროვე ტექნიკით (GPS, წყალმზომები, საოფისე ტექნიკა) აღჭურვა.

10.2.3 **სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომისა და მდგრადობის პროექტი (IFAD, GEF) (პროგრამული კოდი 31 07 03)**

შერჩეული პროდუქტების (ვაშლი, ატამი/ნექტარინი, კივი, ხურმა, დაფნა, ბოსტნეული, კენკრა, თაფლი) ღირებულებათა ჯაჭვების ხელშეწყობა;

შერჩეულ კულტურებთან დაკავშირებული საირიგაციო სისტემების შიდა სამეურნეო ქსელის სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარება;

მიწის აღდგენის სამუშაოების განხორციელება (ნაპირსამაგრები, ჯებირები, ხიდები და სხვა);

ფერმერების პრაქტიკული სავლე სწავლებისათვის თანამედროვე

ტექნოლოგიებით აღჭურვილი სადემონსტრაციო ნაკვეთების მოწყობა;

აგროსექტორისათვის ეროვნული საადაპტაციო გეგმის მომზადება;

ორი სახის გრანტების გაცემა: მცირე გრანტებისა – პირველადი წარმოებისათვის (თანხის მაქსიმალური ოდენობა – 15 000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარში, რომლის მიზანია მოსავლიანობის ზრდა და პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესება); მსხვილი გრანტებისა – აგრობიზნესისათვის (თანხის მაქსიმალური ოდენობა – 100 000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარში, რომლის მიზანია მოქმედი საწარმოების განახლება-მოდერნიზაცია მათ მიერ წარმოებული პროდუქციის ხარისხის გასაუმჯობესებლად).

10.2.4 **ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია (ORIO) (პროგრამული კოდი 31 07 04)**

ლილო-მარტყოფის არხის, ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის ქვედა მაგისტრალური არხის მეორე და მესამე რიგების გამანაწილებლების, ზედა მაგისტრალური არხის, მეორე და მესამე რიგების გამანაწილებლების და სადრენაჟო ინფრასტრუქტურის აღდგენა-რეაბილიტაცია;

პროექტის პირველი ფაზის ფარგლებში დაპროექტება და კვლევები დაფინანსდება მხარეების 50-პროცენტით თანამონაწილეობით;

მეორე ფაზის ფარგლებში განხორციელდება ინფრასტრუქტურული სამუშაოები (საერთო ბიუჯეტის 35 პროცენტი დაფინანსდება გრანტით; ხანგრძლივობა – 5 წელი);

ოპერირებისა და შენახვის სამუშაოების ფაზის ფარგლებში (რეაბილიტაციის დასრულებიდან 10 წლის განმავლობაში) განხორციელდება სისტემის ექსპლუატაციის ღონისძიებები, აგრეთვე ადგილობრივი ფერმერების ცნობიერების ამაღლების და საექსტენციო პროგრამები.

10.2.5 **სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია და ტექნიკის შეძენა (პროგრამული კოდი 31 07 05)**

საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში წყალსაცავების, სარწყავი და დამშრობი სისტემების რეაბილიტაცია;

შესაბამისი საინჟინრო კვლევების, დაპროექტების, ზედამხედველობისა და ექსპერტიზის განხორციელება;

სპეციალური ტექნიკის, სატრანსპორტო საშუალებების, მანქანა-მექანიზმების, მოწყობილობებისა და დამხმარე საშუალებების შეძენა სამელიორაციო ობიექტებზე საექსპლუატაციო და სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩასატარებლად.

10.3

სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაცვა და ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობა (პროგრამული კოდი 31 02)

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლი;

ცხოველთა დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკური და იძულებითი ღონისძიებების განხორციელება და ლაბორატორიული კვლევა;

ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია;

სახელმწიფო ვეტერინარული კონტროლი მიმოქცევაში მყოფ ვეტერინარულ პრეპარატებსა და ცხოველებში არსებული ვეტპრეპარატების და სხვა დამაბინძურებლების ნარჩენების გამოსავლენად;

საკარანტინო და განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმების გავრცელების საწინააღმდეგო ღონისძიებების განხორციელება;

პესტიციდების/აგროქიმიკატების ხარისხის კონტროლი და ვეტერინარული აფთიაქებისა და სამკურნალოების მონიტორინგი;

სურსათის ხარისხისა და უსაფრთხოების მაჩვენებლების, ცხოველთა განსაკუთრებით საშიში დაავადებების, მცენარეთა საკარანტინო და სხვა მავნე ორგანიზმების და სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ლაბორატორიული კვლევა;

ქვეყნის ტერიტორიის მონიტორინგის (მავნებლის გამოჩენის და მისი რიცხოვნობის დაფიქსირება ფერომონიანი ხაფანგების საშუალებით) საფუძველზე, თანამედროვე სპეციფიკური შესასხურებელი ტექნიკის გამოყენებით, აზიური ფაროსანას პოპულაციის რიცხოვნობის შემცირება, კერების ლოკალიზაცია/ლიკვიდაცია.

10.4

მევენახეობა-მელვინეობის განვითარება (პროგრამული კოდი 31 03)

მევენახეობა-მელვინეობის დარგის განვითარების, ახალი სამომხმარებლო ბაზრების ათვისების და მომხმარებლის უხარისხო ღვინოპროდუქციისგან დაცვის მიზნით:

ქართული ღვინოპროდუქციის საერთაშორისო და ადგილობრივი დეგუსტაციების, კონკურსების, გამოფენებისა და პრესტურების მოწყობა;

სპეციალიზებული უცხოური ჟურნალებისათვის საქართველოს მევენახეობა-მელვინეობის შესახებ სტატიების მომზადება და მათი გამოქვეყნება;

სარეკლამო რგოლების დამზადება და ქართული ღვინის პოპულარიზაციისათვის საჭირო სხვა ღონისძიებების განხორციელება; ქართული ღვინისა და კულინარიის შესახებ საგანმანათლებლო ღონისძიებების მოწყობა საქართველოს და საერთაშორისო ბაზრებზე;

ალკოჰოლიანი სასმელების სასერტიფიკაციო ნიმუშების ან/და სერტიფიცირებული პარტიებიდან აღებული ნიმუშების შედარების უზრუნველსაყოფად ლაბორატორიული კვლევის ჩატარება;

მევენახეობის კადასტრის დანერგვა;

ვენახეობის ფართობების აღრიცხვა;

საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი წიპწებისა და მერქნის მოლეკულური გენეტიკის და ამპელოგრაფიის მეთოდებით შესწავლის ხელშეწყობა და არქეოლოგიურ გათხრებში თანამონაწილეობა წიპწების მოპოვებისათვის;

მევენახეობის სფეროში დასაქმებული ფიზიკური პირების მიერ მიღებული ყურძნის მოსავლის რეალიზაციის ხელშეწყობისათვის სუბსიდირების განხორციელება.

10.5 სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 06)

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების მიზნით: მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საწარმოო საშუალებებით (ფუტკრის სკები, საწურები და სხვა) უზრუნველყოფა; კოოპერატივების ადგილობრივ და საერთაშორისო გამოფენა-გაყიდვებში მონაწილეობის ხელშეწყობა;

საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა;

კოოპერატივების ბრენდირება;

რძის მწარმოებელი კოოპერატივებისათვის რძის საწარმოსთვის საჭირო თანამედროვე აღჭურვილობის გადაცემა;

მევენახეობის კოოპერატივებისათვის ყურძნის მიღებისა და გადამამუშავებისთვის საჭირო დანადგარებისა და მოწყობილობების გადაცემა;

თაფლის საწარმოს მშენებლობა, აღჭურვა და კოოპერატივისათვის იჯარით გადაცემა;

საქართველოს მაღალმთიან რეგიონებში მესაქონლეობის განვითარების ხელშეწყობა;

კოოპერატივებში ქალთა და მოწყვლადი ჯგუფების წარმომადგენლების ჩართულობის სტიმულირება;

კოოპერატივების მეპაიეთა კვალიფიკაციის ამაღლება და მათთვის ტრენინგების ჩატარება.

10.6 სოფლის მეურნეობის დარგში სამეცნიერო-კვლევითი ღონისძიებების განხორციელება (პროგრამული კოდი 31 04)

თანამედროვე აგროტექნოლოგიების გამოყენების შესახებ აგრარულ სფეროში დასაქმებულთა ცნობიერების ამაღლება;

საქართველოში გავრცელებული სასოფლო-სამეურნეო ცხოველების, ფრინველების, თევზებისა და სამეურნეო სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშებისა და პოპულაციების მიკროსასელექციო

გუნდების შექმნა;

ერთწლიანი და მრავალწლიანი კულტურების გენოფონდის მოძიება, აღდგენა და კონსერვაცია, საკოლექციო და სადედე ნარგაობების შექმნა;

ერთწლიანი კულტურების პირველადი მეთესლეობის განვითარება;

თესლისა და სარგავი მასალის სერტიფიცირების სისტემის დანერგვა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად;

ბიოაგროწარმოების დანერგვის ხელშეწყობა;

სურსათის უვნებლობის სფეროში რისკის შეფასება;

ხილისა და ბოსტნეულის შენახვისუნარიანობისა და ნედლად შენახვის ტექნოლოგიების კვლევა და შემუშავება;

ნიადაგების ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების მიზნით საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის ნიადაგების მდგომარეობის შესწავლა და სათანადო ღონისძიებების განხორციელება;

მელვინეობის თანამედროვე საექსპერიმენტო-საკვლევი საწარმოს მშენებლობა.

11 სასამართლო სისტემა

მომდევნო 4 წლის განმავლობაში საქართველოში კიდევ უფრო გაძლიერდება ადამიანის უფლებათა დაცვის ინსტიტუციური მექანიზმები.

ძლიერი, კვალიფიციური და დამოუკიდებელი სასამართლო ქვეყნის განვითარების ქვაკუთხედაა. საქართველოს მთავრობის მოქმედებები მიმართული იქნება სასამართლო სისტემის მიმართ ნდობის ამაღლებისკენ. მთავრობის პრიორიტეტია ქართული მართლმსაჯულებისადმი თითოეული მოქალაქის და კერძო სექტორის რწმენის განმტკიცება.

გაგრძელდება და დასრულდება მართლმსაჯულების სისტემის რეფორმის მესამე ტალღა, რომელიც უზრუნველყოფს სასამართლო სისტემის რეფორმას – როგორც ინსტიტუციურ დონეზე სასამართლოს დამოუკიდებლობას, ისე ცალკეული მოსამართლეების დამოუკიდებლობასა და მიუკერძოებლობას. სასამართლო სისტემის რეფორმის მესამე ეტაპის განხორციელების შედეგად დაიხვეწება მოსამართლეთა შერჩევა-დანაშინის წესი და დისციპლინური წარმოების პროცედურები. საქმეები შემთხვევითობის წესით, ელექტრონული ფორმით განაწილდება. განხორციელდება საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეფორმა. მოსამართლეთა კვალიფიკაციის ამაღლებისა და პროფესიული გადამზადების უზრუნველსაყოფად განხორციელდება იუსტიციის უმაღლესი სკოლის რეფორმა. 2017 წლის პირველ ნახევარში საქართველოს ერთ-ერთ დიდ სასამართლოში საპილოტე წესით

დაინერგება საქმეთა ელექტრონული განაწილების სისტემა. 2016 წლის ზაფხულში საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებების საფუძველზე ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოების ტერიტორიული განსჯადობა მთელი ქვეყნის ტერიტორიაზე გავრცელდება.

საერთო სასამართლოების სისტემაში შეიქმნება კომერციული კოლეგიები და პალატები, რომლებიც სპეციალიზებული იქნება კომერციული და საგადასახადო საქმეების განხილვაზე. რეფორმის შედეგად მკვეთრად გაუმჯობესდება კომერციულ და საგადასახადო დავებზე მართლმსაჯულების ხარისხი და სისწრაფე, საკანონმდებლო და ინსტიტუციური მექანიზმებით ხელი შეეწყობა მედიაციის, როგორც დავების მოგვარების ალტერნატიული საშუალების, დამკვიდრებასა და განვითარებას, რამაც, თავის მხრივ, ხელი უნდა შეუწყოს საინვესტიციო კლიმატის გაუმჯობესებას, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობის ზრდას და ეკონომიკის წინსვლას.

11.1 სასამართლო სისტემა (პროგრამული კოდები 07 00–10 00)

სასამართლოთა შენობების სამშენებლო და სარემონტო-სარეკონსტრუქციო სამუშაოების ჩატარება;

ნაფიცი მსაჯულებისა და მსაჯულობის კანდიდატებისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ყველა ხარჯის ანაზღაურების უზრუნველყოფა, რომლებიც დაკავშირებულია მათ მიერ საკუთარი მოვალეობის შესრულებასთან;

მოსამართლეთა ჯანმრთელობის დაზღვევით უზრუნველყოფა;

საქართველოს უზენაესი და საკონსტიტუციო სასამართლოების გამჭვირვალობისა და საჯაროობის პროცესის გაგრძელება.

11.2 სსიპ – ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო (პროგრამული კოდი 46 00)

საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, კვალიფიციური ექსპერტების მეშვეობით განსაზღვრული ექსპერტიზისა და გამოკვლევების ჩატარება, შესაბამისი დასკვნის შედგენა და გაცემა საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე;

ადიარებული საერთაშორისო სამეცნიერო კვლევის მეთოდების გამოყენება;

ხარისხის უზრუნველყოფის პროგრამის განხორციელება.

12 გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების მართვა

ეკონომიკური განვითარების პარალელურად, გარემოს დაცვა, მისი მდგრადობის შენარჩუნება და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება მნიშვნელოვანი გამოწვევა და საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა.

საქართველოს მთავრობა გააგრძელებს რეფორმებს მდგრადი და ჯანსაღი გარემოს უზრუნველსაყოფად, კერძოდ:

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესაბამისად, გაგრძელდება თანამედროვე გარემოსდაცვითი პრინციპებისა და სტანდარტების ეტაპობრივი დანერგვა. საქართველო გააგრძელებს ორმხრივი და მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებებისა და მდგრადი განვითარების მიზნების გარემოსდაცვითი მიმართულებების შესრულებას და მწვანე ეკონომიკის პრინციპების ხელშეწყობას;

თანამედროვე მიდგომების გათვალისწინებით გაუმჯობესდება გარემოსდაცვითი მმართველობა;

ჩამოყალიბდება გამჭვირვალე პროცედურებზე დაფუძნებული გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სისტემა. დაიხვეწება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისადმი დაქვემდებარებული, რისკების შემცველი საქმიანობების ჩამონათვალი. საპროექტო იდეის შემუშავების საწყის ეტაპზე შეფასდება დაგეგმილი საქმიანობის მიზანშეწონილობა, რაც ინვესტორს ფუჭი ფინანსური დანახარჯებისგან დაიცავს. გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მოსახლეობის მონაწილეობა უფრო ეფექტიანი გახდება. ქვეყნის სივრცითი მოწყობისა და ქალაქების განვითარების გეგმებს, აგრეთვე სხვადასხვა სექტორში მომზადებულ გეგმებსა და პროგრამებს ჩაუტარდება სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება, რაც ქვეყანას სხვადასხვა მნიშვნელოვანი სექტორის განვითარების დაგეგმვის პროცესში ჯანმრთელობის დაცვისა და გარემოს დაცვის ასპექტების გათვალისწინების საშუალებას მისცემს;

გარემოს დაზიანების პრევენციისა და აღმოფხვრის (კომპენსაციის) მიზნით ჩამოყალიბდება გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის ეფექტიანი სისტემა; მოწესრიგდება სასარგებლო წიაღისეულის შესწავლისა და მოპოვების საკითხები ამ სფეროთი კერძო სექტორის მაქსიმალური დაინტერესების სტიმულირებისათვის. ლიცენზირების პროცესში გათვალისწინებული იქნება ეკოლოგიური ასპექტები. სახელმწიფო შეძლებს რესურსების ეფექტიან გამოყენება-ათვისებას;

დაინერგება ახალი მარეგულირებელი ნორმები ბიომრავალფეროვნების დაცვა-შენარჩუნებისა და ბიოლოგიური რესურსებით მდგრადი სარგებლობის მიზნით, მათ შორის, ნადირობისა და თევზჭერის სფეროებში;

სახელმწიფო უზრუნველყოფს დაცული ტერიტორიების გაფართოებას და ეკოტურიზმის ხელშეწყობას;

ტყეების მდგრადი მართვის პრაქტიკის დანერგვისა და ხელშეწყობისათვის დამკვიდრდება ტყეების მოვლის, დაცვისა და აღდგენის ეფექტიანი მექანიზმები, რაც ხელს შეუწყობს ტყეების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების შენარჩუნებასა და გაუმჯობესებას;

კლიმატის ცვლილებით განპირობებული ბუნებრივი კატასტროფების საფრთხეების რისკების შესამცირებლად გაფართოვდება ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების ქსელი, გაძლიერდება მოდელირების შესაძლებლობები და დაინერგება ადრეული შეტყობინების ეროვნული სისტემა;

კლიმატის ცვლილების შესახებ პარიზის შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესაბამისად, გადაიდგმება ქმედითი ნაბიჯები ქვეყანაში სათბურის ეფექტის მქონე აირების გაფრქვევების

შესამცირებლად;

გაუმჯობესდება ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ხარისხის მონიტორინგისა და შეფასების სისტემა. ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გასაუმჯობესებლად დადგინდება თხევადი საწვავის ხარისხობრივი ნორმები და დაიხვეწება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების აღრიცხვის სისტემა;

გაგრძელდება წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის სისტემაზე გადასვლა, რომელიც სააუზო მართვის ევროპულ პრინციპებს ეფუძნება;

გაუმჯობესდება ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების ხარისხი. შეიქმნება რადიოაქტიური ნარჩენების მართვის ახალი სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს რადიაციის შესაძლო მავნე ზეგავლენისგან მოსახლეობისა და გარემოს დაცვას. გაუმჯობესდება ქიმიური ნივთიერებების მართვისა და კონტროლის მექანიზმები;

გაგრძელდება და გაფართოვდება გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობისა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები.

12.1

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 01)

აგრარულ სექტორში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და რეფორმების განხორციელება;

აგრარული სექტორის განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებათა განსაზღვრა და შესაბამისი პროგრამების შემუშავება;

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებების მართვა და ადმინისტრირება;

ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია;

გარემოს დაცვისა და მოსახლეობის ეკოლოგიური უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება, საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა;

ქვეყანაში გარემოსდაცვითი მმართველობის გასაუმჯობესებლად გარემოსდაცვითი კანონმდებლობით დადგენილი შეფასებითი და სტრატეგიული დოკუმენტების მომზადება;

გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისადმი დაქვემდებარებული საქმიანობების ჩამონათვალის სრულყოფა საერთაშორისო ვალდებულებებთან ჰარმონიზაციისათვის; სკრინინგისა და სკოპინგის პროცედურების საქართველოს კანონმდებლობაში დანერგვა;

სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების სისტემის დანერგვა; ტრანსსასაზღვრო პროცედურების შემოღება; „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების

მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ ორჰუსის კონვენციის მოთხოვნათა შესაბამისად საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების პრინციპების დანერგვა;

გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების მქონე ობიექტების შესახებ სტატისტიკური მონაცემების დამუშავება; გარემოზე ზემოქმედების კუთხით წინასწარი და მოსალოდნელი რისკების კომპლექსურად დადგენა;

გარემოსდაცვითი მოთხოვნებისა და ნორმების გათვალისწინებით, ექსპერტიზისადმი დაქვემდებარებულ საქმიანობებზე შესაბამისი საექსპერტო დასკვნების მომზადება;

ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის, ატმოსფერული ჰაერის დაცვის, წყლის რესურსების მართვის და ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროებში ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი კანონმდებლობის შემუშავება;

ნარჩენების, ქიმიური ნივთიერებების, წყლის, ატმოსფერული ჰაერის, ბიომრავალფეროვნების სახელმწიფო მართვა; კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციისა და კლიმატის ცვლილების შერბილების ღონისძიებების დაგეგმვა; მიწის დეგრადაციასთან ბრძოლის ღონისძიებების დაგეგმვა;

სასარგებლო წიაღისეულის მარაგების შესახებ ანგარიშების განხილვა და დამტკიცება, მათი სახელმწიფო ბალანსზე აყვანა;

მიწის რაციონალური გამოყენებისა და დაცვის უზრუნველყოფა, ნიადაგის ეროზიის საწინააღმდეგო ზომების მიღება, ნიადაგის ნაყოფიერების აღდგენისა და შენარჩუნების ღონისძიებების განხორციელება;

მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების სახელმწიფო აღრიცხვის სისტემის გაუმჯობესება ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან დაბინძურების წყაროების და მათი გაფრქვევების ინვენტარიზაციის თანამედროვე მეთოდოლოგიის დანერგვით;

ოზონდამშლელი ნივთიერებების (ოდნ) მოხმარების ეტაპობრივად შემცირებისა და საბოლოოდ შეწყვეტისათვის მათი მოხმარების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესება;

გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაგეგმილი საქმიანობების შესწავლა და დასაბუთებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღება;

ეფექტიანი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად გარემოზე ზემოქმედების გამომწვევი ფაქტორების აღრიცხვის ერთიანი ელექტრონული სისტემის შექმნა;

საინფორმაციო კამპანიებისა და ღონისძიებების განხორციელება; სახელმწიფო, არასამთავრობო, ბიზნეს- და საერთაშორისო სექტორებთან თანამშრომლობის გაძლიერება, დაინტერესებული მხარეებისათვის სხვადასხვა საინფორმაციო საშუალების მეშვეობით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა;

ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ფარგლებში მცენარეთა და ცხოველთა (მათ შორის, საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობების) აღრიცხვა და მათი მდგომარეობის შეფასების საფუძველზე ერთიანი მონაცემთა ბაზის შექმნა;

იმ ცხოველთა სახეობების მდგომარეობის შეფასება, რომლებიც საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ არ არის შეტანილი, სანადირო სახეობებად განსაზღვრა და ზოგ შემთხვევაში მათ დასაცავად უფრო ქმედითი ღონისძიებების განხორციელება;

თეთრყვავილას შერჩეული პოპულაციების შესახებ საბაზისო ინფორმაციის მოძიება რესურსის მდგრადი მოპოვების კვოტების დასადგენად.

12.1.1

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 01 01)

აგრარული სექტორის განვითარების პრიორიტეტულ მიმართულებათა განსაზღვრა და შესაბამისი პროგრამების შემუშავება;

მელიორაციის სფეროს განვითარების, მიწის რაციონალური გამოყენების, ნიადაგის კონსერვაციის, ნაყოფიერების აღდგენისა და გაუმჯობესების სფეროებში ერთიანი პოლიტიკის შემუშავება;

საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგიის შესაბამისად დარგობრივი სამოქმედო გეგმის შემუშავება;

სოფლის მეურნეობის დარგის მარეგულირებელი სამართლებრივი აქტების ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაციის უზრუნველყოფა;

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ განსახორციელებელი ღონისძიებების მართვა და ადმინისტრირება;

საერთაშორისო ორგანიზაციების საწევრო გადასახადის გადახდა;

ქვეყანაში გარემოსდაცვითი მმართველობის გასაუმჯობესებლად გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენებისა და გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამის მომზადება;

გარემოზე ზემოქმედების შეფასების გაცემის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაგეგმილი საქმიანობების შესწავლა და დასაბუთებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღება;

ბიომრავალფეროვნების მდგრადი მართვა შესაბამისი კანონმდებლობის მიღებითა და დახვეწით;

ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის სფეროებში ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი კანონმდებლობის შემუშავება, მიღება და აღსრულება, ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების რეგულირება;

კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაციისა და კლიმატის ცვლილების შერბილების ღონისძიებების დაგეგმვა;

მიწის რაციონალური გამოყენებისა და დაცვის უზრუნველყოფა, ნიადაგის ეროზიის საწინააღმდეგო ზომების მიღება, ნიადაგის ნაყოფიერების აღდგენისა და შენარჩუნების ღონისძიებების განხორციელება;

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხისა და წყლის რესურსების მართვის გასაუმჯობესებლად საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაცია;

ატმოსფერული ჰაერისა და წყლის ხარისხის შესახებ სრულყოფილი ინფორმაციის მისაღებად მონიტორინგის სახელმწიფო სისტემის გაუმჯობესება;

მაგნი ნივთიერებათა გაფრქვევების სახელმწიფო აღრიცხვის სისტემის გაუმჯობესება ეკონომიკის სხვადასხვა დარგიდან დაბინძურების წყაროების და მათი გაფრქვევების ინვენტარიზაციის თანამედროვე მეთოდოლოგიის დანერგვით;

ოზონდამშლელი ნივთიერებების (ოდნ) მოხმარების ეტაპობრივად შემცირებისა და საბოლოოდ შეწყვეტისათვის მათი მოხმარების მარეგულირებელი საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესება.

12.1.2

სოფლის მეურნეობის განვითარების პროგრამის მართვა და ადმინისტრირება რეგიონებში (პროგრამული კოდი 31 01 02)

საქართველოს რეგიონებში სოფლის მეურნეობის განვითარების ერთიანი პოლიტიკის განხორციელებაში საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ხელშეწყობა;

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს პროგრამების შესახებ მოსახლეობის სისტემატური ინფორმირება, დაინტერესებული პირებისათვის დარგის შესაბამის საკითხებზე კონსულტაციების გაწევა;

ტრენინგებისა და სწავლებების ორგანიზება.

12.1.3 **ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია (პროგრამული კოდი 31 01 03)**

როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნის გარეთ ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენა-დეგუსტაციების მოწყობა, რომელთა ფარგლებშიც ჩატარდება წარმომადგენლობითი, კულტურული და სარეკლამო ღონისძიებები.

12.1.4 **გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 01 04)**

გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების მქონე ობიექტების შესახებ სტატისტიკური მონაცემების დამუშავება;

გარემოზე ზემოქმედების კუთხით წინასწარი და მოსალოდნელი რისკების კომპლექსურად დადგენა;

გადაწყვეტილების მიღების პროცესში დაინტერესებული მხარეებისა და შესაბამისი უწყებების მონაწილეობის უზრუნველყოფა;

გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ამ საქმიანობის პოტენციური ეკოლოგიური საშიშროების შეფასება;

გარემოსდაცვითი მოთხოვნებისა და ნორმების გათვალისწინებით, ექსპერტიზისადმი დაქვემდებარებულ საქმიანობებზე შესაბამისი საექსპერტო დასკვნების მომზადება;

ეფექტიანი გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად გარემოზე ზემოქმედების გამომწვევი ფაქტორების აღრიცხვის ერთიანი ელექტრონული სისტემის შექმნა.

12.1.5 **გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 01 05)**

საზოგადოების ცნობიერების ასამაღლებლად საინფორმაციო კამპანიებისა და ღონისძიებების განხორციელება; სახელმწიფო, არასამთავრობო, ბიზნეს- და საერთაშორისო სექტორებთან თანამშრომლობის გაძლიერება;

დაინტერესებული მხარეებისთვის სხვადასხვა საინფორმაციო საშუალების მეშვეობით ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა.

12.1.6 **ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დაცვის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 01 06)**

თეთრყვავილას შერჩეული პოპულაციების შესახებ საბაზისო ინფორმაციის მოძიება რესურსის მდგრადი მოპოვების კვტების დასადგენად.

12.1.7 **ნარჩენებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 31 01 07)**

ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოს უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად ლენტეხის მუნიციპალიტეტში, სოფელ ცანას მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული დარიშხანშემცველი ნარჩენი მასალების გაუვნებლების ღონისძიებების განხორციელება, კერძოდ, სარკოფაგების აშენება, არსებული ობიექტების რეაბილიტაცია და მათში დარიშხანშემცველი ნარჩენების განთავსება.

12.2 **დაცული ტერიტორიების სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 09)**

დაცული ტერიტორიების დაცვის ღონისძიებების განხორციელება (პატრულირება, კანონდარღვევების აღკვეთა), დაცულ ტერიტორიებზე უკანონოდ შეღწევისა და სამართალდარღვევების აღკვეთისათვის ხერგილებისა და ბარიერების მოწყობა, დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციების ინფრასტრუქტურის აღდგენა და მოვლა-შენახვა;

დაცული ტერიტორიების გაფართოება, ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების დაცვა და აღდგენა ეკოლოგიური წონასწორობის შესანარჩუნებლად;

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილ, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა გენოფონდის დაცვა ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესანარჩუნებლად;

უნიკალური და იშვიათი ორგანული თუ არაორგანული ბუნებრივი წარმონაქმნების დაცვა მათ შესანარჩუნებლად;

დაცულ ტერიტორიებზე პათოლოგიური კვლევების ჩატარება, დაზიანებული ფართობების დადგენა და მავნებლებთან ბრძოლისათვის შესაბამისი პრეპარატების შექმნა;

საჭირო აღჭურვილობის გამოყენებით დაცულ ტერიტორიებზე ხანძრების სწრაფი პრევენცია;

დაცულ ტერიტორიებზე არსებული საძოვრების ხარისხობრივი მაჩვენებლების დადგენა, გამოყენება, შეფასება და მოსახლეობისათვის საძოვრების იჯარით გადაცემა; ტყის ინვენტარიზაცია;

საქართველოს დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაციის,

ეკოტურიზმის განვითარების და ტურისტების მოზიდვისა და დაინტერესების მიზნით სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის საინფორმაციო ტურების ორგანიზება, დაცული ტერიტორიების სარეკლამო და სააგიტაციო ღონისძიებების ჩატარება (ვიზიტორთა ცენტრებში საინტერპრეტაციო და საინფორმაციო დაფების, ექსპოზიციების მოწყობა);

ეკოლოგიური განათლების დონის და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ასამაღლებლად და საზოგადოების ცალკეული ჯგუფების შესაბამისი ქცევის გასაუმჯობესებლად საჭირო ღონისძიებების განხორციელება;

ბუნებრივ და ისტორიულ-კულტურულ გარემოში რეკრეაციისათვის, ჯანმრთელობის დაცვისა და ტურიზმისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა საქართველოს ეკოტურისტული პოტენციალის გასაზრდელად;

ტრადიციული სამეურნეო საქმიანობის დაცვის, აღდგენისა და განვითარების ხელშეწყობა თვითმყოფადი ისტორიულ-კულტურული გარემოს აღდგენისა და შენარჩუნებისათვის;

საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის გრძელვადიანი ფინანსური მდგრადობის უზრუნველყოფა დაცული ტერიტორიების სისტემის შემოსავლების საკმარისი და პროგნოზირებადი დონის მიღწევით და დაცული ტერიტორიების მართვის ეფექტიანობისა და შესაძლებლობების გაზრდით.

12.3 **გარემოსდაცვითი ზედამხედველობა (პროგრამული კოდი 31 08)**

გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლის სისტემის სრულყოფა, რომელიც უზრუნველყოფს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნათა ჯეროვან შესრულებას, გარემოს დაბინძურებისა და ბუნებრივი რესურსებით უკანონო სარგებლობის პრევენციას, გამოვლენასა და აღკვეთას;

კანონდარღვევათა შემაკავებელი ეფექტიანი პირობების შექმნა და რეგულირების ობიექტების მიერ გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის ნებაყოფლობით შესრულების სათანადო დონის მიღწევა;

ოპერატიულ რეჟიმში მომუშავე თანამშრომელთა გადამზადება და რეკრუტირება.

12.4 **სატყეო სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 10)**

ტყის მართვის ქმედითი სისტემის ჩამოყალიბებისათვის სატყეო სექტორის განვითარების სტრატეგიული გეგმის შემუშავება და საქართველოს ეროვნული სატყეო კონცეფციით გათვალისწინებული ქმედებების ეტაპობრივი განხორციელება;

სატყეო სფეროს საკანონმდებლო და მეთოდოლოგიური ბაზის

სრულყოფა;

ტყის ეფექტიანი მართვის, ფიზიკური დაცვის და ეკოლოგიური მდგომარეობის შენარჩუნების მიზნით საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – ეროვნული სატყეო სააგენტოს ინსტიტუციური გაძლიერებისათვის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება;

მერქნული რესურსების მართვის ელექტრონული სისტემის მართვისა და განვითარების უზრუნველყოფა;

ეროვნული სატყეო სააგენტოს თანამშრომელთა უწყვეტი სწავლებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების უზრუნველყოფა;

სატყეო-სამეურნეო გზების რეაბილიტაცია ან/და ახალი გზების გაყვანა ახალი ტყეკაფების გამოყოფისა და ათვისებისათვის; ტყის ჩახერგილობისაგან გაწმენდა, ძირნაყარის გამოტანა და ნარჩენების განთავსება დადგენილი წესით;

მერქნულ რესურსზე (მათ შორის, სათბობ შეშაზე) მოსახლეობის მოთხოვნილების დაკმაყოფილების უზრუნველყოფა;

ეროვნული სატყეო სააგენტოს მომსახურების სახეების განვითარება, მათ შორის, მოსახლეობისა და საბიუჯეტო ორგანიზაციების ხეტყით უზრუნველყოფის მიმართულებით;

ხეტყის დამზადებისათვის შესაბამისი ფართობების გამოვლენა და სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების განხორციელება;

ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებების განხორციელება;

პრიორიტეტების მიხედვით შერჩეულ სატყეო უბნების ტერიტორიებზე ტყის დროებითი სანერგეების მოწყობა, წინასწარ გამოვლენილ აღსადგენ ფართობებზე ტყის აღდგენისა და გაშენების ღონისძიებების განხორციელება, მათ შორის, სწრაფმზარდი სახეობების პლანტაციების გაშენება, რაც ეტაპობრივად უზრუნველყოფს ტყეზე ზეწოლის შემცირებას, წვრილმზომ სორტიმენტებსა და საშუა მერქანზე მოსახლეობის მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას;

ტყეების პათოლოგიური კვლევების ჩატარება და დასკვნების საფუძველზე მავნებლებსა და დაავადებებთან ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელება;

აქტიურად ხანძარსაშიში სატყეო უბნების იდენტიფიცირება და შესაბამისი ხანძარსაწინააღმდეგო, პროფილაქტიკური ღონისძიებების განხორციელება, მათ შორის, ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკებისა და მინერალიზებული ზოლების მოწყობა, საინფორმაციო დაფების და

სპეციალური ნიშნების მომზადება, პირველადი ხანძარსაწინააღმდეგო და ცეცხლსაქრობი საშუალებებისა და შესაბამისი აღჭურვილობის შექმნა;

ტყის აღრიცხვის ღონისძიებების განხორციელება, ტყის მართვის გეგმების შემუშავება, ტყის მდგომარეობის შესახებ მონაცემების მიღების, ანალიზისა და სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების დაგეგმვის ეფექტიანი სისტემის დანერგვა;

ტყის აღრიცხვის მატერიალური ბაზის გაუმჯობესება და ინფორმაციის დამუშავების თანამედროვე პროგრამული საშუალებებით უზრუნველყოფა, ტყის გარე კონტურების დაზუსტება და შესაბამისი კარტოგრაფიული მასალის მომზადება ტყის ფონდის ფრაგმენტაციის თავიდან ასაცილებლად.

12.5 **გარემოსდაცვითი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობისა და გარემოსდაცვითი განათლების ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 31 12)**

სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფისთვის გარემოსდაცვითი ინფორმაციის საჯაროობის უზრუნველყოფა;

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობის ხელშეწყობის უზრუნველყოფა სათანადო ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებით;

„გარემოსდაცვითი განათლება მდგრადი განვითარებისთვის“ – საქართველოს ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის კოორდინაციის უზრუნველყოფა;

მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამალგების ორგანიზების უზრუნველყოფა;

მონაცემების სისტემატიზაციის, მათი ხელმისაწვდომობის გაზრდისა და გამარტივების მიზნით გარემოსდაცვით მონაცემთა სისტემის შექმნა, გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და ანალიტიკური ანგარიშების მომზადებისა და დაინტერესებული საზოგადოებისთვის მიწოდების მოქნილი მექანიზმის უზრუნველყოფა.

12.6 **ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვა (პროგრამული კოდი 31 13)**

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის შესაბამისად საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს მიერ სახელმწიფო რეგულირებისა და კონტროლის განხორციელება;

რადიოაქტიური მასალების, მაიონებელი გამოსხივების გენერატორების, რადიოაქტიური ნარჩენების, მათი მფლობელი ორგანიზაციების და პროფესიული დოზების უწყებრივი რეესტრის

განახლება და წარმოება;

რადიოაქტიური ნარჩენების მართვა;

საქართველოში გარემოს რადიაციული მდგომარეობის მონიტორინგი და კონტროლი;

ბირთვული და რადიაციული ავარიებისა და ინციდენტების, ბირთვული და რადიოაქტიური ნივთიერებების არალეგალური მიმოქცევის, აგრეთვე სასაზღვრო გამტარ პუნქტებზე, საბაჟო და სატრანსპორტო ტერმინალებზე რადიაციული განგაშის შემთხვევებზე რეაგირება;

ქვეყანაში არსებული რადიაციული მდგომარეობის შესახებ საქართველოს მთავრობისათვის წარსადგენი ყოველწლიური ანგარიშის მომზადება;

ბირთვული და რადიაციული საქმიანობების ავტორიზაცია;

ბირთვული და რადიაციული საქმიანობის სახელმწიფო კონტროლი ინსპექტირების განხორციელებით.

12.7

ეროვნული საშენი მეურნეობის სისტემის ჩამოყალიბება და მართვა (პროგრამული კოდი 31 11)

მაღალი ხარისხის წიწვოვანი და ფოთლოვანი ხემცენარეების გამოყვანა სახელმწიფო ტყის ფონდის აღდგენისათვის;

მიწების ეროზიისა და გამოფიტვის პრობლემების, აგრეთვე სხვადასხვა სტიქიური მოვლენის თავიდან ასაცილებლად ქარსაფარი ზოლების აღდგენა-განაშენიანებისათვის შესაბამისი სახეობების მაღალი ხარისხის ნერგების გამოყვანა;

ქალაქებისა და სხვა დასახლებული პუნქტების პარკებისა და სკვერების გასამწვანებლად დეკორატიული ხემცენარეების ნერგების გამოყვანა (როგორც ღია გრუნტში, ისე კონტეინერებში);

ტყის ჯიშთა სარგავი მასალის გამოსაყვანად ტრადიციული მეთოდის (ღია გრუნტში) და კონტეინერული მეთოდის (სასათბურე მეურნეობაში) გამოყენება;

ადგილობრივი ორნითოფაუნისა და იქთიოფაუნის საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი, მოწყვლადი სახეობების შენარჩუნებისა და გამრავლების ღონისძიებების განხორციელება;

საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი 56 სახეობის მცენარის ნერგების გამოყვანა, ქვეყანაში საქართველოს ფლორის იშვიათი სახეობების სადედე და პლიუსური ხეების მოძიება, თესლების, კალმებისა და ფესვის ნაბარტყის დამზადება;

უცხოეთიდან შემოტანილი მაღალი ხარისხის სადედე კაკლისა და ნუშის ნერგებიდან აჭრილი კვირტების მეურნეობაში გამოყვანილ ძირებზე დამყნობის ღონისძიებების განხორციელება შემდგომ მათი ადგილზე წარმოებისათვის;

ტყის ფართობების გასუფთავებისა და შეშის ალტერნატიული სათბობის შექმნისათვის ტყის მერქნული ნარჩენების გადამუშავება და საწვავი ბრიკეტების წარმოება.